

CRUX

2 ■ 2001

ylös- nousemus- uskon synty

SIVUT 16–18

VASTAAVA TOIMITTAJA

Hannu Ronimus
(09) 150 2466.
hannu.ronimus@pappisliitto.fi

TOIMITUSKUNTA

Hannu Ronimus, past. (pj.)
Leena Huovinen,
korkeakoulupastori
Seppo Laakso, diakoni
Sirpa Lampinen, kanttori
Reijo Liimatainen, seurakuntapastori
Heikki Mäntylä, kirkkoherra
Sannamari Rusi, diakonissa
Risto Valtasaari, kanttori
Seppo Wuolio, seurakuntapastori

TOIMITUS

Akavatalo
Rautatieläisenkatu 6, 00520
Helsinki, (09) 150 2453
Fax (09) 148 5875
Sähköposti:
tuula.anttonen@pappisliitto.fi
Postisiirotili
800016-67632

ULKOASU

Timo Saarinen
timo.saarinen@pelagus.fi

OSOITTEENMUUTOKSET

Diakoniatyöntekijöiden liitto:
Seija Ruotsalainen
(09) 150 2487
seija.ruotsalainen@dtl.inet.fi
Pappisliitto: Heli Meinola
(09) 150 2653
heli.meinola@pappisliitto.fi
Kanttori-urkuriliitto:
Hely Munck (09) 150 2446
kanttori.urkuriliitto@kolumbus.fi

ILMOITUSHINNAT

Sivu	2/1	9 900 mk
	1/1	5 500 mk
	1/2	2 900 mk
	1/4	1 600 mk
	1/8	900 mk

ISSN 0783-0122

PAINOPAIKKA

Auranen oy, Forssa

Kutsumus ja pääsiäinen

Toiminta-ajatus on jokaiselle organisaatiolle tärkeä asia ja sen selkeä määrittely on suoranainen välttämättömyys. Mikään yritys, järjestö tai julkisoikeudellinen yhteisö ei kykene menestyksekääseen toimintaan ilman kyseisen tahon omalle arvopohjalle rakennettua toiminta-ajatus. Tämä koskee myös kirkkoa, jossa viime vuosina on varsin pontevasti paneuduttu toiminta-ajatuksen määrittelyyn ja henkilöstön sitouttamiseen siihen. Kehitys on ollut yhtä lailla paikallisseurakuntia kuin muita kirkon toimintayksiköitä koskevaa. Suunta on oikea. On syytä odottaa, että jatkossa kirkon piirissä nähdään vielä aikaisempaa selkeämmin se, mitä, miten ja milloin tulee tehdä sekä millä resursseilla ja keiden kanssa voidaan tehdä.

Kirkon toiminta-ajatuksessa on kyse eräänlaisesta itseymmärryksen määrittelystä. Siitä käsin nousevat toiminta-, talous- ja henkilöstösuunnitelmat. Keskeisiä toiminta-ajatuksen toteuttajia ovat kirkon työntekijät. Yksilötasolle tullessa onkin perusteltua kysyä, onko työntekijän henkilökohtainen työnäky riittävän yksiselitteinen ja ydinkohdiltaan linjassa koko yhteisön toiminta-ajatuksen kanssa. Koska kirkko on hengellinen yhteisö, on johdonmukaista ajatella, että kirkon ja sen yksittäisten työntekijöiden toiminnan tähtäyspisteenä ovat hengelliset päämäärät, vaikka monet työsuoritteet ovatkin sinänsä varsin »maallisia».

Henkilökohtainen työnäky, ammatti-identiteetti ja kutsumus ovat sukua toisilleen. Edelliset saavat kasvuvuomansa jälkimäisestä. Kutsumuksesta puhuttaessa ollaan hengellisen työn sydänäänien lähteellä. Mitä kutsumus pitää sisällään, mistä tekijöistä se muodostuu? Miten sinä määrittelisit sen kutsumuksen, jonka kirkon työntekijänä haluaisit itsessäsi vaikuttavan? Lienee viisautta, että tällaista pohdintaa itse kukin meistä aika ajoin saa ja haluaa tehdä.

Hengellisen kutsumuksen pohdinnassa voi harjoittaa rönsyjen karsintaa. Tämä tarkoittaa sen kysymistä, mikä on kutsumuksessa luovuttamatonta; mikä on perusedellytys sille, että ylipäättänsä voidaan puhua kristillisestä kirkosta ja sen työntekijän kutsumuksesta? Mielestäni vastauksen ydin löytyy pääsiäisestä. Sovituksen ja ylösnousemuksen tapahtumat ovat kuin ellipsin kaksi polttopistettä. Niiden varaan ja ympärille koko

muu kuvio rakentuu. Pääsiäisuskoon perustuva kutsumus kestää ja kantaa tavalla, jolle ei ole vertaista vaihtoehtoa. Kirkon työntekijöinä olemme kutsuttuja pääsiäisen sanoman julistajiksi sanoin, sävelin ja käten töin!

Hannu Ronimus

Hallittuun ajankäyttöön

Työssä jaksaminen tai pikemmin siinä uupuminen on tämän hetken suomalaiskansallinen muotiongelmia. Kirkolliseen keskusteluun aihe on juuttunut hyvin tiukasti. Ongelmaa ei olekaan mitään syytä vähätellä. Tutkimusten mukaan kirkossa tehdään ajallisestikin mitattuna paljon työtä. Keskeisten alojen työntekijät ovat kirkossa kokonaan työaika-ajattelun ja -suojelun ulkopuolella. Työssä pitää panna itsensä likoon, siksi se on raskasta, vaativaa ja kuormittavaa.

Yksi näkökulma tähän ongelmakenttään löytyy ajankäytön ja työn hallinnasta. Syvälle kansaan on juurtunut ajatus, että esim. papilla on aina kiire. Monelle kirkon työntekijälle kiireestä ja ajan riittämättömyydestä on tullut pysyvä ongelma. Helposti myös työn laatu kärsii, jos kaikki tehdään kiireessä ja sen takia hyvin pinnallisesti.

Oleellinen kysymys voisi tässä tilanteessa kuulua, teenkö minä työtä vai kieputtaako työ minua, minne se kulloinkin tahtoo.

Normaalisti työntekijä oppii jollain lailla hallitsemaan työ- ja vapaa-aikaansa. Mutta ilmeisesti tämä on monelle myös vaikea kysymys, kun leh-

det pursuavat neuvoja siitä, miten kalenteri tulisi täyttää ja miten sinne tulisi jättää myös tyhjiä kohtia. Voi olla, että kirkon työntekijöillä tässä vaikuttaa sekin, että itse työtäkään ei ole totuttu kunnolla suunnittelemaan eikä johtamaan.

Tapetilla oleva uupumus ei varmaankaan johdu ensisijaisesti ajan puuttumisesta tai sen käyttämisestä väärin tarkoituksiin. Uupumus voidaan sitä paitsi nähdä myös aivan myönteisesti. Hyvin tehdyn työn jälkeen saa terveesti olla väsynyt. Eri asia on, jos jatkuva kiire johtaa sellaiseen pyörteeseen, jonka keskellä ei ehdi eikä jaksakaan yhtään ajatella eikä harkita tai suunnitella tekemisiään.

Jos arvioidaan kirkon työn »tuloksellisuutta», ei luonnollisestikaan voida tyytyä määrällisiin mittareihin. Mutta yhtään sen viisaampaa ei taida olla mitata suorituksiin käytettyä aikaa. Juuri tässä on se syy, miksi ns. työaikaan siirtyminen ei sinällään tuo ongelmaan mitään ratkaisua. Jokaisesta työntekijästä itsestään aika pitkälle riippuu, mihin kaiken aikaa käytetään ja kuinka paljon. Hyvässä ja pahassa meillä vallitsee vieläkin se perinne, että hengellinen työ tehdään itsenäisesti ja vapaasti, valitettavasti myös suunnitelmattomasti ja pahimmillaan kaaoksessa ja vailla mieltä. Tästä kaikesta helposti syntyy hallitsematon kaaos, kiire ja uupumus.

Aikaa on rajattomasti ja Jumala ei ole luonut kiirettä, sanotaan. Kummallisia paradokseja on se, että kirkossa kiireeseen ja ajan riittämättömyyteen kiinnitetään kuitenkin huomiota enemmän kuin monilla muilla aloilla. Ehkä kirkon ihannetyöntekijäksi voitaisiin joskus nostaa henkilö, joka ei tee paljon mitään ja joka uskaltaa olla terveesti laiska ja aikaansaamaton. Vastapainoksi hänen tulisi tietysti olla seurakuntalaisten käytettävissä ja altis palvelemaan.

Jos tilanne on osapuilleenkaan sellainen kuin tässä on kuvattu, tarvitaan paljon keskustelua ja aloitteita työntekijöiden keskuudessa. Hyviä neuvoja on vaikea esittää ilman, että sorrutaan hurskasteluun tai itsestään selvyyksien lateluun. Myöskään työnantajan syyttäminen ei välttämättä johda mihinkään. Ehkä parasta olisikin keskustella asioista normaaleista työmarkkinakuvioista erillään. Monet työelämän laatuun ja työsuojeluun liittyvät valtakunnalliset hankkeet tarjoavat mahdollisuuden myös kirkollisten erityisongelmien käsittelyyn. Päälle päätteeksi voi tosin todeta perinteisesti, että myös seurakuntapapiston vapaa-aikasopimus on kuluvana vuonna jälleen neuvoteltavana.

Vielä voit saada mökkiviikon

DTL:n kesämökin varausviikossa on tätä kirjoittettaessa vielä vapaina seuraavat kesäviikot: 23, 33 ja 34. Maaliskuun loppuun saakka etusija annetaan ensikertalaisille mökin varaajille. Kirjallinen varausvahvistus lähetetään lomaviikon saaneille huhtikuun puoliväliin mennessä. Kannattaa kuitenkin kysellä ensikertalaisilta mahdollisesti vapaiksi jääviä viikkoja ja peruutusaikoja pitkin kevättä. Liiton kotisivuilta (www.dtl.fi) löydät lisätietoja Maaningan mökistä.

Valmistautuminen valtuuskunnan vaaliin

DTL:n jäsenillä on jo kolme kertaa ollut mahdollisuus valita liiton päättävän elin postiaänestyksellä.

Valittavan 21-jäsenisen valtuuskunnan toimikausi kattaa vuodet 2002–2005. Kuluvaan kevään aikana hallituksen asettama vaalivaliokunta aloittaa työskentelynsä. Kesäkuussa se lähettää jäsenille vaalia koskevan kirjeen. Se sisältää mm. vaaliaikataulun sekä mallit valitsijayhdistyksen ja vaaliliiton perustamissopimuksista. Liiton sääntöjen mukaan vaalissa ovat äänioikeutettuja ja vaalikelpoisia ne jäsenet, jotka ovat tulleet jäseniksi vaalia edeltäneen vuoden loppuun mennessä ja jotka ovat maksaneet jäsenmaksunsa vaalia edeltäneeltä vuodelta kyseisen vuoden loppuun mennessä. Varsinainen vaali toimitetaan lokakuussa. Vaalikoneisto kannattaa käynnistää kuitenkin hyvissä ajoin jo keväällä ehdokkaiden etsimisellä. Liiton kotisivuilta (www.dtl.fi) voi tarkistaa nykyisen valtuuskunnan jäsenet ja selvittää heidän kiinnostustaan uudelleen ehdolle asettumisesta. Aiemmissa vaaleissa alaosastot ovat olleet aktiivisia toimijoita, vaikka liiton vaalijärjestyksessä ei asiasta mainita. Keväiset alaosastojen kokoukset antavat oivia mahdollisuuksia keskustella ehdokasasetteluista ja viritellä vaaliliitotokuvia. Kun ehdokkaat ovat selvillä jo kevään aikana, valitsijayhdistysten perustamiset ja mahdollisten vaaliliittojen solmimiset tapahtuvat joutuisasti. Ole mukana vaikuttamassa ja päättämässä omista asioistasi!

kuva Timo Saarinen

Annamari Jokinen SKUL:n toiminnanjohtajaksi

Suomen Kanttori-urkuriunionin toiminnanjohtajaksi on 1.4. 2001 alkaen valittu valtiotieteen maisteri Annamari Jokinen (32). Hän siirtyy Suomen

Kanttori-urkuriunioniin Vakava ry:n järjestösihteerin tehtävään. Uuden toiminnanjohtajan haastattelu on seuraavassa Cruxissa.

Liittojen yhteistyö tiivistyy — kirkollinen kattojärjestö perustettiin

Kädessäsi oleva Crux-lehti on kaunein hedelmä siitä yhteistyöstä, jota AKAVAn kirkolliset järjestöt ovat jo vuosia harjoittaneet ja harjoitelleet. DTL, SKUL ja Pappisliitto ovat hallitustensa päätöksillä pyrkineet kaiken aikaan lisäämään ja syventämään yhteistyötään. Tiedotuksen rinnalla yhteistyön piirissä ovat mm. keskeinen edunvalvonta- ja neuvottelutoiminta sekä monet projektiluonteiset hankkeet.

Yhteistyön lisääntyessä on tullut esille myös järjestölisten johtopäätösten tekeminen. Tammikuun lopulla mainitut järjestöt perustivat kirkollisen kattojärjestön, jonka nimeksi

päätettiin AKAVAn kirkolliset ammattiliitot AKI ry. Kaikki kolme järjestöä päättivät heti myös liittyä AKIn jäseniksi.

Asia ei tässä vaiheessa merkitse käytännössä juurikaan mitään. Liitot säilyvät luonnollisesti itsenäisinä ja kuuluvat kukin erikseen keskusjärjestöön. Kuluvaan vuoden aikana on kuitenkin tarkoitus neuvotella siitä, onko yhteistyön lisääminen ja kehittäminen mahdollista ja mielekäästä. Jos kysymykseen vastataan myöntävästi, yhteisjärjestö AKI tarjoaa puitteita yhteisten toimintojen kehittämiseen.

Esko Jossas

Nyt on aika keskustella Papinpaitapäivästä

Julkisessa keskustelussa on puhuttu pappien jalkautumisesta ihmisten keskuuteen. Näin jatkuvasti tapahtuikin, mutta sitä voi olla vaikea havaita, koska papit usein esiintyvät siviiliasussa. Yksi keino tuoda pappien läsnäolo arjessa näkyvämmiin esille olisi papinpaitapäivän viettäminen.

Ehdotamme, että vuosittain yhteisesti sovittuna päivänä mahdollisimman monet papit käyttäisivät papinpaitaa kaikenlaisissa elämäntilanteissa, olipa työ- vapaa- tai eläkepäivä.

Esitämme, että asiasta käytäisiin julkinen keskustelu. Kannanottoja pyydämme itse ajatuksesta sekä mahdollisesta ajankohdasta.

Entä riittääkö yksi päivä vai olisi-ko papinpaitaviikko parempi? Sekä myönteiset että kriittiset ajatukset ovat paikallaan. Myös papinpaitapäivän nimeä on syytä pohtia. Pappisliitto olisi sopiva idean toteuttajaksi ja suosituksen antajaksi.

Papinpaitapäivänä voitaisiin nostaa julkisuudessa esille kirkol-

le tärkeitä kysymyksiä. Samalla tiedotusvälineille tarjoutuisi luonteva tilaisuus esitellä pappien elämää ja työtä arjen keskellä. Myös kadulla, liikennevälineissä tai kaupoissa olisi halukkailla tuntemattominakin mahdollisuus keskustella pappien kanssa. Toivomme runsasta palautetta niin Cruxin palstoilla kuin Pappisliiton nettisivuillakin.

Risto Takkinen, Ylöjärvi, Tapio Seppälä, Luvia, Veli-Matti Hynninen, Loviisa, Pirjo Vahtola, Kaarina, Juhani Korte, Karkkila, Raimo Jalkanen, Rautalamppi, Rauli Junttila, Kalajoki, Jukka Lehtinen, Lappeenranta

Suomen Kanttori-urkuriliiton liittokokous Maarianhaminassa 4.–5.6.2001

Suomen Kanttori-urkuriliiton hallitus kutsuu jäsenistön Maarianhaminassa 4.–5.6.2001 pidettävään sääntömääräiseen liittokokoukseen. Liittokokouksessa käsitellään liiton sääntöjen 10 §:n mukaiset asiat.

Liittokokousilmoittautumiset tulee tehdä liiton toimistoon **perjantaina 27.4.2001 mennessä**. Kaikille ilmoittautuneille lähetetään kokousmateriaali etukäteen.

Liittokokous pidetään **Maarianhaminassa**. Valmisteleva kokous pidetään maanantaina 4.6.2001 Amorella-laivalla klo 9.30 alkaen. Varsinainen liittokokous pidetään tiistaina 5.6.2001 klo 10.00 St. Göran kirkon seurakuntasalissa Maarianhaminassa.

Liitto on varannut laivamatkan Turku–Maarianhamina ja yöpymisen Park Ålandia hotellissa. Laivamatkan hinta on 180 mk edestakaisin, liitöntämatkaan junnassa saa 50 % alennuksen. Matkoituksen hinta on 325 mk/hlö/

2hh ja 505 mk/hlö/1hh. Sitova ilmoittautuminen liiton toimistoon viimeistään **perjantaina 20.4.2001** puhelin 09-1502446.

Läsnäolo ja äänioikeus

Kaikki liiton jäsenet — myös opiskelijat — ovat tervetulleita liittokokoukseen. Kullakin varsinaisella jäsenellä on kokouksessa yksi ääni. Kokouksesta poisjäävä voi valtakirjalla valtuuttaa toisen varsinaisen jäsenen (ei kuitenkaan hallituksen jäsentä) käyttämään äänivaltaansa. Yksittäinen

jäsen voi valtakirjalla edustaa enintään 30 muuta varsinaista jäsentä.

ALOITTEET

Liittokokouksessa esille otettaviksi tarkoitettut asiat on sääntöjen 10 § nojalla lähetettävä kirjallisesti hallituksella 4.5.2001 mennessä.

Suomen Kanttori-urkuriliitto ry:n hallitus

Valtakirjamalli

Valtakirja Skul:n liittokokoukseen 2001

Valtuutan (nimi) _____

tai hänen varamiehensä (nimi) _____

edustamaan itseäni Suomen Kanttori-urkuriliitto Finlands Kantor-organistförbund ry:n liittokokouksessa Maarianhaminassa 5.6.2001.

Päiväys _____

Allekirjoitus _____

Nimen selvennys _____

Kiinnostaako kirkkomuusikon ammatti?

**Uusi kirkkomusiikkikoulutus on käynnistynyt Tampereella!
Hakuaika koulutukseen on 12.3.–6.4.2001**

Pirkanmaan ammattikorkeakoulu konservatoriossa Tampereella on syyslukukaudesta 2000 lähtien antanut ammattikorkeakoulutasoista kirkkomusiikkikoulutusta. Koulutus on täysin uusi kirkon kentässä ja johtaa 180 opintoviikon laajuiseen Muusikon (AMK) tutkintoon. Koska koulutus on uusi, piispainkokouksen asettama kanttorityöryhmä on joutunut tekemään kokonaisselvityksen kanttorin virkoihin kelpuuttavista tutkinnoista. Piispainkokous käsittelee 13.2.2001 työryhmän ehdotusta ja päätti palauttaa asian jatkovalmisteluun. On todennäköistä, että lopullisen päätöksen tekee kirkolliskokous ja sitten saamme tietää mihin kanttorinvirkaan ammattikorkeakoulusta valmistutaan.

Kirkkomuusikon koulutus am-

mattikorkeakoulussa kestää pääsääntöisesti 4½ vuotta aikaisemmista musiikkiopinnoista riippuen. Tutkintoa suorittamaan voidaan hyväksyä valintakokeen perusteella alalle soveltuvaksi todettu henkilö, joka on suorittanut lukion oppimäärän tai ylioppilastutkinnon (myös International Baccalaureate- tai Reifeprüfung-tutkinnot hyväksytään) tai ammatillisen perustutkinnon ja jolla lisäksi valintakokeessa todetaan olevan vähintään musiikkiopiston oppimäärää vastaavat tiedot ja taidot.

Koulutus antaa monipuoliset ja käytännölliset valmiudet toimia kanttorina Suomen ev. lut. kirkossa. Tavoitteena on perehdyttää opiskelija seurakuntien musiikkitoiminnan koko kirjoon. Kirkkomusiikkikoulutuksessa opiskelijat opiskelevat mm. kuo-

ronjohtoa, laulua ja urkujensoittoa, yhtä näistä pääaineena. Lisäksi opetussuunnitelmaan sisältyy mm. vapaata säestystä, urkuimprovisaatiota, musiikin pedagogisia opintoja ja ilmaisutaitoa. Seurakuntien musiikkikasvatus on vahvasti esillä. Tampereen konservatorion oma lapsikuoro on käytettävissä opiskelijoiden harjoituskuorona. Seurakuntien kanssa tehdään yhteistyötä mm. työ- ja rippikouluharjoittelussa.

Todettakoon myös että vastaavanlainen kanttorikoulutus alkaa syyskaudella 2001 ammattikorkeakoulun konservatoriossa Oulussa.

Lisätietoja antavat Tampereen osalta kirkkomusiikin yliopettaja Pekka Arola, puh. 03-2452 500 ja Oulun osalta lehtori Tuomo Nikkola, puh. 08-55849160.

P A P I S T O N P Ä I V Ä T 2 0 0 2

**Seuraavat papiston päivät pidetään
Finlandia talossa Helsingissä 15.–16.10.2002.**

**Kyseessä on suurin valtakunnallinen papiston
opinto- ja neuvottelupäivätapahtuma.
Merkitse ajankohta jo nyt kalenteriisi!**

L I I T T O J E N U U D E T J Ä S E N E T

PAPPISLIITTO

Varsinaiset jäsenet

Glad, Leo, Helsingin srky/Meilahti
Lantto, Heikki, Haukiputaan srk
Lassus, Peter, Närpes kyrkl. samf./Övermark
Liukkonen, Johanna, Turun ja Kaarinan srky/Maarian srk
Kiviranta, Lauri, Himangan srk
Niemelä, Harri, Tornion srky/Ylitornio

DIAKONIATYÖNTEKIJÖIDEN LIITTO

Bwanga-Koba, Susanna, **Liedon srk**
Mankinen, Riikka, Sotkamon srk
Pietilä, Antero, Fagersta, Ruotsi
Salmela, Päivi, Keravan srk

KANTTORI-URKURILIITTO

Mikkonen, Juha, Lappeenrannan srky
Stöckel, Kaisa-Maria, Hailuodon srk

Pappisliiton opintomatkat vuonna 2001 ja 2002

Opintomatka Norjaan 28.4.–3.5.2001

»Valtiokirkko -problematiikka ja kirkollinen elämä Norjassa»

Matkan ohjelma löytyy Pappisliiton kotisivuilta.

Matkanjohtajina ovat piispainkokouksen sihteeri TT, FK, dos. Hannu Juntunen (asiantuntijajohtaja) ja apulaistoiminnanjohtaja Hannu Ronimus.

Matkan hinta on 3.800 mk, sisältäen lentomatkat Hki-Oslo-Hki ja lentokenttäverot, kolmen tähden hotellimajoituksen kahden hengen huoneissa, hotellin aamiaistarjoilun, asiantuntijaluennot ja matkajärjestelyt.

Tiedustelut ja ilmoittautumiset 26.3. mennessä toimistos sihteeri Heli Meinolalle, puh. (09) 150 2653 tai sähköposti heli.meinola@pappisliitto.fi.

Opintomatka Liettuaan 21.–24.9.2001

»Tutustuminen kirkolliseen tilanteeseen Liettuassa»

Matkanjohtajina ovat Kuopion hiipakuntas sihteeri Raimo Turunen (asian-

tuntijajohtaja) ja apulaistoiminnanjohtaja Hannu Ronimus. Matkan hinta on vielä avoin (arvio n. 2000 mk), sisältäen lentomatkat Hki-Vilna-Hki ja lentokenttäverot, kolmen tähden hotellimajoituksen kahden hengen huoneissa, hotellin aamiaistarjoilun, asiantuntijaluennot, bussikuljetukset ja matkajärjestelyt.

Matkan alustava ohjelma:

Pe 21.9. Lento Helsinki-Vilna, matkajuttuminen hotelliin, tutustuminen Vilnan vanhan kaupungin nähtävyyksiin ja perehtymistä matkan aihepiiriin.

La 22.9. Bussimatka Taurageen, missä tapaamme Liettuan luterilaisen kirkon piispan Jonas Kalvanasin ja muuta papistoa, tutustumme kirkon toimintaan ja käymme keskustelua kirkon ja yhteiskunnan välisistä suhteista. Illalla paluu Vilnaan.

Su 23.9. Ryhmiin jakautuminen ja tutustumista Vilnan ja lähikaupunkien luterilaisten seurakuntien jumalanpalveluselämään ja muuhun toimintaan. Illalla liiton tarjoama illallinen Vilnassa.

Ma 24.9. Vapaata ohjelmaa ja lento Vilna-Helsinki.

Tiedustelut ja ilmoittautumiset toimistos sihteeri Heli Meinolalle, puh. (09) 150 2653 tai sähköposti heli.meinola@pappisliitto.fi.

Opintomatka Roomaan 6.–13.4.2002

Matkanjohtajana toiminnanjohtaja Esko Jossas. Asiantuntijajohtaja avoin.

Liittojen yhteinen opintomatka Englantiin 17.–24.5.2002

»Tutustuminen Lontoossa, Manchesterissa ja Liverpoolissa anglikaanisen kirkon toimintaan erityisesti yhteiskunnallisen työn näkökulmasta». Matka tehdään yhteistyössä Diakoniatyöntekijöiden Liiton ja Kanttori-urkuriliiton kanssa.

Matkanjohtajina toimivat KDYK:n yhteiskuntatyön sihteeri, pastori Ilkka Sipiläinen (asiantuntijajohtaja), järjestösihteeri Raija Pyykkö (DTL) ja apulaistoiminnanjohtaja Hannu Ronimus (SKPL).

Ajankohtaista verkossa

Vieraile liittojen kotisivuilla

PAPPISLIITTO
WWW.EVL.FI/JST/PAPPISLIITTO

*Debattinurkassa keskustellaan
— kerro oma näkemyksesi*

Mitä mieltä olet papinpaitapäivästä? Entä kuinka jumalanpalveluksiin osallistujat tulisi huomioida käsiohjelmia laadittaessa?

Papin ammattietiikka

Mitkä ovat ammattikuntamme yhteiset arvot? Mikä on viran ja kutsumuksen välinen suhde? Entä papin vastuu, suhde seurakuntalaisiin ja työyhteisöön? Tärkeää pohdintaa yksin ja yhdessä! Tee ma kannattaa huomioida mietittäessä alaosastojen kokoontumisissa käsiteltäviä aiheita!

Pätkätyö-työryhmän mietintö

Pätkätyöt eri muodoissaan ovat lisääntyneet myös kirkossa. Mitä näkökulmia asiaan liittyy? Mitkä ovat pätkätyön vaikutukset työntekijän kannalta?

Liiton toimintasuunnitelma 2001

Mitkä ovat liiton toiminnan päälinjat ja painopisteet?

DIAKONIATYÖNTEKIJÖIDEN
LIITTO
WWW.DTL.FI

*Diakoniatyöntekijöiden Liitolla
uudet kotisivut*

Sivuilta löytyy tietoa liitosta, sen jäsenistä sekä diakoniatyöstä.

Pätkätyö-työryhmän mietintö

Mitkä ovat pätkätyön vaikutukset työntekijän kannalta?

Diakoniatyöntekijä — ai mää vai?
Diakoniatyöntekijöiden neuvottelupäivien päivitetty ohjelma.

KANTTORI-URKURILIITTO
WWW.KOLUMBUS.FI/SKUL

Liiton uusi toiminnanjohtaja

Valt.maist. Annamari Jokinen on 1.4. lukien liiton uusi toiminnanjohtaja.

Kanttorit yksissä kansissa
Suomen kirkkomuusikot 2000 — tutustu uuteen matrikkeliin.
Ketkä ovat liiton uusimmat jäsenet?

Pääkaupunkiseutu jälleen mustalla listalla

Vuosi sitten Diakoniatyöntekijöiden Liitto kartoitti vuoden 1999 ajalta diakoniatyöntekijöiden määrää suhteessa seurakuntalaisten lukumäärään. Tuolloin voitiin todeta, että virkojen määrässä esiintyi hyvin suuria alueellisia eroja. Hiippakunnittain laskettuna huonoin tilanne oli Helsingin hiippakunnassa ja yksittäisten seurakuntien osalta pääkaupunkiseudulla (Oulunkylä, Kanta-Espoo, Vantaankoski, Hämeenkyliä, Meilahti, Pakila) ja Turun Kaarinan seurakunnassa. Mustalle listalle pääsivät myös Tampereen Aitolahdi, Lohja ja Suonenjoki. Miltä tilanne näyttää nyt vuoden päästä?

HELSINGIN JA VANTAAN TILANNE HUOLESTUTTA

Uusimman selvityksen mukaan pahin tilanne on Helsingissä ja Vantaalla. Helsingin tuomiokirkkoseurakunnassa seurakuntalaisia on 8301 ja Oulunkylän seurakunnassa 8055 jokaista diakoniatyöntekijää kohti. Pääkaupunkiseudulta listalle pääsevät vielä Vantaan Hämeenkyliän (7182) ja Tikkurilan (6709) seurakunnat sekä Helsingin Pakilan seurakunta (7109). Lohjan seurakunta (7442) on edelleen listalla viime vuoden tapaan. Uusina seurakuntina »mustalle listalle» ovat nousseet Karkkilan seurakunta (7081), Lapuan tuomiokirkkoseurakunta (6675), Tampereen Messukylän seurakunta

(6619) ja Turun Katariinan seurakunta (6608).

VIRKA- VAI TYÖSUHTEESEEN

On ilahduttavaa huomata, että valtakunnallisesti katsottuna diakoniatyöntekijöiden lukumäärä on joissakin seurakunnissa lisätty kuluneen vuoden aikana. Useissa seurakunnissa ei ole kuitenkaan ilmeisesti uskallettu palkata uutta diakoniatyöntekijää vakinaiseen virkaan vaan määräaikaiseen virka- tai työsuhteeseen. Kirkon yleisen virka- ja työehtosopimuksen (140 §) mukaan sääntönä tulisi pitää, että hengellisen työn tekijöitä otettaisiin vain virka- suhteeseen, oli se sitten vakituinen tai määräaikainen. Seuraavassa Cruxissa tarkastellaan lähemmin virka- ja työsuhteiden luonnetta ja eroja.

LIITON SUOSITUS VIRKOJEN MÄÄRÄSTÄ

Perinteisesti on ajateltu, että diakoniaa tarvitaan lähinnä alueilla, joiden asukkailla on heikko ta-

Seurakuntalaisten lukumäärä yhtä diakoniatyöntekijää kohti:

Helsingin tuomiokirkkoseurakunta	8301
Helsingin Oulunkylän seurakunta	8055
Lohja	7442
Vantaan Hämeenkyliän seurakunta	7182
Helsingin Pakilan seurakunta	7109
Karkkila	7081
Vantaan Tikkurilan seurakunta	6709
Lapuan tuomiokirkkoseurakunta	6675
Tampereen Messukylän seurakunta	6619
Turun Katariinan seurakunta	6608

loudellinen tilanne. Häätä ja ihmisten avun tarve eivät kuitenkaan ole sidoksissa vain taloudellisen toimeentulon tasoon. Diakoniatyöntekijöiden Liiton suositus on, että seurakunnissa on yksi diakonian virka jokaista alkavaa 3000 seurakunnan alueella asuvaa henkilöä kohti.

Liitto pitää välttämättömänä, että diakoniatyöntekijöiden lukumäärää tarkistetaan yllä mainituissa seurakunnissa. Myönteistä on havaita, että eräisiin niistä on jo päätetty lisätä diakoniatyövoimaa.

*Raija Pyykkö
Diakoniatyöntekijöiden
liiton järjestösihteeri*

Helsingin Tuomiokirkkoseurakunta on remontin tarpeessa ainakin diakoniatyöntekijöiden määrän puolesta.

kuva Timo Saarinen

Nimikkeitten viidakossa

Diakoniajohtaja, johtava diakonian viranhaltija, erityistyön diakonian viranhaltija, diakoniasihtööri, työalasihtööri, diakonian viranhaltija, diakonissa, diakoni — nämä kaikki nimikkeet ovat löydettyissä kirkon virka- ja työehtosopimuksesta. Näitten lisäksi arjisessa työssä on käytössä vielä muitakin nimikkeitä kuten diakoniatyöntekijä, vastaava diakoniatyöntekijä, nuorisodiakoni, seurakuntasisar ja diakoniatyön sihtööri. Mitä nämä kaikki ovat? Millainen koulutusvaatimus on kuhunkin nimikkeeseen? Tästä kaikesta näyttää olevan erilaisia käsityksiä. Sama nimike voi merkitä eri seurakunnissa ihan erilaisia työn sisältöjä.

Esimerkiksi johtava diakoniatyöntekijä voi josain seurakunnassa olla työryhmänsä todellinen pysyvä lähiesimies, tehtäväänsä johtamiskurssein kouluttautunut ja esimiesasemansa taitavasti haltuun ottanut tiiminjohtaja. Isossa seurakunnassa, jossa ei vielä ole perustettu johtavan diakoniatyöntekijän virkaa, joku voi saada hallintotehtävät vastuulleen vuodeksi tai kahdeksi, koska työryhmässä on hänen vuoronsa hoitaa niitä, halusi hän sitä tai ei. On selvää, että jälkimmäisessä tapauksessa ei työntekijällä aina ole parasta mahdollista taitoa tehtävään saatikka johtamiskoulutusta. Toivottavasti nämä 'kiertävät johtavat' ovat lyhyen välivaiheen ratkaisu ja johtavan virkoja saadaan perustettua niissä seurakunnissa, joissa on useampi diakoniatyöntekijä. Seurakunnan diakoniatyössä on tarkoituksenmukaista, että diakoniatyöhön kuuluvat hallinnolliset tehtävät on keskitetty nimetyille henkilöille.

Kaiken kaikkiaan nimikkeitä tulisi mielestäni yhtenäistää. Luultavasti ainakin asiakkaiden ja yh-

teistyötahojen kannalta olisi selkeämpää, jos puhelinluettelossa diakoniatyöntekijä, diakonissa- ja diakoninimikkeiden (poimin nämä juuri erään seurakunnan luettelosta) tilalla olisi yhtenäinen ammattinimike. Ei tavallinen seurakuntalainen voi tietää, että kaikki edellä mainitut tekevät samaa työtä. Liittomme nimessä on sana diakoniatyöntekijä. Se tuntuu minusta käyttökelpoiselta yleisnimitykseksi kaikille koulutetuille diakonian ammattilaisille. Luonnollisesti erityistyötä tekeillä on tehtävänsä mukainen nimike.

Nimikkeitten yhtenäistämisen ohella tarvitaan diakonian viran porrasteisuuden vahvistamista. Tämä tarkoittaa erilaisia tehtäviä ja tehtävänimikkeitä diakonian viran sisällä. Perustelen porrastusta seuraavilla asioilla. Diakoniatyöntekijät tunnetusti kouluttavat itseään perustutkinnon jälkeen. Kirkkoyönantajana kannattaisi hyödyntää hankittua koulutusta ja kokemusta tarjoamalla entistä haasteellisempia tehtäviä diakoniassa. Diakoniatyöntekijän olisi näin mahdollista edetä kirkollisella uralla eikä hänen tarvitsisi lähteä muiden työnantajien palvelukseen. On lisäksi hyvä muistaa, että kirkon työntekijät alkavat eläköityä samoin kuin valtion ja kunnan palvelusväki. On aika kiireesti alkaa sitouttaa hyvin koulutettuja työntekijöitä seurakunnan työhön tarjoamalla heille mielenkiintoisia ja palkkauksen suhteen kilpailukykyisiä tehtäviä. Lisäksi lisäämällä erilaisia tehtäviä diakonian viran sisällä voidaan diakoniatyöntekijöiden palkkausrakennetta muuttaa. Ennen kaikkea tällä tavoin voidaan kehittää itse diakoniatyötä ja se takaa seurakuntalaisille entistä parempaa palvelua. Viran ja palkkauksen kehittäminen on yhteinen haaste liitolle, diakoniatyöntekijöiden kouluttajille ja työnantajalle.

Pienissä seurakunnissa 'diakoniaportaita' on vain yksi ja sillä seisova työntekijä tekee usein työtä ainoana diakonian ammattilaisena. Työ on laaja-alaista ja harteilla on paljon vastuuta. Oma monivuotinen kokemukseni pienen seurakunnan ainoana diakoniatyöntekijänä oli, että työn raskautta ajoitain lisää myös yksinäisyys. Voisiko pienten seurakuntien rovastikunnissa työntekijät erikoistua eri asioihin ja palvella yli seurakuntarajojen?

Palaan vielä johtaviin työntekijöihin. Jollakin johtavalla diakoniatyöntekijällä on yhden, toisella kahden tai kolmen palkkaluokan ero tiiminsä muiden työntekijöitten palkkoihin nähden, joku määrällinen tekee vastaavan työtä vastuullisän kanssa. Työtä tosiaan tehdään hyvin eri tavoin, mutta pidän perusteltuna, että ainakin ne diakoniatyöntekijät, jotka pysyvästi ovat työryhmänsä esimiehiä, olisivat liukuman yläpäässä. Yläraja nousi yhdellä pykälällä helmikuun alusta. Suunta on oikea, vaikka liiikahdus jäikin tavoiteltua pienemmäksi. Joka tapauksessa nyt on työnantajalla mahdollisuus palkita hyviä diakoniatyöntekijöitään. Paikallisen sopimisen mahdollisuutta on entisestään laajennettu.

Diakoniatyöntekijä

- ai mää vai?

Diakoniatyöntekijöiden
neuvottelupäivät
Tampereella 3.-5.10.2001

Diakoniatyöntekijä — ai mää vai?

Diakoniatyöntekijöiden neuvottelupäivät 3-5.10.2001

Tampere, hotelli Rosendahl

Päiville kutsutaan diakoniatyöntekijöitä, alan opiskelijoita
ja diakoniassa toimivia teologeja.

ke 3.10. »mää ja Herra»

10.30 Messu

lit. pastori Antero Niemi, saarna piispa Paavo Kortekangas
Aleksanterin kirkko
Siirtyminen kirkosta hotelli Rosendahliin

12-14 Ilmoittautuminen ja lounas

14.15-16.45 Kanavat

(kahvi kanavissa)

- 1) *Minun Jumalani*
Psykoanalyttikko, TT Matti Hyrck
ja johtava sairaalapastori Antti Sipola
- 2) *Osana luomakuntaa – viljelijänä ja varjelijana*
Diakonia-alan yliopettaja Kai Henttonen
- 3) *Jumalan kohtaaminen
hiljaisuudessa ja rukouksessa*
Perheneuvoja Mikko Peura
- 4) *Osana jumalanpalvelusyhteisöä*
Kirkkoherra Pentti Miettinen
- 5) *Ruumiin teologia*
Kehitysvammaistyön pastori Margit Nyman
- 6) *Tutustuminen Tampereen diakoniatyöhön*

17.30 Illallinen

19.00 Iltaohjelma

- 1) Iltahartaus ja kirkon esittely tuomiokirkossa
- 2) Tampereilaista kulttuuritarjontaa

to 4.10. »mää ja mun minä»

9.00 Aamuhartaus

Diakonissa Leena Vanne

9.15 Identiteetti ja persoona työvälineenä

YTT Irene Roivainen, näyttelijä Tapio Kouki

12.00 Lounas

Pappisliiton jäsentapaaminen lounaan merkeis-
sä Talvipuutarhan takaosassa

13.30 Tästä puhutaan

Kirkon virkarakenne uudistuu
Kirkon virkarakennekomitea
Diakoniatyöntekijöiden eettisten ohjeiden julkaise-
minen

15.00-17.30 Kanavat

(Kahvi kanavissa)

- 1) *Itsetunto ja identiteetti*
Rovasti Aarno Sainio
- 2) *Omien rajojen kohtaaminen*
Diakonissa Virpi-Hannele Kianen ja
diakoni Hanna Palonen
- 3) *Missä vietän aikani?*
Messukylän seurakunnan diakoniatyönteki-
jät ja kirkkoherra, TT Juha Kauppinen
- 4) *Diakonian asiantuntijuus*
Lehtori, TT Raili Gothöni ja diakonia-alan
opettaja, TtM-opisk., diakonissa
Helena Kotisalo
- 5) *Onko työ tekijänsä näköinen vai
tekijä työnsä näköinen*
Kouluttaja, psykologi Tuula Wallenius
- 6) *Kirkossa töissä, kirkon virassa, Jumalan asialla*
Kirkkoherra, TT Jaakko Ripatti ja
Kirkon virkarakennekomitean jäseniä

19.00 Juhlaillallinen

pe 5.10. »mää ja toi»

9.00 Kanavat

(aamuhartaudet kanavissa)

- 1) *Diakoniatyöntekijän identiteetti
auttamisverkostossa*
Perheasiankeskuksen johtaja, THM,
diakonissa Helena Ewalds
- 2) *Ikuinen rakastaja – hankalat asiakkaat*
Diakonissa Marja-Leena Pukema ja
diakonissa Helena Kuisma
- 3) *»Kuin yhtä suurta perhettä»*
Kallion seurakunnan työntekijöitä
- 4) *Vaitiolovelvollisuus*
Kirkon kriminaaliryöntein sihteeri,
rovasti Pekka Viirre
- 5) *Virka – Jumalan asialla vai ihmisten*
Diakoniajohtaja Antti Lemmetyinen

11.30 Lounas

13.00 Tältä me näytämme

Kuurojen ja kuulovammaistyön sihteeri, pas-
tori Riitta Kuusi ja johtava sihteeri, TT Juhani
Veikkola

Lähretään kotio!

**ILMOITTAUTUMINEN
DIAKONIATYÖNTEKIJÖIDEN NEUVOTTELUPÄIVILLE
3.-5.10.2001 Tampereella, hotelli Rosendahlissa**

Jokaisen osallistujan on täytettävä oma lomake. Kopioi tarvittavat lisäkappaleet. Palauttakaa lomake **viimeistään 18.5.01** os. Diakoniatyöntekijöiden Liitto, Rautatieläisenkatu 6, 00520 Helsinki, faksi 09-8777397.

OSALLISTUJA	Suku- ja etunimi		
	Osoite		
	Puhelin / matkapuhelin	Sähköposti	
	Maksaja		
	☐ työntekijä 500 mk (maksu peritään koko ajalta) ☐ opiskelija 100 mk ☐ työntekijä 18.5. jälkeen 600 mk		mk
RUOKAILU	☐ ruokailupaketti 615 mk ☐ vain juhlaillallinen 160 mk Huom! Yksittäisiä aterioita ei ole mahdollista ostaa eikä hotelli Rosendahlissa tai sen lähistöllä ole muita ruokailumahdollisuuksia.		mk
Osallistumis- ja ruokailumaksut yhteensä			mk
MAKSUSUORITUS	Osallistumis- ja ruokailumaksut maksetaan 18.5. mennessä tilille Leonia 800019-70781689. Sen jälkeen saapuneista ilmoittautumisista peritään 100 mk:n lisämaksu. Maksutositteessa on mainittava Diakoniatyöntekijöiden neuvottelupäivät ja jokaisen osallistujan nimet.		
KANAVAT	Merkitse ruutuun jokaiselle päivälle numeroilla vaihtoehdot 1 ja 2.		
	Ke 3.10.	To 4.10.	Pe 5.10.
	☐ Minun Jumalani	☐ Itsetunto ja identiteetti	☐ Diakoniatyöntekijän identiteetti auttamis-verkostossa
	☐ Osana luomakuntaa – viljelijänä ja varjelijana	☐ Omien rajojen kohtaaminen	☐ Ikuinen rakastaja – hankalat asiakkaat
	☐ Jumalan kohtaaminen hiljaisuudessa ja rukouksessa	☐ Missä vietän aikani?	☐ ”Kuin yhtä suurta perhettä”
	☐ Osana jumalanpalvelus-yhteisöä	☐ Diakonian asiantuntijuus	☐ Vaitiolovelvollisuus
	☐ Ruumiin teologia	☐ Onko työ tekijänsä näköinen vai tekijä työnsä näköinen	☐ Virka – Jumalan asialla vai ihmisten
	☐ Tutustuminen Tampereen diakoniatyöhön	☐ Kirkossa töissä, kirkon virassa, Jumalan asialla	
MAJOITUS	Varaa majoitus 31.5. mennessä itse suoraan majapaikasta. Varatessasi ilmoita tulevasi diakoniatyöntekijöiden neuvottelupäiville. Neuvottelupäiviä varten on varattu kiintiöt seuraavista hotelleista:		
	Scandic Hotel Rosendahl Pyylikintie 13 03-24412210 200 kpl 2 hh 320 mk/hlö/vrk (50:een saa lisävuoteen) 5 kpl 1 hh 530 mk/vrk	Scandic Hotel Tampere Hämeenkatu 1 03-2441601 80 kpl 2 hh 320 mk/hlö/vrk	Cumulus Koskikatu Koskikatu 5 03-2424111 30 kpl 1 hh 560 mk/vrk

LISÄTIETOJA

Järjestösihteeri Raija Pyykkö, Diakoniatyöntekijöiden Liitto
 Rautatieläisenkatu 6, 00520 Helsinki
 p. 09-1502286, 040-7650477
 sähköposti: raija.pyykko@dtl.inet.fi

PAPILTA ODOTETAAN LAATUA JUMALANPALVELUKSESSA

Seurakuntaiset odottavat papiltaan laatua hänen toimittaessaan jumalanpalvelusta. Papilta odotetaan paljon, mutta moni asia on kuitenkin helposti toteutettavissa. Kun pappi uskoo siihen, mitä hän seurakuntalaisilleen saarnaa, on se hyvän laadun paras tae.

MITÄ LAATU ON

Laadusta puhuminen saattaa kuulostaa oudolta jumalanpalveluksen yhteydessä, sillä usein me liitämme sen jonkin tavaran ominaisuudeksi. Jumalanpalveluksen yhteydessä laatu määritellään seurakuntalaisten odotusten ja kokemusten vastaavuudeksi. Jos kokemukset vastaavat tai ylittävät odotukset, niin laatu on hyvä, muussa tapauksessa se on päinvastoin.

Laatunäkökulmassa ei ole kyse jumalanpalveluksen rakenteen muuttamisesta »asiakkaiden» mieltymysten mukaiseksi. Otetaan hypoteettinen esimerkki: jos enemmistö kirkon jäsenistä haluaisi muuttaa kolminaisuusoppia »miehisestä» Isästä ja Pojasta neutraalimpaan suuntaan, niin laatunäkökulma ei ota asiaan kantaa. Se ei edes kysyisi sellaista kysymystä, joka lähtisi muuttamaan teologian perusteita. Mutta jos seurakuntaiset haluavat, että pappi tekee ristinmerkin lausueessaan »Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen nimeen», niin silloin on syytä ottaa seurakuntalaisten toiveet huomioon. Laatunäkökulmassa on kyse oikeastaan lähimmäisen rakkaudesta: »Niin kuin te tahdotte ihmisten tekevän teille, niin tehkää te heille». Ottaako pappi seurakuntaiset ihmisinä huomioon vai toimittaako hän jumalanpalveluksen vain omasta näkökulmastaan?

PAPIN YLEISILME

Seurakuntaiset kohdistivat jumalanpalvelustutkimuksessani pappiin kaikkein eniten odotuksia. Niistä tärkein oli papin uskottavuus. Hänen odotetaan seisovan sanojensa takana. Kun pappi kerran puhuu Jumalasta, on vähimmäisvaatimus se, että hän silloin myös uskoo Työnantajansa.

Viime aikoina on julkisuudessa esiintynyt pappeja tai ex-sellaisia, jotka puhuvat toista, mitä he ovat pappisvallassaan luvan-

neet. Media kohtelee heitä melkein marttyyreina, mutta tosiasia on, etteivät tavalliset seurakuntalaiset halua kuulla saarnatuolista pappia, joka ei usko siihen mitä hän puhuu. Ryhmäkeskustelussa viisikymppinen mies ilmaisi asian seuraavasti: »Papin pitäisi olla ainakin tosissaan siinä kun hän sitä työtä tekee. Hän on siinä Kristuksen ja sen seurakunnan palvelija ja hän on kokonaan, munaskuitaan myöten, liossa siinä tehtävässä.»

Seurakuntaiset haluavat myös ymmärtää papinsa puhetta. Välillä saarnat voivat käsitellä teologisesti niin vaikeita asioita, että kaikki kuulijat eivät ymmärrä saarnan ajatusta (tosin ei ehkä itse pappikaan). Saarnat voivat olla myös sekavia tai niissä voidaan käyttää seurakuntalaisille vieraita sivistyssanoja. Niitä pitäisi käyttää harkiten jos lainkaan. Tarkoitushan on saada viesti menemään perille, eikä aiheuttaa hämmennystä seurakuntalaisten mielessä. Jos joku ei tiedä mitä papin käyttämät sanat tarkoittavat, niin ei hän välttämättä saa selville sitäkään, mitä pappi saarnallaan yrittää sanoa.

Papilta odotetaan myös innostuneisuutta. Sillä tarkoitetaan sitä, että hän ei toimita tehtäviään rutiininomaisesti, vaan panostaa jokaiseen jumalanpalvelukseen suunnittelemalla sen hyvin. Hän eläytyy tehtäväänsä ja on tosissaan, tekee työnsä mielellään eikä pakosta. Ainakin innostuksen puute on selvästi nähtävissä, ja se »tarttuu» helposti myös seurakuntaiseen.

PAPIN ELEET

Seurakuntaiset toivovat, että lausueessaan Herran siunausta pappi myös kohottaisi kätensä, joko toisen tai molemmat, näkyvästi siunauksen merkiksi. Myös ristinmerkki jää joskus papeilta tekemättä, kun he lausuvat »Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen

Pappiin liittyvät laatuodotukset (%).

Odotukset	Täysin samaa mieltä	Osittain samaa mieltä	En osaa sanoa	Osittain eri mieltä	Täysin eri mieltä	ka	N
Uskottavuus	90	6	3	1	—	4,9	135
Puheen ymmärrettävyys	84	9	6	1	—	4,8	137
Innostuneisuus	71	20	8	1	—	4,6	132
Siunauksen näyttäminen	69	20	7	4	—	4,5	132
Kätteleminen	51	25	13	9	2	4,1	134
Katsekontakti	49	28	11	8	4	4,1	134
Äänensävyyn lempisy	43	29	18	6	4	4,0	136
Laulaminen	44	25	20	7	4	4,0	135
Seremonian johtaminen	43	24	15	8	10	3,8	133

Ehtoollisen jaossa papilta odotetaan mm. henkilökohtaisuutta, katsekontaktia ja kiireettömyyttä.

Petri Juntunen/Creto Imagebank

Kuvio 6. Jumalanpalveluksen laatuindikatset (haluttu palvelu).

nimeen». Symbolisten merkkien tulisi kuitenkin näkyä, sillä niillä on seurakuntalaiselle merkitystä. Eikä ristinmerkin tekeminen muutenkaan ole pelkkä muotomeno.

Kohteliaisiin tapoihin kuuluu, että tilaisuuteen saapuvat ihmiset toivotetaan tervetulleiksi. Seurakuntalaiset toivovatkin, että papit kättelisivät kaikkia halukkaita joko näiden saapuessa kirkkoon tai

sieltä lähtiessä. Kaikki seurakuntalaiset eivät halua kätellä, mutta yli $\frac{3}{4}$ vastanneista odottaa papin kättelävän kaikkia halukkaita. Joillekin tuo kättely saattaa olla ainoa kontakti toiseen ihmiseen koko jumalanpalveluksen aikana ja sen jälkeen.

Papin katsekontakti on seurakuntalaisille tärkeä, sillä se viestii seurakuntalaisten huomioonottamisesta. Saarnaa ei pitäisikään lukea suoraan paperista, vaan papin tulee pitää katsekontaktia yllä niin paljon kuin mahdollista. Katsekontakti on erityisen tärkeä myös ehtoollisen jaon yhteydessä. Kyseessä on pyhä hetki, ja seurakuntalainen toivoo siihen rauhallisuutta ja kiireettömyyttä. Tällöin hän saa kokea, että hänet otetaan henkilökohtaisesti huomioon. Ehtoollisleipää ei tulisi vain laittaa seurakuntalaisen käteen, ja mennä heti seuraavan luo, vaan papin pitää uskaltaa katsoa silmiin sitä ihmistä, jolle hän ehtoollista jakaa. Kiireettömyys osoittaa seurakuntalaiselle, että häntä pidetään tärkeänä ihmisenä. Vaikka kyseessä onkin yhteyden ateria, niin jokaiselle annetaan leipä ja viini henkilökohtaisesti, ja silloin se, miten ne annetaan, on hyvin merkityksellistä seurakuntalaiselle. Eikä ehtoollisen asetuksen yhteydessäkään katsekontaktista ole haittaa. Jos pappi toimittaa jumalanpalveluksen lukemalla kaiken suoraan Jumalanpalvelusten kirjasta, niin ei hän silloin anna seurakuntalaiselle sellaista kuvaa, että hän olisi valmistautunut tehtävänsä varten. Ei hän myöskään osoita välittävänsä seurakuntalaisista.

Papin odotetaan johtavan selkeästi jumalanpalveluksen kulkua, jotta seurakuntalaiset eivät olisi epävarmoja siitä, miten toimitaan. Varsinkin nyt, kun jumalanpalvelus on uudistunut, odotetaan ainakin papin tietävän miten toimitaan. Myös messumoniste voi auttaa, mutta sekään ei onnistu aina poistamaan seurakuntalaisten epävarmuutta. Pappi voi joskus sanoa ääneen, miten nyt toimitaan: »kuuntelemme Roomalaiskirjettä paikallamme istuen». Ainakin istumiset on helppo näyttää kädellä.

PAPIN ÄÄNENKÄYTTÖ

Koko tutkimuksen tärkein odotus oli hyvä kuuluvuus. Jos kirkossakävijä ei saa papin puheesta mitään selvää, niin mitä mieltä on käydä jumalanpalveluksessa? Nykytekniikalla äänen voimakkuus voidaan helposti säätää tarpeeksi lujalle. Sekään ei auta, jos pappi puhuu liian hiljaa, nielee sanojen loput tai puhuu muuten epäselvästi. Hyvästä kuuluvuudesta vastaa siis viime kädessä itse pappi.

Äänensävyyn lempeys saattaa kuulostaa oudolta odotukselta. Tietenkin papin äänensävy on mieluummin oltava aidon kireä, kuin teennäisen lempeä, mutta äänensävy ei kerro pelkästään puhujasta, vaan myös hänen viestistään. Seurakuntalaiset tulevat jumalanpalvelukseen kohtaamaan armollisen Jumalan ja jos papin äänensävy on tuomitseva, niin minkä viestin se antaa kuulijalle? Viestihän on ristiriitainen.

Seurakuntalaiset haluavat, että liturgi laulaisi, tosin usein sillä edellytyksellä, että hän osaa laulaa. Syynä papin laulamattomuuteen on yleensä se, että hän ei omasta mielestään osaa laulaa. Osalla papeista on ehkä hieman liikaakin itsekritiikkiä. Toisin sanoen osa papeista ei uskalla tai halua laulaa vaikka he osaisivatkin. Pappi voisi vaikka hakeutua laulutunneille, jos se antaisi itsevarmuutta laulamiseen.

Nämä odotukset tulivat ryhmäkeskusteluilla ja kyselylomakkeilla esiin, mutta varmasti papilta odotetaan jumalanpalveluksessa monia muitakin asioita. Itse asiassa kaikki jumalanpalvelukseen liittyvät odotukset koskettavat enemmän tai vähemmän pappia. Kuviosta näkyy kaikki laatututkimuksella esiin nousseet odotukset.

VASTASIKO TODELLISUUS ODOTUKSIA?

Kokemukset papeista eivät täysin vastanneet seurakuntalaisten odotuksia. Täytyy heti muistuttaa, että seurakuntalaisten kokemukset koskevat vain ja ainoastaan niitä kolmea jumalanpalvelusta, joiden yhteydessä kyselylomakkeet täytettiin.

Laatu oli hyvä pappien laulamissa ja heidän äänensävynsä lempeydessä. Vain näissä kahdessa kokemukset ylittivät odotukset. Varsin lähelle odotuksia pääsi papin katsekontakti saarnatessa. Myös ehtoollista jakaessaan papit huolehtivat katsekon-

taktistaan varsin hyvin. Pappeja pidettiin myös varsin uskottavina, heidän puhettaan ymmärrettävänä ja he näyttivät olevan kohtalaisen innostuneita omaan työhönsä.

Seremonian johtaminen synnyttikin jo suuren laatuکیلun. Vaikka kyse oli aktiiviseurakuntalaisista, halusivat he, että pappi selkeämmin sanoisi tai näyttäisi mitä missäkin yhteydessä tehdään. Pappien kättelemisessä oli suurin kuilu todellisuuden ja odotusten välillä, mutta itse tutkimus vaikutti tulokseen, sillä yhdessä jumalanpalveluksessa kättelyt olisi hoidettu heti kirkonmenojen jälkeen, mutta silloin olikin seurakuntalaisten edessä jo kyselylomakkeet. Myöskään siunatessaan seurakuntalaisia eivät kaikki papit kohottaneet kättään, ja sen olivat seurakuntalaisetkin huomanneet — ja pettyneet.

SEURAKUNTALAISTEN TYYTYVÄISYYS JUMALANPALVELUKSEEN

Tavallisista kirkossakävijöistä yli 80 % vastasi olevansa tyytyväinen kokemaansa jumalanpalvelukseen. Tulos ei ollut yllättävä, mutta kuitenkin mielenkiintoinen, sillä tämän tutkimuksen mukaan kaikkien kolmen tutkitun jumalanpalveluksen laadussa olisi ollut parantamisen varaa. Eli seurakuntalaiset voivat olla tyytyväisiä jumalanpalvelukseen, vaikka sen laatu ei olisikaan paras mahdollinen. Tosin tyytyväiset seurakuntalaiset olisivat vieläkin tyytyväisempiä, jos jumalanpalveluksen laatu olisi halutunlainen. Enemmän tai vähemmän tyytymättömiä oli lähes neljännes vastanneista, kun mukaan otetaan nekin, jotka vastasivat olevansa tyytyväisiä, mutta mainitsivat kuitenkin tyytymättömyyden aiheita.

Mistä tyytymättömyys sitten johtui? Ainoastaan kolme vastaajaa oli tyytymättömiä uskonnollisista syistä, eli tekijöistä, joihin jumalanpalveluksen toimittajat eivät voi suoranaisesti vaikuttaa, esimerkiksi siihen, että seurakuntalainen kokee Pyhän Hengen koskettavan häntä. Valtaosalla tyytymättömistä pettymyksen syy oli juuri jumalanpalveluksen laadussa. Eli kiinnittämällä huomiota seurakuntalaisten kannalta tärkeisiin laatutekijöihin, voidaan nostaa heidän tyytyväisyytensä tasoa. Laatu vaikuttaa asiakastyytyväisyyteen, ja mitä tyytyväisempi seurakuntalainen on jumalanpalveluksiin, sitä useammin hän niissä käy.

Kirjoittaja on Mellunkylän seurakunnan seurakuntapastori.

Artikkeli pohjautuu Kirkon tutkimuskeskuksen julkaisun sarja B nro 80, Jussi P. Mäkelä: Jumalanpalveluksen laatu. Tutkimus suoritettiin sekä ryhmäkeskusteluilla että kyselytutkimuksilla Helsingin Malmin ja Kannelmäen seurakunnissa vuosien 1999–2000 aikana.

Soikoon virsi riemuinen

Tänä vuonna vietetään kirkossamme erityistä virren vuotta 300-vuotiaan virsihistoriamme kolmannen virallisen virsikirjan Vanhan Virsikirjan (1701) kunniaksi.

Virsilaulun tila tuntuu pohdituttaneen seurakuntiamme kautta historian – emme voi varauksetta haikailla entisajan kunnon veisuun perään. Lukekaamme vaikka pieni ote Kaarlo Jalkasen kirjasta Lukkarin- ja urkurinvirka Suomessa 1870 - 1918, jossa kuvaillaan seurakunnan jumalanpalveluslaulua 1880-luvulla seuraavasti:

»Peräti ruma ja yhteistä jumalanpalvelusta häiritsevä tapa on se, kun weisatessa nostetaan ankaraa äänenkilwoitus, jonka usein omalta wiisaudelta ja ylpeältä röyhkeydeltä täytetyt harmaapäät ukot, wäliin myös akatkin, jotka kirkaisewat sekaan kiimeällä äänellänsä, tekewät, luullen itsensä muita taitawimmaksi ja oppineemmaksi nuottia johdattamaan, josta sitte seuraa sekasointia kirkko täyteen.»

Edellä kuvattu »kilwan kiittäminen» ja täyttä kurkkua huutaminen kuin »paimenet susihädässä» tai »kissannaukujaisiin» taikka »kiinalais-sävelrähäkkään» verrattava laulu ei johtunut yksistään

lukkarien ja seurakuntalaisten taidottomuudesta vaan myös siitä, että kirkkoissa vallitsi koraalien »ääretön sekasotku».

» Kirkkoissa lauletaan monien eri koraalikirjain mukaan, joista lukkarit mieliwaltaisesti walikoiwat, jopa laulawat samankin wirren eri tawalla. Saadakseen sotkua täydelliseksi, lisäilläään wielä »isäwainajan papereista». Jos sattuu lukkarien muutoksia usein tapahtumaan, joka on hywin mahdollista, niin tämä kaikki woipi kertoontua samassa kirkossa. Kuinka näin ollen woi toiwoa, että seurakunta osaa laulaa? Sitäpä ei woi ikinä toiwoa. Sentähden seuraa, että kukin laulaa »omalla nuotillansa».

Kirkkolaulun rappio oli yleisenä puheenaiheena seurakunnissamme vuosikymmenien ajan 1840-luvulta lähtien. Arvostelu kohdistui erityisesti taitamattomiin lukkareihin sekä koraalisävelmien kirjavuuteen. Kirkkolaulun taso ei kuitenkaan tuolloinkaan riippunut yksistään lukkareista. Yhtä tärkeät tekijät olivat koulut, joissa opetettiin virsilaulua. Koulujen merkitys oli tietenkin sitä suurempi, mitä laajempi ja väekkäämpi seurakunta oli, koska lukkarin mahdollisuudet tehokkaaseen opetustoimintaan olivat vastaavasti pienemmät. (K. Jalkanen)

Tämän päivän huoli ei koske kilpalaulantaa, eikä omilla sävelmäversioilla briljeeraamista. Tämän päivän huoli nousee siitä, miten saada seurakunta ylipäänsä laulamaan ja vielä laulamaan vahvasti ja rohkeasti nyt ja tulevaisuudessa. Rohkeasti laulamisen perusta on varmuus siitä, että »tämän virren osaan», mutta missä ja miten virsiä opitaan?

Kulkeeko virsi tänään mukana seurakuntaelämän kaikissa käänteissä? Onko virsi elävä ja kilpailukykyinen uusien hengellisten laulujen valtavassa tulvassa? Onko virsi rakas ja merkityksellinen seurakuntien työntekijöille ja seurakuntalaisille? Mikä on virren ja virsiopetuksen asema kouluissamme? Mikä on kanttorin, papin, nuoriso- ja diakoniatyöntekijän vastuu virren tulevaisuudesta?

Näemmekö me, kirkon työntekijät virren edelleen tärkeänä ja keskeisenä ihmisen syvimpien tuntojen ilmaisijana, hoitavana, lohduttavana, opettavana? Olemmeko halukkaita kantamaan kortemme kekoon omissa yhteyksissämme, jotta virsilaulun käsittämättömän pitkä perinne jatkuisi seuraavillekin sukupolville?

Virren vuosi 2001 teema antaa hyvän perustan virren esillä pitämiselle erityisesti tänä vuonna. Siihen kannattaa tarttua!

JEESUKSEN YLÖSNOUSEMUS KRISTINUSKON »ALKURÄJÄHDYKSENÄ»

Kristinusko syntyi uskosta Jeesuksen ylösnousemukseen. Ennen tätä vakaumusta Jeesuksen seuraajat olivat kuuluneet juutalaisuuteen, yhtenä sen monista erilaisista ja eri suuntiin vievistä virtauksista. Ilman uskoa ylösnousemukseen he olisivat myös jääneet osaksi juutalaisuutta ja sulautuneet Jerusalemin sortumisen jälkeen yhä yhtenäisemmäksi käyneen juutalaisuuden valtauomaan.

Jeesuksen ylösnousemus vakuutti hänen seuraajansa hänen ainutlaatuisesta olemuksestaan ja ohittamattomasta roolistaan ja tehtävästään ihmisten ja Jumalan välisen sillan rakentajana. Jo aiemmin he olivat pitäneet Jeesus Nasaretilaista suurena opettajana ja Jumalan miehenä, mutta nyt vakaumuksensa sai kokonaan uuden syvyyden.

Kukaan ei ollut paikalla todistamassa varsinaista ihmettä sen tapahtumishetkellä. Opetuslapset vakuutuivat ylösnousemuksen todellisuudesta sen perusteella, mitä he jatkossa kokivat, Jeesuksen kuoleman ja haudauksen jälkeen saamistaan ilmestyksistä. Raamatun tekstit tarjoavat runsasta aineistoa näistä tapahtumista, mutta niistä ei muodostu yhtenäistä kuvaa Jeesuksen ilmestyksistä ja tyhjän haudan kokemuksista. Uskovien mielenkiinto ja mielikuvitus askarteli alusta lähtien innolla niissä tapahtumissa, joista usko lähti liikkeelle. Niukoista perimätiedon sirpaleista kasvoi nopeasti laaja ja eri suuntiin ulottuva kertomussikermä. Tyypillistä tälle kehitykselle oli, että myöhemmin syntyneissä kuvauksissa on aina uusia yksityiskohtia, joista varhaisimpiin todistajanlausuntoihin liittyvissä kuvauksissa ei vielä tiedetä mitään. Kirjoitukseni lopussa tarkastelen näitä tradition kehityslinjoja, mutta sitä ennen pyrin rekonstruoimaan sen, mitä opetuslapset todella kokivat sekä missä ja minkälaisessa järjestyksessä kristinuskon synnyttäneet kokemukset toteutuivat.

OPETUSLASTEN USKON ROMAHDUS JA JÄLLEENVIRIÄMINEN

Jeesuksen opetuslapset olivat Jerusalemin pääsiäisjuhlien järkyttävien kokemusten jälkeen paenneet takaisin kotiseudulleen Galileaan. Opetuslasten

usko ja toivo oli kokenut täydellisen haaksirikon silloin, kun heidän mestarinsa oli vangittu ja nauhattu ristille. Tuhoutunut messiaskandidaatti oli valitsevan yleisen käsityksen mukaan väärä messias (vrt. Ap. t. 5: 36–37). Galileassa Pietari ja hänen jälkeensä myös muut opetuslapset kokivat Jeesuksen ilmestyvän heille elävänä. Hän ei ollut ainoastaan vapautunut kuoleman kahleista, vaan Jumala oli jopa korottanut hänet taivaalliseen kunnia-asemaan. Opetuslapset vakuutuivat myös kutsumuksesta julistaa erityistä ilosanomaa kuoleman voitaneesta Kristuksesta kaikelle kansalle. Ilmestyskokemukset Galileassa olivat täydellinen yllätys takaisin entisiin ympyröihinsä palanneille opetuslapsille. Uudistettu opetuslapseus — se, että he olivat ylösnousseen Messiaan (Kristuksen) (suur)lähettäjä — vei heidän takaisin Israelin uskonnon pääkaupunkiin.

Se, että myöhemmin tunnettiin tarvetta häivyttää pois opetuslasten pako Galileaan ja sijoittaa kaikki keskeiset kokemukset Jerusalemiin, on helposti selitettävissä. Opetuslasten pyhään jälkimaineeseen sopi huonosti se, että vain erää Jeesuksen naispuoliset seuraajat olivat jääneet Jerusalemiin todistamaan, miten mestari kuoli ja miten hänet haudattiin. Myös opetuslasten tosiasiallinen paluu takaisin pyhään kaupunkiin, Galileassa saatujen kokemusten jälkeen, on vaikuttanut tähän suuntaan.

PAAVALIN LUETTELO YLÖSNOUSEMUKSEN TODISTAJISTA

Paavalin kirjeistä löytyy vanhin todistus Jeesuksen ylösnousemuksesta. Paavali on myös ainoa UT:n kirjoittajista, joka itse kuului aitoihin ylösnousemus-todistajiin ja joka ei ainoastaan kirjaa muiden kuvauksia kokemuksista.

Paavali tiivistää julistuksen Jeesuksen kuolemasta ja ylösnousemuksesta lainaukseen, jossa näkyy varhaisimman kristikunnan yhteinen uskontunnustus. Se on syntynyt varsin varhain alkuseurakunnan piirissä: »Kristus kuoli meidän syntiemme vuoksi, niin kuin oli kirjoitettu, hänet haudattiin, hänet herätettiin kuolleista kolmantena päivänä, niin kuin oli kirjoitettu,

Jeesus leijailee ylös haudasta Robert Ekmanin maalaamassa Keski-Porin kirkon alttaritaulussa vuodelta 1863.

Jumalan ja enkelin ilmestymisistä ihmisille. Ilmestymistapahtumat ovat alunperin olleet sarja vaikuttavia *näkyjä*, jotka ovat verrattavissa VT:ssä kerrottuihin kokemuksiin Jumalan ilmestymisestä. Ne ovat sellaisinaan täysin vakuuttaneet kokijat. Kokemukset on siten selitettävissä heti ylösnousemuksen yhteydessä taivaaseen korotetun Kristuksen ilmestyksiksi taivaallisesta »kirkkaudesta». Jeesus ei siis noustessaan kuolleista palannut jatkamaan normaalia maanpäällistä elämää, vaan Jumala herätti hänet kirkastettuun taivaalliseen olomuotoon. Opetuslasten kokemukset ovat siis muistuttaneet hyvin pitkälle sitä kuvausta, jolla Apostolien teoissa kerrotaan Paavalin kääntymyksestä (Ap. t. 9: 3-9). Paavalin kirjeiden kannalta tämä ei olekaan mikään ongelma, vaikka Luukkaan kaksoisteoksen valossa se on.

YLÖSNOUSSEEN KRISTUKSEN OLEMUS

Ylösnousemustodellisuuteen liittyvä todellisuus on Paavalin mukaan erilaista kuin maanpäällinen ruumiillisuus. Sitä kuvaavat käsitteet »katoamattomuus», »kuolematteomuus», »kirkkaus» ja »voima» (1. Kor. 15: 42-43, 53). Ylösnousemusruumis on olemukseltaan »hengellinen ruumis» (1. Kor. 15: 44). »Henki» lienee Paavalin ajatuksissa ollut ikään kuin hyvin hienoa, tuonpuoleista ainetta. Puhuessaan »hengestä» ylösnousemuksen yhteydessä Paavali vastustaa liian materialistista käsitystä ylösnousemustodellisuuden luonteesta. Sellaista löytyi farisealaisen juutalaisuuden näkemyksissä. Puhumalla samassa yhteydessä kuitenkin myös »ruumiista» Paavali puolestaan vastusti kreikkalaisten hellimää käsitystä, jonka mukaan kuoleman jälkeen pelkästään sielu tai henki jatkoi olemassaoloaan.

TYHJÄ HAUTA

Jerusalemiin jääneet naispuoliset opetuslapset seurasivat syrjästä, miten Joosef Arimatialainen hautasi ristillä kuolleen Jeesuksen yksityishautaan. Sen jälkeen he kokivat asioita, joista Galileaan paenneet opetuslapset eivät pitkään aikaan tienneet mitään. Naisia odotti nimittäin Jeesuksen hautausta seuranneen sunnuntain aamuna hämmäntävä kokemus heidän tullessaan haudalle. He eivät löytäneet muuta kuin tyhjän haudan eivätkä tienneet, mitä heidän pitäisi siitä ajatella. Vanhin UT:n

ja hän ilmestyi Keefakselle (= Pietarille) ja sitten niille kahdelletoista» (1. Kor. 15: 3-5). Tämän jälkeen Paavali vielä jatkaa aiheen käsittelyä ja luettelee lukuisia muita, joille ylösnoussut Kristus ilmestyi, mainiten myös oman nimensä joukon viimeisenä (1. Kor. 15: 6-8).

ILMESTYSTEN LUONNE

Paavali kertoo apostolien saamasta kokemuksesta hyvin yksinkertaisesti. Sitä, miten ylösnoussut Kristus kohtasi eri henkilöt, hän kuvaa yhdellä ainoalla sanalla yhä uudestaan: Kristus *ilmestyi* Pietarille, Kristus *ilmestyi* Jaakobille, jne. Hän käyttää tässä samaa sanaa, jota VT:ssä käytettiin puhuttaessa

kuvaus aiheesta, johon koko Markuksen evankeliumi on alunperin päättynyt, on jakeissa Mark. 16: 1-8. Kohtaus ja näin ollen koko evankeliumi päättyy oudosti: naiset »pakenivat haudalta järkytyksestä vapisten» eivätkä »kerto-neet kenellekään mitään, sillä he pelkäsivät».

Tekstin takana olevaa historiallista todellisuutta on vaikea selittää toisin kuin, että naiset ovat todella löytäneet tyhjän haudan. Tyhjä hauta ei yksinään kuitenkaan ollut heille todistus ylösnousemuksesta. Sellaistahan ei tapahtu! Niin kuin vastaavassa tilanteessa kenen tahansa, joka rakkaan ystävänsä haudauksen jälkeen tulee haudalle ja näkee ruumiin kadonneeksi, ovat naistenkin ensimmäiset ajatukset askarrelleet muiden selitysten parissa: ruumis on siirretty muualle tai varastettu, tai he itse ovat erehtyneet haudasta.

Pelkkä tyhjän haudan löytyminen ei vielä synnyttänyt uskoa, vaan pelkoa ja hämminkiä. Mahdollisesti ylösnousemustodistajana erityisasemaan nousevaa Magdalan Mariaa lukuun ottamatta myös Jeesuksen naispuoliset seuraajat ovat palanneet pikaisesti pääsiäisjuhlista takaisin kotiseudulleen. Vasta kun he Galileassa kohtasivat ilmestyskokemuksista virinnee ilosanoman Jeesuksen ylösnousemuksesta, he ymmärsivät oman hautakokemuksensa oikeassa valossa. Heidän löytämänsä tyhjä hauta ei merkinnytkaan Jeesuksen ruumiin varastamista, julmaa pilaa tai erehdyttä. Mitään ei voinutkaan löytyä, sillä Jumala oli herättänyt Jeesuksen kuolleista. Jeesuksen kuollut ruumis oli muuttunut kirkastetuksi ylösnousemusruumiiksi. Tyhjällä haudalla koettu hämminki muuttui näin jälkikäteen osaksi alkukristillistä evankeliumia pääsiäisen ihmeestä.

YLÖSNOUSEMUSTRADITIOIDEN KEHITYSLINJAT

Edellä olen pyrkinyt hahmottelemaan, mitä, missä ja missä järjestyksessä kaikki todellisuudessa koettiin. Myöhemmässä kristillisessä perimätiedossa tavat, joilla asioista kerrottiin, olivat moninaisia. UT:n kirjoissa vastaan tulevat eri kehityslinjat näytävät seuraavanlaisilta:

1) Jeesuksen hautaajasta, hurskaasta juutalaisesta Jeesuksen toiminnan sympatisoijasta (Mark. 15: 43) tulee aikaa myöten yhä selvemmin Jeesuksen opetuslapsi (Joh. 19: 38).

2) Tyhjä hauta on alussa arvoitus, jonka merkitystä naiset eivät tajua (Mark. 16: 8), mutta siitä kehittyä aikaa myöten yhä selkeämmin jo sellaiseen ylösnousemususkon lähde (Joh. 20: 8).

3) Vanhimmassa perimätiedossa miesopetuslasten edellytetään paenneen Galileaan ja kokeneen siellä Ylösnouseseen ilmestykset (Markus, Matteus). Myöhemmin heidän väitetään jääneen Jerusalemiin ja kohdanneen Ylösnouseseen siellä (Luukas, Ap. t., Joh. 20).

Eugène Burnard: Pietari ja Johannes juoksevat ylösnouseseen haudalle (1898)

4) Vanhimpien todistusten mukaan ylösnouseseen Kristuksen ilmestykset ovat pyhiä ja salaperäisiä kokemuksia. Niissä Jeesus ilmestyy jumalalliseen kirkkaushahmونا opetuslapsilleen, veljelleen ja Paavalille (Gal. 1: 16; 1. Kor. 9: 1; 15: 3-8; vrt. 2. Kor. 4: 6; Ap. t. 9: 3-6). Myöhemmin korostetaan Ylösnouseseen ruumiillista konkreettisuutta: hän seurustelee, jopa syö ja juo opetuslastensa kanssa (Luuk. 24: 36-43; Joh. 20: 19-29).

5) Vanhimmassa perimätiedossa Jeesuksen ylösnousemus ja taivaaseen astuminen ovat saman asian kaksi eri puolta, myöhemmin ne erotetaan toisistaan kahdeksi erilliseksi tapahtumaksi (Luukas, Ap. t.).

6) Ylösnouseseen ilmestyksillä ei vanhimman perimätiedon mukaan ollut selkeää ajallista takarajaa. Vasta noin kahden vuoden jälkeen kokemuksesta osalliseksi tullut Paavali saattoi näin pitää itseään samanarvoisena ylösnousemususkon todistajana kuin muut apostolit. Myöhemmin ilmestysten aika rajataan kuitenkin vain 40 päivään (Ap. t. 1: 3). Sen vuoksi Luukas ei voi pitää Paavalia oikeana ylösnousemustodistajana, apostolina.

Syyt siihen, että perimätiedon kehitys kulki tällaisiin suuntiin, liittyivät pitkälti kristinuskon puolustukseen, apologiaan. Ylösnousemuksen konkreettisuutta jouduttiin korostamaan ulkopuolelta tulevaa epäilyä vastaan. Painotettiin sitä, että opetuslapset eivät olleet erehtyneet, vaan että heillä oli uskonsa pohjaksi varmoja todisteita. Perimätiedon kehittyessä näytetään siis aina tietävän yhä enemmän, vaikka asia ei todellisuudessa ole voinut olla näin. Ensimmäiset ja aidot ylösnousemuksen todistajat olivat kokemuksestaan muutenkin täysin vakuuttuneita, niin ettei heidän tarvinnut tukea uskoaan kehittämällä sen ympärille kokemusta konkreettisia yksityiskohtia. Sen jälkeen kun ensikäden todistajien sukupolvi oli joutunut väistymään, tilanne oli toinen.

Kirjoittaja on Helsingin yliopiston UT:n
eksegeetiikan professori.

Artikkeli pohjautuu hänen uuteen kirjaansa
»Kristinuskon synty».

NYT SE SUURI PÄIVÄ KOITTI!

Miten seurakunnan työntekijä valmistautuu pääsiäiseen? Ehtiikö hän, joka järjestää muille suurta juhlaa, itse viettää sitä?

Tämän kirjoituksen otsikoksi valitulla pääsiäisaamun alkuvirren ensimmäisellä säkeellä on kanttorin mielessä kahdenlainen merkitys: kirkon suuri juhlapäivä on myös kaikkien suurten suunnitelmien toteutuspäivä.

Jo tammikuussa alkanut suunnittelu ja harjoittelu on saavuttamassa päämääränsä. Ilo on ja riemuun sekoittuu myös suorituspainetta ja joskus huono omatunto siitä, ettei perheen kanssa ehdi olla loma-aikana tarpeeksi. Loma-aikaahan pääsiäinen, kuten joulukin, on muille paitsi papeille, kanttoreille ja suntioille. Lomalla ovat myös useat kuorolaiset, joita kipeästi tarvittaisiin hiljaisen viikon aikana. Joka vuosi on siis edessä sama jännitysnäytelmä; kuinka moni laulajista on pääsiäisen aikoihin saapuvilla.

Suomalaisten pääsiäisen vietto on muuttunut viime vuosikymmenien aikana. Aikaisemmin pääsiäisenä oltiin kotona, mutta nykyään se on monelle kevättalven toinen hiihtoloma. Itsekin muistan opiskeluaikoina viettäneeni useita kertoja pääsiäistä sukset jalassa, auringosta ja ystävien seurasta nauttien. Monien ihmisten lähisukulaiset asuvat kaukana, joten pääsiäisen usean päivän vapaajakso on oiva mahdollisuus käydä heitä tapaamassa. Tämä asia korostuu erityisesti perheissä, joissa on kouluikäisiä lapsia. Kirkon työntekijöille on perin tuttua kuinka hankalaa on viettää vapaata silloin kun se

muille perheenjäsenille on mahdollista.

Koen, että on tietynlainen etuoikeus valmistaa pääsiäisajan jumalanpalveluksia. Pääsiäisen sanoma avautuu syvemmin, kun siihen on paastonaikana henkilökohtaisesti valmistautunut ja on saanut seurata Kristuksen kärsimystietä hiljaisen viikon ahtikirkoissa ja muissa jumalanpalveluksissa. Seurakunnan kanttorina moniin näistä tilaisuuksista osallistun oman työni puolesta. Toisaalta haluan olla mukana myös seurakuntalaisena ja viettää kristikunnan suurinta juhlaa seurakunnan keskellä, vaikka en olisikaan työvuorossa. Pääsiäisen viettoa pohdiskellessani, kyselin eräiden kollegoiden mietteitä asiasta. Seuraavassa muistiinmerkinä heidän ajatuksistaan.

KOHTI YLÖSNOUSEMUKSEN VALOA

Kanttori Ulla Tuovinen aloitti vuoden alussa työn KJMK:ssa, joten hänellä on edessä ensimmäinen pääsiäinen ilman varsinaisia kanttorin töitä lähes kymmeneen vuoteen. Myös ensimmäinen »vapaa» joulunaika on takana. Koska jumalanpalvelusmusiikin valmistelu puuttuu, on hänestä oma pääsiäiseen valmistautuminen jotenkin hankalampaa. »Nyt on etsittävä uusi tapa viettää pääsiäistä», sanoo Ulla. Tämä uusi tapa ei kuitenkaan eroa paljoa entisestä, rooli vain on toinen. Hänelle pääsiäinen on etsimistä ja löytämistä, hiljaisen viikon tilaisuuksissa käymistä sekä kiirastorstain-, pitkäperjantain- ja pääsiäisen jumalanpalveluksiin osallistumista.

Seurakuntatyön ajoilta on hyvänä muistona hiljainen lauantai, jolloin ei ollut töitä, vaan siitä muodostui eräänlainen retiihtipäivä. Ulla Tuoviselle on vuosien myötä tullut hetken tunnelmaa tärkeämmäksi pääsiäisajan kokonaisuus. Ylösnousemususkon ilon ja riemun kokemisen lisäksi on hänen mielestään vaikuttavaa pysähtyä myös Jeesuksen kärsimyksen ja kuoleman edessä. Hiljainen viikko kuljettaa vaihe vaiheelta hämärän tunnelin läpi kohti ylösnousemuksen valoa. »Toivottavasti tämä kokemus voisi yhä useamman ihmisen kohdalla nousta pääsiäisen kaupallistumisen yläpuolelle», päättää Ulla pohdiskelunsa.

PÄÄSIÄINEN ON MUSIIKIN JUHLAA

Tampereen hiippakunnan entisen hiippakuntakanttorin Marjatta Hannulan mukaan olisi outoa olla pääsiäisen aikaan »vapaalla». »Olen sitoutunut tehtävääni ja pääsiäinen, jos mikä, on sellainen aika, jolloin kanttoria tarvitaan», sanoo hän. Pääsiäisen viettoon on Marjatta valmistautunut kanttorina jo

»... muistan opiskeluaikoina viettäneeni useita kertoja pääsiäistä sukset jalassa, auringosta ja ystävien seurasta nauttien.»

25 vuoden ajan. Pääsiäinen edustaa hänelle myös niitä perinteitä, joita hän on saanut lapsena kotoaan. Kodin ja työn ristiriitaa hän ei juurikaan kokenut, ehkä siksi, että aviopuoliso on Tampereen tuomiokirkon urkuri Matti Hannula. Pääsiäinen ei aina ole kanttorille yhtä juhlaa. »Tärkeisiin jumalanpalveluksiin liittyy suorituspainetta. On myös vaikea elää juhlassa mukana, jos sisällä vallitsee ristiriitainen tunnelma. Niitä voi tulla esimerkiksi pienten lasten äidille, joka haluaisi olla myös kotona lastensa kanssa», sanoo Marjatta.

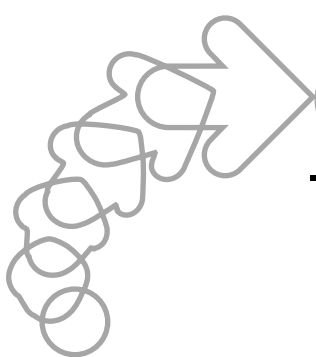
Pääsiäisaika on voimia kysyvää aikaa kirkkovuodesta. Toinen sellainen on joulou. »Joulou on sellaista juoksemista paikasta toiseen, kun taas pääsiäisen vietto keskittyy tiivistä hiljaiselle viikolle ja kirkossa oloon. Pääsiäinen on syvälinen juttu ja musiikillisesti hyvin rikasta aikaa. Silloin aukeaa haaste tavoittaa muita ihmisiä, välittää kärsimysajan sanomaa musiikin keinoin. Harmittaa hieman, kun ihmiset eivät enää käy pääsiäisajan jumalanpalveluksissa. Ennen esimerkiksi kiirastorstain ehtoolliskirkko oli täynnä väkeä», kertoo Marjatta Hannula.

EKUMENIAN SÄVYJÄ

Viime vuosina omaan pääsiäisen viettoon on liittynyt vahvasti St. Albans Youth Festival. Monena pääsiäispäivänä olen ihmetellyt sitä, että lentokoneet lentävät ja laivat seilaavat aivan normaalisti juhlista huolimatta vieden minua kohti määränpääntäni. Tämä nuorten ekumeeninen pääsiäistapahtuma on perinteisesti alkanut toisena pääsiäispäivänä pyhiinvaelluksella halki englantilaisen maalaismaiseman ja jatkunut sitten koko viikon erilaisten messujen, hartaushetkien ja workshopien muodossa.

Oma osuuteni on ollut kuoron vetäminen ja laulujen säestäminen eri yhteyksissä eli siis samaa kanttorintyötä kuin Suomessa. Työnteko on kuitenkin tuntunut erilaiselta. Pääsiäiseen liittyvien odotusten ja suorituspainneiden purkauduttua on olo ihanan vapautunut. Vasta silloin on tullut tilaa ilolle, jota pääsiäinen tuo. St. Albansin festivaalin ansiosta olen saanut hiljaisen viikon jatkoksi yhden juhla viikon. Hyvä on myös muistaa, että pääsiäinen sanoma jatkuu läpi vuoden jokaisen sunnuntain.

Kirjoittaja on Tampereen Aitolahden seurakunnan kanttori

Uusi kansio

ResurssiReppuun

– myydään myös erillisenä

Ilpo Vuorinen:

Konfliktien käsittely

Kansiopaketti sisältää 20 työskentelymallia, kalvot, tehtävädisketit ja Suhdetaitoja-kirjan, 654 mk (ilman kirjaa 564 mk)

Esimiehille, kouluttajille ja konsulteille

Kansiopaketti viitoittaa polkuja, joita muut ovat kulkeneet ennen sinua. Se tarjoaa materiaalia työyhteisön terveydenhoitoon, kun se auttaa tutkimaan vuorovaikutusta ja siihen liittyviä ongelmatilanteita. Mutta ennen kaikkea se sisältää koeteltuja malleja konfliktien käsittelyyn, kättä pitempää esimiehen ja tiimin johtajan avuksi.

Tiimin rakentajan ja työyhteisön kehittäjän

ResurssiReppu

3. täydennetty painos sisältää kolme kansiota, kalvot, tehtävädisketit, tutustumiskortit, kuvataulusarjan, palautetarroja ja Suhdetaitoja-kirjan, 2 323 mk. ALV sisältyy hintoihin, toimituskulut kansio 40 mk, Reppu 50 mk

**– Hyviä kirjoja
ihmistyön
ammattilaisille**

Pättäränkuja 4
33250 Tampere
p. (03) 254 0064
GSM 040-520 6041

Sähköposti:
ilpo.vuorinen@kolumbus.fi
www.kolumbus.fi/resurssi

Kirkkovuoden suuret juhlat ovat mahdollisuus

*E*dessämme on pian hiljainen viikko ja pääsiäinen. Joulujän ohella tämä jakso on kirkkovuoden merkittävin juhlakausi. Teologisesti, näinhän meille on opetettu, pääsiäisaika on kristikunnan merkittävin juhla. Kristuksen ristinkuolemassa, kuoleman vallan voittamisessa ja ylösnousemuksessa on uskomme ydin. Suomalaisessa perinteessä pääsiäisaika on kuitenkin pahasti jäänyt joulujän varjoon. Tosin pääsiäisajan merkityksen kasvusta on viime vuosina ollut yhä uusia signaaleja. Erityisesti pääsiäisyön ja -päivän vietto on saanut lisää kirkollista syvyyttä ja laajuutta.

Kirkkovuoden juhla-ajat saavat tarttumapintaa myös kirkon elämässä vähemmän aktiivisten ihmisten keskuudessa. Juhla-aikana on tavallaan »luvallista» tulla kirkkoon sellaisenkin, joka muuten ei siellä säännöllisesti käy. Tätä ihmisten mielissä olevaa käytösmallia meidän seurakunnissa tulisi rohkaista. Samalla voisimme tietoisesti pyrkiä juuri juhla-aikana sellaisiin yhteyksiin ja yhteisöihin, joissa kirkko harvemmin on läsnä.

Juhla-ajan ohjelmien ja julistuksen sisältöä valmistelessa on syytä pitää mielessä, että kokoontu-

va seurakunta on tavallistakin sekalaisempaa. Sen tulee näkyä mm. sanavalintoja tehtäessä, musiikissa ja tilaisuuksien pituudessa. Uskon ydinsanoman soisi nousevan erityisen selkeästi esiin, aivan niin kuin se juhla-aikaan kuuluukin. Seurakunta odottaa, tämä ilmenee useista tehdyistä tutkimuksista, että se ymmärrettävästi ja satuttavasti kuulisi sanoman Jumalan armosta. Arvelen, että me papit monesti turhaan arkailemme olla työssämme riittävän hengellisiä. Sitä arkuutta ei juhla-aikaan varsinkaan tarvita. Itsestään selvää pitäisi olla, että ketään ei kansankirkossa moitita siitä, että hän juhla-aikana tulee kirkkoon.

Kirkkovuoden suurina juhlina seurakunta painee parastaan. Toivottavasti se myös tehdään parhaalla ja täydellä työvoimalla. Parhaaseen työvoimaan ainakin itse sisällytän sen ajatuksen, että työntekijät eivät uuvu työtehtävien alle ja että heillä on riittävä aika valmistautumiseen. Veny mistä juhla-aika toki eri työntekijäryhmiltä edellyttää. Se on normaalia ja asiaan kuuluvaa. Sen sijaan liialliset työtehtävät ja valmistautumisesta tinkiminen ei ole kenenkään etu. Puolivillaista julistusta keskeisenä juhla-aikana ei kukaan halua kuulla ja kokea.

Kirkkovuoden suuret juhla-ajat ovat suuri mahdollisuus myös seurakunnan musiikkityölle. Kanttori, kuorot ja instrumentalistit pitävät käsissään (ja äänessään) tärkeitä avaimia uskon tulkinnalle ja omistamiselle. He ovat työskennelleet tahoillaan jo pitkään juhla-ajan tilaisuuksien onnistumiseksi. Eri tilaisuuksien kokonaisuuden muodostumiseksi yhteistyön tärkeyttä ei koskaan korosteta liikaa. Muusikot ansaitsevan meidän pappien taholta koko sen arvostuksen ja kiitoksen, joka heille ja heidän työnsä kuuluu.

Uudenlainen maallikkoaktiivisuus on virinnyt jumalanpalveluselämään messu-uudistuksen myötä. Sillekin juhla-aika on erityinen haaste. Maallikkojen osallistumisella juhlan tekemiseen tulee olla selkeä tavoite ja asema. Todellinen vastuu ja tarpeelliset tehtävät ovat juhla-aikanakin maallikkojen toiminnan keskeistä perustaa. Samaistumiskohteina eri tehtävissä toimivilla maallikoilla lienee erityisen suuri merkitys silloin, kun kirkossa on siellä harvemmin käyviä.

Kanttorien taholla on puhuttu tarpeesta saada kirkolliset juhlapyhät tiettyssä rytmissä vapaiksi. Nythän käytännöllisesti katsoen kaikki papit ja kanttorit ovat kaikki juhlapyhät töissä. Tässä on viitattu Ruotsissa vallitsevaan käytäntöön. Itse näkisin mahdolliseksi, ja tarpeelliseksi, jonkin juhla-pyhän antamisen vapaaksi jokaiselle työntekijälle kussakin juhla-ajassa. Edellyttäen toki, että työjärjestelyt sen sallivat. Täysipainoisesta juhla-ajan annista ei kuitenkaan ole vara tinkiä. Lepäämisen aika on juhlien mentyä.

APUPAPPIEN JUHLARISTEILYLLÄ POHDITTIIN KIRKON TALOUS- JA HENKILÖSTÖKYSYMYKSIÄ

Helsingin hiippakunnan apupappien 10-vuotisjuhlariisteilyllä tammikuun lopussa etsittiin kirkosta eri alojen lahjakkuutta ja energiaa. Samalla kyseltiin nuoremman papiston perään. Missä nuoret papit luuraavat? Eikö heitä yhteinen pohdiskelu ja toiminta enää kiinnosta? Seminaarin alussa myös arvuuteltiin, millaiseen kulkuvälineeseen kirkkoa voisi tällä hetkellä verrata. Vastaukset puhuvat puolestaan: metro, tavarajuna, purjelaiva, lossi, rollaattori, vene kolera-altaassa.

Pääpuhujaja kirkkoneuvos Leena Rantanen oli työkiireidensä vuoksi läsnä vain kirjallisessa muodossa. Rantasen osallistujille toimittaman alustuksen keskeisimmät teemat olivat kirkon taloudelliset näkymät, henkilöstötilanne ja eläkekysymys.

Rantasen mukaan kirkon talous näyttää tulevana vuosina melko hyvältä. »Talous on suljettu. Rahaa ei juurikaan virtaa kirkolle muuten kuin seurakuntien saamien verotulojen kautta. Tällä verorahalla kirkko huolehtii sitten seurakuntien ja kokonaiskirkon taloudesta, vähävaraisista seurakunnista, ja eläkejärjestelmästä. Kokonaisuutena tilanne näyttää hyvältä, mutta ei yksittäisten seurakuntien kannalta. Toiset seurakunnat vaurastuvat ja toiset köyhtyvät. Ne seurakunnat, joiden jäsenmäärä vähenee ja joissa ei juurikaan ole yritystoimintaa köyhtyvät köyhtymistään.» Keskusrahaston suurin haaste Rantasen mukaan onkin avustusjärjestelmän kehittäminen.

OVATKO VEROTULOT PIENENEMÄSSÄ?

Kirkon talouden suotuisia tulevaisuuden näkymiä varjostavat kuitenkin eräät uhkatekijät. Mahdollista verokevennyksistä johtuva kirkon ansiovero-

tulojen väheneminen, yhteisövero-osuuden kohtalo ja kompensatio. Mikä olisi yhteisöveron kompensatation suuruus, pysyvyys ja jakokaava, kyseli Rantanen.

Kirkkoherra Juha Kauppinen ihmetteli, mistä meille on luotu sellainen mielikuva, ettei kirkollisveroäyriin hintaan voisi vaikuttaa. »Jos esimerkiksi Tampereella seurakuntayhtymä menettäisi yhteisöverotuoton, voitaisiin vastaava summa saada kokoon korottamalla kirkollisveroäyriin hintaan 0,16 prosenttiyksiköllä. Ainakin suurissa seurakunnissa veron korotus olisi aivan mahdollinen. Olemme itse naulinneet itsemme kiinni veroäyriin nykyiseen hintaan», puuskahti Kauppinen.

LÖYTYKÖ OSAAVAA VÄKEÄ?

Leena Rantasen mielestä yksi kirkon henkilöstöpoliittinen ongelma on niiden henkilöiden rekrytointi, joilla on koulutuksensa ja työkokemuksensa perusteella kysyntää myös kirkkosektorin ulkopuolella. »Meillä ei ole keinoja houkutellessa näitä ihmisiä töihin, koska raha on kuitenkin useimmiten suurin kiinnostuksen kohde.»

Rantasen mukaan kirkon eläketuomistoon joudutaan valitsemaan eläkekäsittelijäksi henkilöitä, joilla ei ole yleensä lainkaan kokemusta eläkeasioista. Eläketuomistossa heidät koulutetaan vuoden ajan työhönsä, minkä jälkeen esim. kuntien eläkevakuutus tarjoaa kilpailukykyisemmän työn ja kirkkohallituksessa alkaa taas uusi kouluttaminen. Kahden hännänhuipun, Kelan ja verottajan, maksamat palikat ovat myös ohittaneet kirkon palkkatason.

Kymmenen vuoden kauhuskenaariossaan Rantanen näkee, että kirkko jää auttamattomasti kehityksestä jälkeen, koska se ei kykene pitämään töissä kehityskelpoisia ja kehittämiskelpoisia ihmisiä. »Saa olla kiitollinen, jos työntekijät ovat edes työkykyisiä», Rantanen kärjisti.

Katsauksessaan Rantanen tarkasteli ainoastaan ei-teologisen alan virkoja (esimerkiksi taloushallinnon, tietojenkäsittelyn ja sijoitusalan tehtävät), koska hänellä on kokemusta vain niiden täyttämisestä.

TYÖNTEKIJÖILLÄ PSYKKISIÄ ONGELMIA

Kirkossa työkyvyttömyyseläkkeelle ja yksilölliselle varhaiseläkkeelle siirryttäessä suurin syy on mielen-terveydelliset syyt. Nämä muodostavat lähes puolet tapauksista. Yksityisellä sektorilla tuki- ja liikunta-elinvammat ovat suurin syy. »Eikö tähän tulisi voida kaikin mahdollisin keinoin puuttua?», kyseli Rantanen. Työyhteisöjen monet ongelmat heijastuvat eläkelaitoksen toimintaan. Eläkeratkaisukoukussa kyselläänkin sitä, mitä hyötyä on kuntouttaa yksi työyhteisön jäsen, jos koko työyhteisö sairastaa.

Suuri sairaseläkkeelle siirtyminen psyykkisistä syistä herätti jälkepäin paljon keskustelua. Miksei kirkko testaa paremmin tulevia työntekijöitään? Eikö testejä voisi tehdä hiippakunta- ja työpaikka-kohtaisesti? Miksei kirkkohallitus tue »suhteellisen terveiden» pappien terapiaa ja puutu näin ongelmaan ennen kuin se johtaa varhaiseläkkeelle? Kuinka moni työntekijä on jatkuvien sairaslomien tai muutoin lamautumisen vuoksi tosiasiaassa »piilosairaseläkkeellä» jo vuosikausia ennen eläköitymistä? Mitä tämä maksaa kirkolle ja yhteiskunnalle?

Rantanen tähdensi vielä, että ongelmien synnyttyä niiden pitkittäminen vain pahentaa tilannetta. »Ajatus siitä, että ongelmat korjaantuisivat itsestään, on luvalla sanottuna naiivi», päätti Rantanen puheenvuoronsa.

HUOLI HENKILÖSTÖRESURSEISTA

Opponentiksi kutsuttu Seurakuntien viran- ja toimienhaltioiden liiton (SVTL) toiminnanjohtaja Ritva Rasila kiitteli Rantasta selväjärkisestä esitykses-

tä. Rasilan mukaan Rantasen inhorealistinen kuvaus tulevaisuuden rekrytoinnista voi pitää paikkansa, jos kirkollinen palkkataso ei pysy kehityksessä mukana.

Rasila vetosi, että kirkko kiinnittäisi huomiota työntekijöiden palkkatasoon ja koulutukseen.

»Oikeudenmukaisuus edellyttää, ettei kirkon palkkaus voi olla kovin erilainen muihin vastaaviin aloihin nähden. Ihmiset ovat kirkon arvokkain työkalu. Maito maksaa saman verran kirkon työntekijöille kuin muille. Eikö kirkon työntekijöille tulisi tarjota kohtuullinen taloudellinen turva? Muuten meillä on tulevaisuudessa vain rupusakkia töissä.», kärjisti Rasila.

Seminaarissa todettiin, että mm. pappisliiton ja SVTL:n vuoropuhelu on lisääntynyt ja että sillä saattaa olla suurtakin merkitystä ammattiyhdistys- ja henkilöstöasioiden tulevaisuudelle.

RAHA EI AINA RATKAISE

Kirkon tutkimuskeskuksen vt. johtaja Kari Salonen huomautti, ettei pelkällä rahalla saada hyviä työntekijöitä. »Työn sisäinen mielekkyys on tärkeää. Seurakunta tarjoaa myös turvaton työsuhteen, jolle moni näinä päivinä antaisi arvoa.»

Salonen listasi kolme mahdollista uhkatekijää kirkon talouden suhteen: kirkkoon kuuluvien osuuden pieneneminen, Suomen kansantalouden lama ja eläkevastuun kasvu tilanteessa, jossa kirkon työsuhteessa olevien henkilöiden määrä vähenee voimakkaasti.

Kirkon entinen sopimusjohtaja, varatuomari Jouni Veinio, oli kutsuttu keskusteluun historiallisen ja profeettallisen äänen kantajaksi. Toiveena oli, että hän vihdoinkin olisi kuvannut kirkon hallintomallin, josta hän on kymmenen vuotta puhunut. Niin ei valitettavasti tapahtunut.

Sen sijaan kuulijat saivat katsauksen menneeseen hallinnon ja johtajuuden ongelmiin: kukaan ei jaa selkeästi töitä seurakunnissa, hallinnon nuotit ovat samat kuin 1830-luvulla (eli olemme edelleen maaseutuyhteisön kirkko) ja että naispapit olivat liian nynnyjä Rimpiläisen suhteen.

PUNNITTUA PUHETTA BULEVARDILTA

Päsihteeri Kari Kopperi pohti, onko kirkon työ niin mielekästä, työyhteisöt niin toimivia ja palkka riittävä, että kirkon työhön riittää tulijoita vielä siinäkin tilanteessa, kun työntekijöistä alkaa olla pulaa yhteiskunnan eri sektoreilla. Kopperi vastasi kysymyksiinsä vastakysymyksillä: »Miten aloittajista pidetään huolta? Miten työyhteisöt voivat? Saa-vatko työntekijät riittävästi vastuuta?»

Hän vertasi kirkkoa myös liikeyritykseen, jonka toiminta-ajatus on vähintäänkin hukassa. Kirkon tutkimuskeskuksen tutkija Kati Niemelä yhtyi näihin ajatuksiin. »Kirkon on tehtävä itsensä kilpailu-

kykyiseksi työntekijöiden osaamisella ja palvelujen laadulla», Niemelä totesi.

HENKILÖSTÖPOLITIIKAN OLTAVA USKOTTAVAA

Pappisliiton apulaistoiminnanjohtaja Hannu Ronimus painotti sitä, kuinka tärkeää on, että yhteisöllä on perusarvot, joita se pitää esillä ja joihin se myös itse sitoutuu käytännön elämässä. »Varsinkin vaikeissa tilanteissa arvojen merkitys korostuu, minkä osaltaan lama-aika selvästi osoitti», Ronimus totesi.

Hänen mukaansa kaikissa yhteisöissä, siis myös kirkossa, johtavassa asemassa olevien ihmisten oma esimerkki on tärkeä suunnannäyttäjä. Jos kirkon johto puhuu kannustavasti henkilöstöpolitiikan hyvästä hoitamisesta yhteiskunnassa, mutta johtotason toiminta kirkon omien henkilöstöasioiden kehittämisen puolesta tulee jälkijunassa, uskottavuus väistämättä kärsii. »Hyvä henkilöstöpolitiikka sitouttaa ihmisiä kirkon palvelukseen, huono taas karkottaa. Jos omista työntekijöistä pidetään huolta, se samalla kertoo siitä, että kirkko arvostaa ihmistä ja näin luodaan myönteistä maaperää kirkon koko sanoman kuuntelemiselle ja vaikuttavuudelle.»

Ronimus esitti myös, että kirkon palkkausongelmia voitaisiin osittain ratkaista tavalla, joka on varsin laajasti käytössä paitsi yritys-elämässä myös monilla julkisen ja kolmannen sektorin työpaikoilla. Ainakin osasta palkkaa pitäisi sopia nykyistä useammin paikallisesti, jolloin työntekijöiden kokemus, koulutus ja osaaminen voitaisiin ottaa paremmin huomioon. Uusi virka- ja työehtosopimus antaa tähän aikaisempaa paremmat mahdollisuudet, joita ei pidä jättää käyttämättä. »Aktiivista palkkapolitiikkaa tulee suosia, koska se on kannustavaa ja oikeudenmukaista. Nyt on aika käydä johtavien viranhaltijoiden toimesta riittävän laajaa keskustelua niistä periaatteista, joiden pohjalta vastuullisaa maksetaan ja tehdään harkinnanvaraisia palkkaluokan tarkistamisia» (kts. KirVESTES 50§ ja Liite 10), Ronimus sanoi. Hän haastoi pohtimaan myös sitä, laitetaanko kirkossa rahoja liiaksi kiinteistöihin ja rahastoihin työntekijäkunnan ja toiminnan kustannuksella.

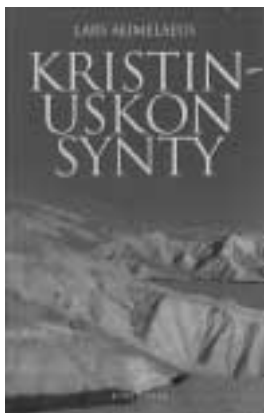
NUORET PAPIT ESIIN

Risteilyssä oli mielenkiintoista, että useimmat puheenvuorot oli pyydetty sangen vanhoilta konkareilta. Nykyhetken apupappien visioita jäätettiin siten kaipaamaan. Mieleen tuli eduskunnan tulevaisuusvaliokunta, joka valitsi viime vuonna maan viisaiden ryhmän, eli ihmiset, joita kutsuttiin nimellä »forward thinkers», eteenpäin ajattelijat. Tuosta ryhmästä yksikään ei ollut alle viidenkymmenen ja sen jäsenistä suurin osa oli jo kansakunnan kaapin päällä. Onko kirkossa sama tilanne?

Kirjoittaja on Käpylän seurakunnan kappalainen

www.kikoshop.com

Lars Aejmelaeus
Kristinuskon synty

249 mk
(norm. 277 mk)

KIRJA-KOTIMAA

Annankatu 29, 00100 Helsinki puh. 09 - 694 7611

www.kotimaa.fi

**Monin paikoin pappien vanhojen »veljespiirien»
keuhkot korahtelevat kuoleman sairaina. Mikä on
johtanut papiston kollegiaalisuuden hiipumiseen, ja
toisaalta, mihin pappi kollegiaalisuutta tarvitsee?**

MARKKU TYNKKYENEN

»ENNEN OLI ENNEN JA NYT ON NYT»

Näkemyksiä papiston piirien toiminnan näivettymisestä

Ylioppilaskesänä olin mielisairaanhoitajan sijaisena Rauhan sairaalassa Joutsenossa. Suuri keskusmielisairaala sijaitsi kauniilla paikalla Saimaan rannalla. Muutaman kilometrin päässä Rauhan psykiatrisesta sairaalasta sijaitsi toinen sairaala, Tiuruniemen keuhkoparantola. Kerrotaan tarinaa, että kauniina kesäpäivänä muutamia potilaita istui sen pihalla nauttimassa auringon lämmöstä. Olivat todennäköisesti tupakalla, olttiinhan keuhkosairaalassa. Yhtäkkiä alkoi Rauhan suunnalta metsästä kuulua ääniä. Potilaat miettivät, että hirvikö vai karhu sieltä tulla rymistelee. Kohta he kuitenkin huomasivat, että kauniina kesäpäivänä metsän keskellä hiihtää pipopäinen mies. Keuhkoparantolan potilaat ymmärsivät, että tomeran hiihtäjän täytyy olla Rauhan sairaalan potilas. »Ei ole kaikki tuolla kunnossa», kävi jokaisen mielessä. Naureskelivat potilaat toisilleen hiihtäjää. Joku vääräleuka päätti olla myötätuntoinen ja huikkasi kuulomatkan päähän tul-

leelle sauvojalle: »Mahtaa se olla hyvä hiihdellä näin kauniina kesäpäivänä?» »Hyvähän se on hiihdellä, kun on keuhkot kunnossa», vastasi hyväkuntoinen hiihtäjä ja jatkoi menoaan.

Kysymys kuuluu: ovatko papiston keuhkot kunnossa? Monet merkit viittaavat siihen, että eivät ole. Yksi osoitus siitä on papiston kollegiaalisuuden ohentuminen. Tämä näkyy erikoisesti pappisliiton alaosastojen toiminnassa. Monin paikoin vanhojen »veljespiirien» keuhkot korahtelevat kuoleman sairaina. On tietenkin virinnyt uudenlaistakin pappien keskinäistä toimintaa, mutta silti on selvää, että »yhteinen» pappeus ei kuitenkaan saata yhteen enää kuin ennen.

Seuraavassa joitakin hajamietteitä niistä syistä, mitkä ovat johtaneet papiston kollegiaalisuuden hiipumiseen ja toisaalta myös siitä, mihin pappi kollegiaalisuutta tarvitsee. Ajatukset perustuvat omaan kokemukseeni ja omiin päättelyihini asioiden tilasta. Luotan kuitenkin siihen, että yksityi-

nenkin voi olla merkitykseltään yleistä. Olen suurehkon kaupungin suuren seurakunnan pappi ja se ei voi olla vaikuttamatta sanomaani. Tiedostan, että maalla asiat näyttävät toiselta.

»MÄ TULI MAALTA TÄNNE KAUPUNKIIN»

Suomalaisessa yhteiskunnassa tapahtunut kaupungistumiskehitys on vaikuttanut tietenkin myös pappeuteen. Suurin osa papeista työskentelee nykyisin kaupunkimaisessa ympäristössä. Kaupungissa on paljon pappeja pienellä maantieteellisellä alueella. Se merkitsee sitä, että kaupunkilaispappi tapaa toisia pappeja päivittäin.

Tarve erillisiin pappien kokouksiin ei ole välttämättä polttava. Maaseudulla pappi on usein toisella tilanteella. Muita pappeja näkee kovasti harvemmin. Tai jos näkeekin, niin ei ehkä näe heitä, joita haluaisi nähdä. Niinpä maaseudulla into rovastikunnan pappien kokoontumisiin on suurempi. Monet parhaiten toimivista papiston alaosastoista sijaitsevatkin kaukana kaupungeista.

Mutta riittääkö se kuitenkin pappisidentiteetin ja kollegiaalisuuden hoitamiseksi, että kaupunkipappien tapaan ollaan koolla vain työtehtävien merkeissä tai että kokoonnutaan yksinomaan parhaiden pappiskavereiden kanssa? Eikö kollegiaalisuuden perusta ole ensisijaisesti vihkimyksessä ja eikö sen tulisi toteutua myös niiden veljien ja sisarten kanssa, jotka eivät työskentele samalla kentällä ja jotka katselevat asioita erilaisesta hengellisestä tai teologisesta näkökulmasta?

»EI SE OLE MIES EIKÄ MIKÄÄN, JOLLEI VALMISTU TALO»

Kaupunkilaistumisen kanssa samanaikaisesti tapahtunutta toista muutosta nimitän papiston keskiloikkaistumiseksi. Tämä keskiloikkaistuminen näkyy monella tapaa. Kutsumuksesta on tullut ammatti. Seurakunnassa käydään töissä. Papista on tullut tavallinen palkansaaja. Pappeus elämäntapana on väistymässä

Tämä näkyy erityisen hyvin siinä, että yhä enemmän kuulee vaatimuksia, että papinkin on saatava erottaa työ ja vapaa-aika. On oltava erikseen työ minä ja vapaa-aika minä. Tämä muuttaa pakostakin pappeutta. Maaseudulla näyttää vieläkin vähintään oudolta se, että pappi asuu seurakuntansa ulkopuolella. Kaupungissa samaa asiaa saatetaan pitää jopa toivottavana. Seurakunnassa ei tarvitse enää elää, siellä käydään töissä. Seurakunnan elämän ulkopuolella on toinen elämä. Sen täyttävät asuntolainat, talonrakennusprojektit, omat ja las-

**»Pikkuporvarillisina
pappeina alamme
huomaamattamme
puhua markkinatalousyhteiskunnan
kunnan kansalaisen
tavoin. Voiko pappi
olla kunnan kansalainen
ajassa, joka
tekee ihmisestä
välineen teollisuuden,
kaupan ja kulutuksen palvelukseen.»**

ten harrastukset, puoluepolitiikka ja monet muut mielenkiintoiset asiat. Jos ennen pappeus on ollut koko elämää määrittävä asia, niin nykyisin ei välttämättä niin ole. Pappeus voi tulla jopa sivujuoneksi virkaan vihityn vaelluksessa. »Palvelemaan Kristuksen kirkkoa aina ja kaikkialla» kuulostaa keskiloikkaiseen elämäntapaan vihkiytynen pikkuporvarin korvissa aikansa eläneeltä.

Erityisen kohtalokasta tällainen keskiloikkaainen elämäntapa on kirkon sanoman kannalta. Pikkuporvarillisina pappeina alamme huomaamattamme puhua markkinatalousyhteiskunnan kunnan kansalaisen tavoin. Minun ymmärtääkseni meidän pappeina tulisi kuitenkin näyttää

vaihtoehtoista elämäntapaa tässä kulutuksen ja rahan riivaamassa yhteiskunnassa. Voiko pappi olla kunnan kansalainen tässä ajassa, joka tekee ihmisestä välineen teollisuuden, kaupan ja kulutuksen palvelukseen ja unohtaa samalla köyhän asian. Eikö papin pitäisi puhua ja elää tätä vastaan?

Mutta vaikuttaa keskiloikkaistuminen tietenkin papiston kollegiaalisuuteenkin. Ajan yleinen ilmiö on väsyminen yhteisten asioiden hoitoon. Keskiloikkaamisen, työn rasittaman ihmisen elämä käperyy sisäänpäin. Omissa asioissa on riittämiin askaretta. Sama ilmiö koskettaa jollakin tapaa myös pappeuttamme.

Jos pappina oleminen on kaventunut vain amatiksi, niin sen mukanaan tuoma vaivakin on silloin vähäisempi. Pappeuden vaivankaan takia ei kollegiaalisuutta siis enää tarvita. Ennen on ehkä ollut toisin. Juuri kollegiaalisuus on merkinnyt suurta tukea siihen yksinäisyyteen ja ahdistukseen, mitä sitoutuminen pappeuteen on tuonut mukanaan. On ollut merkityksellistä jakaa toisten pappien kanssa viran hoidon ja mahdollisen vaihtoehtoisen elämäntavan tuomat rasitukset. Onko keskiloikkaamisen, vain työssä käyvän papin risti jo niin kevyt kantaa, että toista ei siihen tueksi tarvita?

»MÄ OON MIKÄ OON»

Kolmas kollegiaalisuuden heikkenemiseen johtanut tekijä on ilmiö, jota voitaisiin nimittää vaikkapa postmoderniksi pappeudeksi. Jos keskiloikkaainen pikkuporvarillisuus näkyy papiston elämäntavassa, niin postmodernius näkyy virkaan vihittyjen ajattelutavassa. Tarkoitin sitä, että eikö tämä aikamme ilmiö, jossa yksilöllä on lupa astua myös maailmanselityksessään ja arvovalinnoissaan yhteisönsä ulkopuolella, ole tullut myös osaksi pappeutta. Postmodernissa pappeudessa jokainen pappi tulee omalla uskontunnustuksellaan autuaaksi. Kirkon uskonsisältö peittyi papin oman subjektiivisen uskonsisällön taakse.

Epäilykset ovat aina kuuluneet virkaan vihityn kipuihin. Kaikkina aikoina pappeuteen on kuulunut suurempi tai pienempi ristiriitaa kirkon uskon ja papin oman uskon välillä. Kollegiona tätä tuskaa on yhdessä kannettu ja siihen on etsitty ratkaisuja. Postmoderniin pappeuteen taas kuuluu, että kipu tuodaan kaikkien kuultavaksi ja nähtäväksi. Papin on saatava esitellä omia epäilyksiään ja oivalluksiaan samoin kuin nykyisin on tapana kertoa omasta seksielämästä ja muista syvistä kriiseistä.

Postmodernius merkitsee muutosta myös pappien kollegiaalisuudelle. Kollegiaalisuudestakin on tullut yksilöllistä. Jos ennen kollegiaalisuus on perustunut ordinaatioon, niin nyt se perustuu riittävän samankaltaiseen ajatteluun uskonsisällöstä tai johonkin muuhun yhdistävään tekijään. Ennen pappiston piireissä sudet ja lampaat ruokailivat samalla laiturilla. Postmodernissa kollegiaalisuudessa yhteyttä harjoitetaan vain lampaiden kanssa. Tästä ovat osoituksena uudentyyppiset papiston ala-osastot, joita syntyy erilaisten teemojen alle. Ikä, sukupuoli, tehtäväkenttä, jne. ovat astuneet ordinaation jos ei nyt tilalle, niin ainakin rinnalle.

»JESTAS SENTÄÄN MITKÄ RINNAT!«

Neljäs kollegiaalisuuden murenemiseen vaikuttanut tekijä on naispappeus. Enkä nyt halua puhua naispappeudesta teologisesti. Itse en kuulu sen vastustajiin. Tarkoitin naispappeuden tuomaa muutosta sillä ihmismielen tasolla, jossa järjellä ja teologisilla perusteluilla on vähän käyttöä. Naispapiet viettivät jokin aika sitten naispappeuden kymmenvuotisjuhlaa. Suunnilleen samoihin aikoihin miehet olisivat voineet viettää miespappeuden kaksituhatuotisjuhlaa. Ei voi olla merkityksetöntä, että pappeus on jo niin kauan liitetty miehisyteen. Halusimme tai emme, niin olemme patriarkaalisen kulttuurin kasvattajia. Tästä johtuen tiedostamaton minä sanoo useimmille, että papin tulee olla »vanha viisas mies». Jos kohta se sanookin sen jostakin kumpujen yöstä, niin sanoo se sen kuitenkin. »Vanha viisas mies» on ihmisten mielissä se poppamies, shamaani tai pappi, johon on turvauduttu elämän käännekohdissa. Naispappeus merkitsee tässä suhteessa uudelleen orientoitumista sekä seurakuntalaisille että papeille. Uutta vaihetta se merkitsee tietenkin myös erilaisille papiston piireille.

Pappismiehille se merkitsee ikimuistaisen äijäporukan murtumista. Veljespiirit ovat merkinneet miespapeille jotain samaa kuin armeijakokemukset, urheiluporukat, kalareissut, jne. Veljespiirissä on oltu miehinä maailmassa, johon naisille ei ole ollut asiaa. Naispappeus merkitsee tuon lintukodon rikkoutumista. Meidän miesten on tietenkin suostuttava tähän muutokseen. Herra on viisaudessaan katsonut, että »ei ole hyvä miespapiin olla yksinään, minä teen hänelle kumppanin». On iloittava naisista pappiskump-

paneinamme ja toisaalta pidettävä kiinni omasta miehisyystämme.

Naisille pappeuteen orientoituminen on taas sopeutumista siihen, että syvyytpsykologisella tasolla useimmat ihmiset edelleen mieltävät papin tuoksi »vanhaksi viisaaksi mieheksi». Eikä tällaista ihmisten äidinmaidossa oppimaa asiaa voida kirkolliskouksen päätöksellä yhdessä päivässä muuttaa. Se vaatii aikaa. Se vaatii avointa, yhteistä työskentelyä. Teologisesti on etsittävä pappeuden luovuttamaton ydintä. Psykologisesti ja kulttuuriantropologisesti on pohdittava sukupuolen merkitystä pappeudessa. Tällaiseen työskentelyyn pappien, miesten ja naisten, yhteiset kokoontumiset olisivat oivia tilaisuuksia.

»AIKA ENTINEN EI KOSKAAN ENÄÄ PALAA«

Paluuta taaksepäin ei ole. Monet asiat ovat muuttuneet ympärillämme niin yhteiskunnassa kuin kirkossakin. Kirkossa on kuitenkin aina ollut tapana kysellä sen perään, mikä on muuttumatonta. Mikä on siis muuttumatonta apostolisessa virassa, pappeudessa? Siihen tulisi etsiä vastausta. Eikä sitä tehdä pappeuden vaan evankeliumin tähden. Sillä evankeliumi kuuluu tässä erilaisten pelastusoppien maailmassa selkeämmin ja puhuttelevammin, kun sitä julistaa identiteetiltään vahva ja kollegiaalinen papisto.

Pappeuden muuttumattoman ytimen löytäminen saattaa merkitä muutosta pappeudelle. Emme voi ehkä elää ja toimia niin kuin nyt on tapana, jos haluamme olla huutavan ääniä erämaassa. Tämä saattaa olla myös yksi syy siihen, että me papiet emme evankeliumin ja pappeuden ydintä halua vakavissaan ryhtyä edes etsimään. Maailma on vienyt meidät mennessään.

Edesmennyt Erno Paasilinna on sanonut, että kirjailijaksi ei synnytä vaan on elettävä sellainen elämä, josta syntyy kirjailija. Pappiin sitä ei voi tietenkään suoraan soveltaa. Pappeus on annettua, siihen on kutsuttu ja asetettu. Mutta on myös elettävä sellaista elämää, josta syntyy pappi. Ensimmäiseksi se merkitsee suostumista syntiin, keskeneräisyyteen, elämän kipuihin ja yksinäisyyteen, siis suostumista ihmisyteen. Sen kautta löytyy se armo, jota jokainen pappi on kutsuttu julistamaan. Mutta oletan sellaiseen papin elämään kuuluvan myös kollegiaalisuuden, vihittyjen veljien ja sisarten yhteen tuleminen.

Rauhan suuri psykiatrinen sairaala evakuoitiin sodan aikana. Kaikki potilaat ja hoitajat lastattiin Rauhan asemalla junaan. Kerrotaan, että junan nytkähtäessä kolkuttelemaan kohti länttä joku potilas oli todennut: »Nyt lähti hulluus Karjalasta.» Toivottavasti meidän ei koskaan tarvitse sanoa, että »nyt lähti viimeinen papistonpiiri kirkosta».

*Kirjoittaja on Lahden Launeen kappalainen
Kyseessä on Pappisliiton alaostoseminaarissa
21.11.2000 pidetty alustus*

ARKKIPIISPA KYSYY »KOSKETTAAKO JULISTUKSEMME?»

Tiedotusvälineitä seuraamalla luulisi, että kirkon edustajat ovat puhuneet pääasiallisia yhteiskunnan arvokysymyksistä, talous-, sosiaali- ja muuta yhteiskuntapolitiikkaa tai olleet huolestuneita milloin mistäkin yhteiskunnassa esiintyvistä ilmiöistä. Kuitenkin valtaosa niin arkkipiispan kuin muidenkin piispojen puheista voidaan luokitella hengelliseksi puheiksi, sanoo arkkipiispa Jukka Paarma esitelmässään Teologisilla neuvottelupäivillä.

Paarma mainitsee esimerkkinä Oulun piispanvihkimyksen, jota tiedotusvälineet käsittelivät varsin laajasti. Vihityn piispan puheesta siteerattiin asia, josta tämä puhui parilla lauseella. Tiedotusvälineet kertoivat, että piispa otti näin kantaa aluepolitiikkaan ja puolusti Suomen harvaanasuttujen alueitten merkitystä yleiseurooppalaisen yhtenäistämisen paineessa.

Arkkipiispan vihkimispuheesta otettiin esiin sen yhdessä kappaleessa esiin tullut piispan tehtävän eräs osa-alue: pitää huolta niiden puolesta, jotka eivät jaksakaan osaa nykyajan ankarassa menossa.

»Molemmat asiat tuotiin esille mielestäni oikein, niistä Oulun tuomiokirkossa puhuttiin. Mutta vain hiukan. Puheiden hengellisistä keskusteluteemoista tiedotusvälineet eivät osanneet tehdä uutistekstiä. Tai ehkä ne eivät pitäneet niitä tärkeinä, maininnan arvoisina», Paarma pohti.

KIRKON TULEE TUNTEA MAASTO

Paarman mielestä median valinnat antavat aiheen pohtia, onko kirkon sanomaa ehkä nykyaikaistettava tai pyrittävä kielelliseen ja terminologiseen uudelleen ajatteluun.

»Tällaista kysymystä ei ole pidettävä jumalattomana. Median ääntä on kuunneltava. Se heijastaa monipuolisesti suomalaisten yleisiä tunteja ja ajatustapoja. Toisaalta se on vahvasti myös muokkamaassa niitä. Tiedämme myös sen, ettei median seulan läpi pääse helposti julki ihmisten elämää

syvästi koskettavat kysymykset. Näitä ovat uskoa, mielenrauhaa, syyllisyyttä tai hyväksytyksi tulemisen tarvetta koskevat kysymykset. Vasta näihin liittyvät sensaatiot pääsevät esille julkisuudessa.»

Paarma muistuttaa, ettei kirkon perinteisen sanoman sisällöstä tule luopua. Onhan siinä evankeliumin aarre. Maaston tuntemiseen tulee kuitenkin kiinnittää huomiota. »Meidän tulee osallistua erilaisten, myös uskonnosta ja kirkosta vieraantuneiden ihmisten elämään ja harrastustoimintaan. Samoin meidän tulee tutustua heidän työhönsä ja kuunnella heidän ajatuksiaan ja mielipiteitään erilaisissa tapaamisissa ja keskustelu- ja neuvottelutilaisuuksissa.» Esimerkkinsä Paarma ottaa Raamatusta. Aikanaan Jeesus ja apostolit ottivat huomioon kuulijan tilanteen.

Paarma sanoo myös erilaisten viestintään ja puhetaitoon liittyvien asioiden olevan tärkeitä. Eriksen hän nostaa esiin sähköiset tiedotusvälineet. Arkkipiispan mielestä hengelliset ohjelmat tv:ssä ovat jääneet vähiin, radiossa taas on ollut hyviä yrityksiä välittää kristillistä sanomaa. Tavoittavuus on niissäkin jäänyt suppeaksi. Arkkipiispa huomioi myös internetin keskustelupalstat. »Toivoisin, että entistä useampi voisi viedä sinne oman kristillisen todistuksensa viisaasti, rehdisti ja avoimesti.»

SAARNAAN ON SATSATTAVA

Jumalanpalvelusuudistuksen yhteydessä on kannettu huolta saarnan asemasta. Arkkipiispan mielestä huoli on ollut aiheellista. »Liturginen uudistus oli tarpeellinen ja jumalanpalveluksen muiden osien rikastuttaminen on lisännyt sanoman vaikuttamismahdollisuuksia. Emme saa kuitenkaan antaa periksi sille, että saarnat lyhenevät ja muuttuvat sisällöltään entistä ohuemmiksi. Sellaista suuntausta on ollut nähtävissä, että yhteys Raamatun tekstiin ja kirkon opin opetukseen haihtuu vähitellen pois. Vaarana on myös se, että papilta ei liikene riittävästi aikaa saarnan valmistamiseen uuden jumalanpalveluksen liturgian vaatiessa entistä enemmän huolellista valmistautumista. Olisikin luontevaa antaa liturgin ja saarnaajan tehtävät edelleen eri henkilölle, jos seurakunnan työvoimatilanne sen sallii.» Paarman mielestä myös raamattupiirien ja

»Vaarana on, että papilta ei liikene riittävästi aikaa saarnan valmistamiseen uuden jumalanpalveluksen liturgian vaatiessa entistä enemmän huolellista valmistautumista.»

nen välinpitämättömyys tai epäonnistunut ponnistelu tässä asiassa on meidän vastuullamme oleva este maailman uskolle.»

Paarma toteaa Suomen ev.lut. kirkon olleen kohtuullisen aktiivisen ja avoimen ekumenian kentällä. Hänen mielestään ykseyttä on etsittävä yhteisten perusteellisten opillisten keskustelujen kautta. Samalla eri kirkkojen edustajat voivat myös kokoontua yhteen, ylistää Herraa ja rukoilla yhdessä. Myönteisinä ekumeenisina esimerkkeinä arkipiispa mainitsee Brittein saarten anglikaanien ja Pohjoismaiden ja Baltian luterilaisten välisen Porvoon sopimuksen sekä luterilaisten kirkkojen ja Roomalaiskatolisen kirkon yhteisen vanhurskauttamisjulistuksen.

»Näkemykseni mukaan luterilaiset eivät joutuneet tinkimään vanhurskauttamisopista ja katolilaiset tunnustivat puolestaan ihmisen vanhurskauttamisopin tapahtuvan armosta kun hän uskoo Jumalan pelastustekoon Kristuksessa. Julistusta onkin pidettävä sellaisena, josta kiitämme Jumalaa. Toivon sydämestäni, että eri tahot myös oman kirkkomme pii-

rissä ponnistelisivat löytääkseen enemmän yhteyttä niissä asioissa, jotka tällä hetkellä ovat hajottamassa kirkkoamme.» Kristittyjen yhteyden lisäksi Paarma nostaa esiin rakkauden todistajana sekä innoituksen ja sitoutuneisuuden. Näin kirkon julistus ja sanoma voivat koskettaa.

Tammikuun alussa Suomen Raamattuopistolla Kauniaisissa pidettyjen neuvottelupäivien aiheena oli »Koskettaako sanomamme?». Mukana oli noin 200 luterilaisten seurakuntien työntekijää, teologia ja teologian harrastajaa. Kolmipäiväisen tapahtuman järjestäjinä olivat Perusta-lehti, Suomen Ev.lut. Opiskelija- ja Koululaislähetys, Suomen Raamattuopisto ja Diakonia-ammattikorkeakoulun Kauniaisien yksikkö.

Kirjoittaja on vapaa toimittaja ja TM

-opetuksen osuutta pitäisi lisätä. Hän totesi näyttävän siltä, että eri järjestöt kantavat pian päävastuun raamattuopetuksesta. Myös monet ev.lut. kirkon opetuksesta poikkeavat uskonnolliset liikkeet ovat Paarman mukaan olleet asiassa aktiivisia.

AKTIIVISTA EKUMENIAA TARVITAAN

Sanoman läpiviemisen esteenä voi Paarman mukaan olla kristittyjen keskinäisen yhteyden puuttuminen. Hän ei ymmärrä, miksi ekumeenisiin yrityksiin suhtaudutaan välillä lähtökohtaisen kielteisesti. »Minä ymmärrän, että on Herran käsky etsiä toisten ja toisenlaisen perinteen omaavien kristittyjen kanssa ensisijaisesti yhteisiä ja yhdistäviä teki-
jöitä ja ponnistella yhteyden edistämiseksi. Jokai-

kuva Timo Merensilta / Credonet / KT

Sairaalateologi työnohjaajana

Hengelliset kysymykset nousevat esiin kirkon työntekijöiden työnohjauksessa. Ne liittyvät asiakkaiden elämäntilanteisiin, elämän muutosvaiheisiin, sairauteen, kuolemaan ja suruun sekä ohjattavien omaan hengelliseen kasvuun. Myös terveydenhuollon työnohjausryhmissä pohditaan eettisiä, ihmisen arvoon ja elämän tarkoitukseen liittyviä kysymyksiä. Minun roolini työnohjaajana on antaa tilaa näille pohdintoille ja auttaa ohjattavia löytämään oma teologinen ja eettinen perusta työlleen.

DIAKONISSAN OHJAAJANA

Diakonissan työ on yksinäistä puurtamista, vaikka se tapahtuu ihmisten keskellä. Ohjattavan työalue oli laaja. Kotikäynnit veivät valtaosan työajasta. Työhön kuuluivat myös vastaanotot, vanhustyö, erilaiset kerhot, kehitysvammaistyö ja yhteisvastuukeräys.

Ohjattavan esille tuomat ongelmat olivat hyvin samantapaisia kuin omani olivat urani alkuaikoina. Ihanteet ja vaatimukset olivat korkealla auttajan työssä, mutta niiden ja todellisuuden välinen kuilu tuli ennen pitkään vastaan.

Ohjattavalla oli vahva halu auttaa asiakkaitaan myös vapaa-aikanaan. Ensimmäisenä tavoitteena olikin työajan rajaaminen. Hän poti huonoa omaatuntoa jos hän teki liian lyhyen työpäivän. Sitä vastoin ylipitkä työpäivä antoi hänelle omantunnon rauhan.

Asiakkaiden vihan, kritiikin ja torjunnan kohtaaminen aiheuttivat ohjattavalle syyllisyyden ja avuttomuuden tunteita. Työnohjaajan rooli oli osoittaa, että kyseessä oli lähinnä asiakkaan elämäntilanteesta nouseva ahdistus. Vihan, syyllisyyden ja avuttomuuden tunteet liittyivät ohjattavan omien tunteiden tiedostamiseen ja kohtaamiseen. Työnohjaajana annoin ohjattavalle tukeni, sillä ohjaus lähenei välillä henkilökohtaista sielunhoitoa.

Työnohjaajan rooli oli edustaa myös ns. hyvää vanhempaa, joka hyväksyi ohjattavan kaikki tunteet. Annoin hänelle ikään kuin luvan lepäämiseen. Näin ohjattava oppi armahtamaan itseään

eli pääsisi »lain alta armon alle». Tosin tähän pääseminen on pitkä prosessi, johon vuosi tai pari eivät riitä kuin vasta alkuun.

Työnohjaus kesti puolitoista vuotta. Sen aikana tehtiin kaksi väliarviointia ja loppuarviointi. Ohjattavan oman arvion mukaan hänestä oli työnohjauksen ansiosta tullut hieman itsekäs, ts. hän oli oppinut rajaamaan työaikansa ja antamaan aikaa myös itselleen ja perheelleen.

Työnohjauksen ollessa loppuillaan ohjattava arvioi, että ohjaus oli opettanut häntä ottamaan huomioon asiakkaan koko elämäntilanteen. Tekemisen ja touhuamisen sijasta jo pelkkä läsnäolo ja kuunteleminen saattoi auttaa asiakasta. Työnohjauksen aikana kävikin ilmi, että kyky läheiseen kontaktiin oli ohjattavan vahva ominaisuus.

Työnohjaus oli ohjattavalle kasvuprosessi. Ohjauksen alussa hän koki ohjaajan eli minun taholta jonkinlaista uhkaa, minkä hän toikin esiin kysymällä: »Mitenkähän tästä työnohjauksesta selviää hengissä?» Varsinkin ohjauksen alkuvaiheessa olin sellaisen vanhemman roolissa, jolta ohjattava odotti hyväksyntää. Hän toi hyvin huolellisesti laadittuja raportteja vain onnistuneista työtilanteista. Vähitellen hän uskalsi kertoa myös epäonnistumisistaan.

Monen asiakkaan elämäntilanteet nostivat ohjattavan omat hengelliset kysymykset pintaan. Pohdimme yhdessä elämän kesken jäämistä, epätäydellisyyttä sekä sairauden tarkoitusta ja kuolemaa. Työnohjaajana minun roolini oli antaa tilaa näille pohdintoille ja olla ohjattavalle myös hengellisenä tukena.

Työnohjauksen loppupuolella ohjattavassa tapahtui itsenäistymistä. Tämän hän ilmaisi toteamalla: »Jotenkin tuntuu, että olen oppinut seisomaan omilla jaloillani.»

AVOHOIDON TYÖNTEKIJÖIDEN OHJAAJANA

Työnohjausryhmässä oli neljä ohjattavaa. Kaksi heistä oli työssä kotipalvelussa ja kaksi vanhainkodissa. Ohjattavien työn toimintaperiaatteet muut-

tuivat yli kaksi vuotta kestäneen työnohjouksen aikana. Vanhainkoti lakkautettiin ja tilalle rakennettiin yksityinen palvelutalo. Sekä vanhusten että työntekijöiden asema muuttui, sillä vanhukset eivät enää olleet laitosasukkaita vaan palvelutalon vuokralaisia omista asunnoistaan.

Ohjattavat halusivat tapahtuvien muutosten takia pitkän työnohjouksen. Tavoitteikseen he asettivat oman ammattiminän vahvistumisen ja tuen saamisen työnohjouksessa, jotta he puolestaan pystyisivät tukemaan muita työntekijöitä muutosten keskellä.

Alussa koko työnohjaus oli kaatua voimakkaaseen vastarintaan. Ohjattavat myöhästelivät milloin mistäkin syystä. Raporttien ja työtilanteiden tuominen työnohjoukseen kompastui ajanpuutteen tai siihen, että ei ollut mitään kerrottavaa. Heillä oli hyvin voimakkaat vihan tunteet esimiehien kohtaan. He kokivat, että kukaan ei kuule eikä ymmärrä heitä, mikä puolestaan heijastui voimakkaana kritiikkinä minua kohtaan.

En ryhtynyt käsittelemään osakseni tullutta kritiikkiä, vaan oman työnohjaajani kehotuksesta aloin tehdä tyhmiä kysymyksiä. Asetuin kuuntelemaan heitä. Kehotin heitä itse kertomaan juurta jaksain omasta työstään ja työtilanteestaan sekä siitä, mi-

ten he siinä jaksavat. Olin siis tyhmän työnohjaajan roolissa. Kyselin heiltä ja kuuntelin heitä sekä heidän tunteitaan. Tarkoitus oli saada ohjattavien huomio ulkoisten tekijöiden syytelystä oman työn sisällön ja oman tekemisen tarkastelemiseen.

Näin työnohjaus käynnistyi huojahdellen. He saivat vapaasti kertoa peloistaan ja muutosten tuomasta uhasta. Tämä vapautti työnohjouksen ilmapiiirin ja minun roolini muuttui vähitellen tyhmästä tukea antavaksi työnohjaajaksi ja hyvin voimakkaiden tunteiden vastaanottajaksi.

Henkilökohtaisella tasolla nousi vähitellen pintaan oman työn aliarviointi. Ohjattavat kokivat, että kukaan ei arvosta heidän työtään. Ohjaajana minun roolini oli edelleen tukea ja rohkaista heitä, osoittaa heille arvostusta ja antaa palautetta sekä auttaa heitä huomaamaan, ketkä arvostivat heitä ja miltä taholta he olivat saaneet hyvää palautetta.

Työyhteisöjen ilmapiiirit olivat tapahtuvien muutosten takia tulehtuneet ja yhteistyö eri tahojen kanssa kangerteli. Työnohjausryhmässä kävimme näitä ongelmatilanteita läpi demonstraatioiden, roolileikkien, piirtämisen ja maalaamisen avulla. Tarkoituksena oli arvioida, miten oli toimittu ja miten vastaavassa tilanteessa voisi toimia toisin. Tarkoituksena oli myös auttaa ohjattavia tunnistamaan

omia tunteitaan ja ottamaan niistä itse vastuuta. Minun roolini työnohjaajana oli rohkaista ohjattavia itsearviointiin toisten moittimisen sijasta.

Työnohjauksessa pohdimme myös eettisiä kysymyksiä. Työnohjaajana minun roolini oli auttaa heitä löytämään vastauksia ihmisen arvoa ja oman työn merkitystä koskevaan pohdintaan. Mikä on ihmisen arvo muutosten keskellä? Jääkö vanhus jalkoihin? Minkä takia ohjattavat tekevät työtään? Näiden kysymysten pohtiminen palautti ryhmän takaisin heidän perustehtäväänsä.

ARVIOINNIT

Työnohjauksen aikana tehtiin neljä väliarviointia ja loppuarviointi. Ohjauksen alussa kritiikki minua kohtaan oli voimakasta. Olin liian neutraali, passiivinen ja ulkopuolinen työnohjaaja. En antanut heille riittävästi neuvoja ja ohjeita. Vähitellen ryhmän kritiikki minua kohtaan väheni, ja ryhmän merkitys kasvoi, mitä pidemmälle työnohjaus eteni. Myös heidän keskinäinen avoimuutensa parani. He kokivat hyvänä jo sen, että ryhmä ylipäättään oli olemassa ja aika oli varattu juuri heille. Ryhmä antoi jäsenilleen sekä myönteistä palautetta ja rakentavaa kritiikkiä ja myös uutta näkökulmaa työhön.

Työnohjauksen loppuvaiheessa ohjattavat arvioivat ryhmän ilmapiirin turvalliseksi, hyväksyväksi ja vapautta antavaksi. Jokaisella sen jäsenellä oli ollut ryhmässä tilaa ja lupa olla oma itsensä. Ryhmässä he olivat oppineet kuuntelemaan toisiaan.

TIIVISTELMÄ

Työnohjaajan rooli voi muuttua työnohjauksen eri vaiheissa. Tukijana työnohjaaja on silloin, kun hän on tunteiden vastaanottaja, ahdistuksen lieventäjä, rohkaistaja ja palautteen antaja. Tukijana hän osoittaa arvostusta ohjattavien työlle ja auttaa heitä työstämään omia tunteitaan.

Vihan ja kritiikin kohtaamisessa on työnohjaajan rooli osoittaa, että kyseessä on asiakkaan ahdis-

tus, joka syyllistää ohjattavan. Toisaalta avuttomuuden ja syyllisyyden tunteet liittyvät usein ohjattavan omaan elämänhistoriaan ja omien tunteiden tiedostamiseen.

Arvioijana toimin silloin, kun mietimme ohjattavien edistymistä ja asenteiden muutosta suhteessa asiakkaisiin tai työtovereihin. Työnohjaajan tehtävä on rohkaista ohjattavia myös itsearviointiin, sillä ympäristön muutos lähtee usein omasta itsestä.

Johtajuuden tukeminen työyhteisössä ja opetussellinen aines korostuvat esimiesasemassa olevien työnohjauksessa. Selkeimmin opettajan roolissa olen silloin, kun ohjauksessa käsitellään jotakin erityiskysymystä, kuten esim. syntipukki-ilmiötä. Konsulttina toimin silloin, kun tehtäväni on osoittaa, että osastonhoitaja on työyhteisönsä avainhenkilö, ja kiinnittää huomio myönteisiin muutoksiin työyhteisössä.

Työnohjaajana toimin myös vanhemman roolissa. Tämä korostuu ehkä enemmän yksilö- kuin ryhmäohjauksessa. Vanhemman rooli liittyy ohjattavan kasvu- ja itsenäistymisprosessiin. Hyvänä vanhempana pyrin tukemaan ohjattavan kasvamista aikuisuuteen.

Oman lukunsa muodostaa asettuminen ns. tyhmän ja tietämättömän työnohjaajan rooliin. Se on yksi tapa toimia silloin, kun on kyse ohjattavien näkökulman muuttamisesta ja heidän tilanteensa uudelleen hahmottamisesta. Kysymysteni avulla he saavat myös tunteensa purettua.

Onko työnohjaajan rooli erilainen ja odotukset erilaisia hänen toimiessaan kirkon tai terveydenhuollon työntekijöiden ohjaajana? Ero ei ole kovinkaan suuri, sillä myös terveydenhuollon työntekijät haluavat pohtia työtilanteistaan nousevia eettisiä ja teologisia kysymyksiä. Kirkon työntekijänä ja työnohjaajana annan ohjattaville luvan pohtia näitä kysymyksiä. Kokemukseni mukaan kristillisen vakaumuksen omaavat terveydenhuollon työntekijät hakeutuvat kirkon työntekijän työnohjaukseen.

Kirjoittaja työskentelee sairaalapastorina Kotkassa

KALERVO SALO

Mitä asessori tekee työkseen?

Aika usein asessorilta kysytään, millainen hänen toimenkuvansa oikein on. Seurakunnan työntekijät (varsinkin papit) tietävät näistä tehtävistä jotakin, mutta luottamushenkilöt tuntevat asessorin tehtäviä ja kapitulin toimintaa kovin niukalti. Tämän artikkelin tarkoituksena on kertoa keskeisimmistä asessorin työtehtävistä.

Asessoriksi valitaan joku hiippakunnan ylempään pastoraalitutkinnon suorittaneista papeista, joka toimii paikallisseurakunnan vakinaisessa virassa (kappalainen tai kirkkoherra). Hiippakunnan papit ja lehtorit valitsevat asessorin äänestämällä. Virkakausi kestää kolme vuotta ja sama henkilö voidaan valita saman seurakunnan virasta korkeintaan kahdeksi kaudeksi. Kahden pappisasessorin lisäksi tuomiokapitulin kollegioon kuuluvat piispa (pj.), tuomiorovasti sekä lakimiesasessori. Pääsihteerillä on tuomiokapitulin kokouksissa läsnäolo- ja puheoikeus. Lisäksi notaari toimii sihteerinä ja joidenkin asioiden esittelijänä (vrt. KL 19: 1, 2; 2, 1–2; 3, 1; KJ 19 : 2).

Seurakunnallisen päätyönsä lisäksi asessori valmistelee ja hoitaa itsenäisesti useita keskeisiä tuomiokapitulin tehtäviä. Tämä järjestelmä on toisaalta toimiva, sillä se tuo tuomiokapitulin päätöksentekoon asiantuntemusta paikallisseurakuntatasolta. Näin hiippakunnan hallinto ei etäänny liikaa tavallisen seurakunnan työntekijän työstä. Toisaalta asessorin toimenkuvan ongelman muodostaa kahden aikaa vievän työn yhdistäminen, ajan riittäminen sekä haasteelliseen seurakuntatyöhön että hiippakunnallisiin tehtäviin.

PAPPISASESSORIN KESKEISET TYÖTEHTÄVÄT

1. Tuomiokapitulin kokoukset

Tuomiokapitulin kollegio kokoontuu 2–4 viikon välein. Kokoukseen valmistautuminen edellyttää paneutumista esityslistaan ja toisinaan lisätietojen hankkimista joistain asioista. Asessorit valmistelevat ja esittelevät kollegion istunnoissa useita eri asioita. Eniten työtä aiheuttanevat kirkkoherran viran täyttämistä varten tehty vaaliehtodukset tai niistä laaditut valitukset sekä kappalaisten ja kant-

torien viran täyttöä varten seurakunnille annettavat lausunnot.

Asessorien valmistelutehtävät muiden asioiden kohdalla vaihtelevat tuomiokapituleittain. Toisinaan asessori laatii pohjatekstin kirkkohallitukselle, kirkolliskokoukselle tai piispainkokoukselle annettaviin lausuntoihin. Joskus hiippakunnan oma hallinto edellyttää pappisasessorilta valmistelutyötä. Asessorit valmistelevat erilaisia kannanottoja (esim. järjestöjen rippikouluhakemukset) ja lausuntoja (esim. erivapaus opettaa koulussa luterilaisen tunnustuksen mukaista uskontoa tai seurakuntien rakennushankkeet, avustustarpeet sekä omaisuuden myyminen).

2. Piispantarkastukset

Piispa suorittaa vuosittain 8–10 piispantarkastusta, johon toinen pappisasessoreista osallistuu. Tyypillisimmillään yhteen varsinaiseen piispantarkastukseen kuuluu kolme työpäivää. Tämän lisäksi asessori hoitaa itsenäisesti hallinnon ja talouden tarkastuksen (KJ 18: 5), joka yleensä kestää 1–2 päivää. Tämä merkitsee tilintarkastajien, luottamushenkilöiden ja työntekijöiden tapaamista, keskustelua seurakuntatyön painopisteistä ja kehitysnäköymistä, tarkoituksenmukaisen hallintotavan etsimistä, työilmapiirikysymysten käsittelemistä, jne.

Ennen piispantarkastusta asessori paneutuu seurakunnan toiminnastaan laatimaan kertomukseen ja valmistautuu pitämään joissain tilanteissa hartauden, puheen tai alustuksen. Etukäteen on myös sovittava piispantarkastuksen ohjelmasta. Toisinaan aktiiviset seurakuntalaiset, työntekijät tai paikalliset tiedotusvälineet ottavat asessoriin yhteyttä. Jotkut yhteydenotoista merkitsevät toivetta ottaa piispantarkastuksen yhteydessä esiin jokin tietty ongelma tai halua saattaa hankala asia tuomiokapitulin tietoon.

3. Piispainkokous

Toinen pappisasessoreista osallistuu vuorollaan piispainkokouksen työskentelyyn. Se kokoontuu kahdesti vuodessa kolmen päivän mittaiseen istuntoon. Asessoria työllistää myös piispainkokouksen asettaman toimikunnan jäsenyys tai puheenjohtajuus. Asessorit osallistuvat vuorollaan valmistusvaliokunnan työskentelyyn. Varsin kireällä aikataululla laa-

dittavan valmisteluaineiston sekä itsenäinen tuottaminen että toisten muistioiden kommentoiminen muodostaa haastavan ja aikaa vievän tehtävän. Tarkasteleehan tekstiä itse kokouksessa kriittinen ja asiantunteva joukko piispoja ja asessoreita.

4. Koulutus

Asessorit ottavat vastaan pastoraalitutkintoon kuuluvia tenttejä. Samoin he vuorollaan valmistelevat tuomiokapitulin istunnossa ylemmän pastoraalitutkinnon suorittamisen yhteydessä käytävää keskustelua. Pappisasessorit ottavat vastaan pastoraalitutkintoihin ja ordinaatiokoulutukseen kuuluvia saarna- ja opetusnäytteitä.

Asessorit osallistuvat yleisimmin kahdesti vuodessa järjestettäviin pappisviikkimyrskyihin. Tähän liittyvän koulutuksen yhteydessä assessori saattaa opettaa esimerkiksi messuun ja kirkollisiin toimituksiin liittyvistä kysymyksistä. Helsingin hiippakunnan käytäntöön kuuluu kokoontua kerran vuodessa vuorokauden mittaiseen ordinaation palauteretriittiin. Asessori vastaa siis omalta osaltaan pappien työhön perehdyttämisestä ja työn erityiskysymysten käsitte-lystä.

Asessorin on syytä huolehtia myös omasta ammattitaidostaan. Tehtävän menestyksellinen hoitaminen edellyttää ajan trendien seuraamista (sekä kirkollinen elämä että muu yhteiskunta). Samoin on perehdyttävä teologisiin tai kirkon hallinnon erityiskysymyksiin. Asessorin tehtävät edellyttävät hyvää kirkollisen lainkäytön tuntemista.

5. Hiippakunnan muu hallinto

Hiippakuntakokous kokoontuu kerran vuodessa. Toinen asessoreista on yleensä sen valmisteluvaliokunnan puheenjohtaja. Käytännön järjestelyjen organisoimisen lisäksi se ehdottaa, millaisiin toimenpiteisiin hiippakuntakokouksen tulisi rovestikuntakokouksen tekemien aloitteiden osalta ryhtyä.

Hiippakuntakokous perustaa myös hiippakunnallisen toiminnan johtoon johtokuntia, joiden jäseniin kuuluu viran puolesta toinen pappisasessoreista. Tyypillisimmillään hiippakunnissa lienee neljä tällaista toimikuntaa. Tuomiokapituli tai hiippakuntakokous saattavat perustaa tiettyä tarvetta varten määräaikaista työryhmiä, joiden puheenjohtajaksi tai jäseneksi assessori tavallisesti valitaan. Tuomiokapitulin toimintaan kuuluu myös tapaamiset hiippakunnan kirkkoherrojen ja lääninrovastien kanssa. Tämän lisäksi työhön saattaa kuulua säännöllisiä tai erikseen sovittavia neuvotteluja eri sidosryhmien kanssa.

Asessori joutuu joskus toimimaan piispan sijaisena, vaikka tämä tehtävä kuuluu ensisijaisesti tuomiorovastille. Piispan sairastuttua tai välttämättömien päällekkäisten työtehtävien ilmaannuttua

assessori voi edustaa hiippakuntaa erilaisissa tilaisuuksissa. Joskus assessori hoitaa yksin piispantarkastuksen tai toimii tuomiokapitulin istunnon puheenjohtajana.

PAPPISASESSORIN TYÖN KEHITYSHAASTEITA

Asessorin tehtävien hoito merkitsee pienten seurakuntien kohdalla erityisjärjestelyjä. Suurten kohdalla työvuorojen hyvällä organisoinnilla päästään eteenpäin. Silti aikataulujen yhteen sovittamisessa hiippakunnan ja paikallis seurakunnan työn kanssa on jatkuvasti ongelmia. Asessorin oma seurakunta ei silti ole vain työpanoksen menettäjän roolissa. Hiippakunnan asioiden hoitaminen kasvattaa hengellisen työn toteuttamisessa ja organisoimisessa tarpeellista kokemusta, jota voi hyödyntää paikallis seurakunnassa monin tavoin.

Yleensä assessorit arvioivat antavansa oman seurakuntansa käyttöön noin 40 tunnin työpanoksen viikossa ja tuomiokapitulin työn vaativan keskimäärin 20 viikkotuntia. Asessorin työstä maksetaan tätä artikkelia kirjoitettaessa 1 846 mk/kk eli veronalaiseksi tuntipalkaksi muodostuu n. 23 mk. Nykyisellään assessorin työtehtävien hoitamiseen kuluva aika on kohtuuttoman suuri. Mikäli saisin tehtäväkseni esitellä tuomiokapitulille jonkin papin anomusta saada hoitaa sivutoimisesti yhtä vaativaa ja aikaa vievää tehtävää, joutuisin suhtautumaan tällaiseen hakemukseen kriittisesti.

Tilanteen korjaamiseksi assessorit ovat tehneet ehdotuksen yhden ylimääräisen papin viran suuruisen palkkamäärärahan varaamisesta tuomiokapitulin käyttöön. Tämä suunnattaisiin puolipäiväisen työntekijän palkkaamiseen niihin kahteen seurakuntaan, joista joku on valittu asessoriksi. Asessorikokouksen valmistelutyön mukaisesti piispainkokous päätti kevään 1999 kokouksessaan esittää kirkkohallitukselle, että se varaisi vuoden 2000 talousarviosta alkaen kuhunkin tuomiokapituliin palkkaluokan H 35 vuosipalkan suuruisen määrärahaan käytettäväksi osa-aikaisen papin palkkaamiseen asessorien seurakuntiin. Piispainkokouksen esitys ei kuitenkaan ole toistaiseksi johtanut konkreettisiin toimiin epäkohdan korjaamiseksi.

HIIPPAKUNTAHALLINNON KEHITTÄMINEN

Hiippakuntahallinnon kehittämistä pohtinut kirkkohallituksen työryhmä esittää, että pappisasessorien sivutoimiset virat lakkautettaisiin, mutta nämä jatkaisivat luottamusmiesominaisuudessa tuomiokapitulin kollegion jäseninä. Samassa yhteydessä luovutettaisiin myös assessori-nimikkeestä. Tuomiokapitulin pappisjäsenten kelpoisuusehdot olisivat entiset ja valintatapakin pysyisi ennallaan. Ehdotus

sisältää ajatuksen kahden maallikkojäsenen valitsemiseksi tuomiokapitulin kollegioon. Lisäksi nykyinen hiippakuntakokous korvattaisiin tätä useammin kokoontuvalla hiippakuntavaltuustolla, jonka tehtävänä olisi hyväksyä hiippakunnan toiminta- ja taloussuunnitelma, tehdä talousarvioesitys kirkon keskusrahastolle, perustaa ja lakkauttaa hiippakunnan virat ja hyväksyä osaltaan hiippakunnan talousarvio ja tilinpäätös.

Ehdotuksen tarkoituksena on ilmeisesti rinnastaa pappisjäsenet ja maallikkojäsenet tulevassa kollegiossa toisiinsa. Ehdotus ei kuitenkaan ota huomioon pappisasessorien nykykäytännön mukaisia laajoja tehtäviä. Maallikkojäsen ei voi hoitaa vastaavalla tavalla esittelytehtäviä tai osallistua muuhun tuomiokapitulin toimintaan. Vaikka esitys toteutettaisiin, nykyisin asessorien hoitamat tehtävät eivät suinkaan poistu. Pikemminkin hiippakuntavaltuuston useiden vuosittaisten kokousten myötä valmistelutehtävät lisääntyvät nykyisestä. Hiippakuntahallinnon kehittämistä pohtinut työryhmä ei ole mietinnössään esittänyt, miten nykyiset pappisasessorien työtehtävät tulevaisuudessa hoidettaisiin.

Mikäli nykykäytännön mukaisesta asessorin toimenkuvasta luovutaan, täytyy jonkun muun tuomiokapitulin viranhaltijan hoitaa nämä tehtävät. Täten tuomiokapitulin henkilökunnan määrää tulisi vastaavasti lisätä. Tätä kautta asessorien työtaakka vähenisi, mutta samalla menetettäisiin toimiva ja kirkon työn kannalta merkittävä järjestelmä. Mahdollisuus sovittaa yhteen seurakuntatyön tavallisia toimintatapoja hiippakunnan hallintokäytäntöihin pienenesi. Samoin poistuisi asessorien mahdollisuus välittää seurakuntiin tietoa toisaalla hyväksi havaituista toimintatavoista.

Nähdäkseni paras tapa hoitaa tulevaisuudessa hiippakunnan hallinto muodostuu hiippakuntavaltuuston perustamisesta (hiippakuntien taloudellisen itsemääräämisvallan kasvu), kahden maallikkojäse-

nen valitsemisesta tuomiokapitulin kollegioon, lakimiesasessorin ja pääsihteerin sisällyttämisestä kollegion täysvaltaisiin jäseniin sekä asessorin viran säilyttämisestä ja kehittamisestä piispainkokouksen ehdotuksen mukaisesti, jolloin asessorien kohtuuton työtaakka poistuisi ja he voisivat entistä paremmin keskittyä hiippakunnan asioiden hoitoon.

KOKEMUKSENI ASESSORIN TYÖSTÄ

Monesti asessorin työssä saa ponnistella kykyjensä ääri rajoilla. Useat hallintoasiat ovat monimutkaisia ja niistä voi perustellusti olla erilaisia mielipiteitä. Kirkon yleishallinnon työskentelytavan vahvuuksiin kuuluu aito mielipiteen ilmaisun vapaus ja työtovereiden kunnioitus.

Arkinen asessorin työ ei aina ole niin hohdokasta kuin miltä se ulkopuolisesta näyttää. Silti se merkitsee useiden erilaisten mielekkäiden asioiden kanssa puurtamista. Assessorin tehtävän parhaita puolia ovat eteen tulevien haasteiden monipuolisuus (työ sekä erilaisten asioiden että ihmisten kanssa) ja lukuisten uusien asioiden oppiminen. Kaiken tämän hintana on toisinaan vapaapäivästä luopuminen ja työpäivän venyminen liian pitkäksi.

Hankalimmaksi asessorin tehtävässä on osoittautunut ihmissuhderistiriitojen sovittaminen. Haluaisin olla kehittämässä työntekijää kannustavaa ja arvostavaa työyhteisöä. Kuitenkin jatkuvasti kuulen monia itkuja ja murheita, joita työtoveri toiselleen aiheuttaa. Näiden ristiriitojen keskellä olen usein kokenut itseni voimattomaksi tarjoamaan todellista tukea sitä tarvitseville.

Kirjoittaja on Leppävaaran kappalainen, TT.

Hän on toiminut Helsingin hiippakunnan pappisasessorina heinäkuusta 1995. Hänen toinen virkakautensa ja samalla asessorin tehtävien hoito päättyy kesäkuussa 2001.

Crux internetissä <http://www.evl.fi/jst/pappisliitto/>

Saamelaisdiakonissan mielteitä

Enpä juurikaan voi nauttia enää autoni lisävalojen loisteesta, niin on päivä pahasti pidentynyt. »Ennää ei saa maata rauhassa», kuten eräs saamelainen asian ytimen kiteytti. Tuntuu, että aurinko vaatii liikkeelle. Luonnon rytmin ja vuoden kiertokulun aistii täällä niin vahvasti. Niiden kanssa on elettävä samassa tahdissa. Kaamoksen unet on nukuttu, kevähänget rupeavat hiljalleen odottamaan kulkijoita. Vapun aikoihin ensimmäiset poronvasat näkevät päivänvalon, ja heinäkuuisista vasanmerkityksistä kiiruhdetaan jängille kilpailemaan turistien kanssa hillasaaaliista. Se on elämää!

MEÄN KAIKKIEN SEURAKUNTA

Olen aloittanut työni saamelaisdiakonissana v.1998. Ennen sitä työalueeseeni kuului jo tämä saamenalue aina vuodesta 1994 lähtien. Olen itse kotoisin Inari-Kittilä maantien varrelta, eli olen täysin poh-

joisen ihminen, joka on kasvanut myös saamelaiskulttuurin vaikutuspiirissä. Minulle saamelaistyöhön ryhtyminen ei näin ollen ole ollut mikään eksotiikkana hehkuva kutsumus uuden kokeiluun. Ainoastaan kielen opetteleminen on ollut minulle uusi asia.

Työalueenani ovat Inarin ja Sodankylän seurakuntien saamelaisalueet. Alueella puhutaan kolmea eri saamenkieltä. Yleisin näistä on pohjois- eli tunturisaame, jota olen itsekin opiskellut. Pieni vähemmistö Inarissa puhuu inarinsaamea ja kunnan itäosista löytyvät kolttasaamen puhujat, jotka ovat pääsääntöisesti ortodokseja. Yhteistyö ortodoksiseurakunnan kanssa toimiikin erittäin luontevasti.

Saamelaisväestöllä on lainsäädännöllinen oikeus, niin halutessaan, vaatia myös seurakunnalta palveluja omalla äidinkielellään. Inarin seurakunnassa pa-

pit hoitavat tarvittaessa toimituksia saamen kielellä ja suurin osa muista seurakunnan työntekijöistä on ainakin jonkin verran opiskellut kieltä. Meillä on myös saamelaispapin virka, joka on hiljattain täytetty.

Uusi saamelaispappi opiskelee parhaillaan kieltä Norjan puolella. Saamen kielistä kirjallisuutta on nykyään paljon saatavilla ja seurakunta huolehtii omalta osaltaan siitä, että tarve ja tarjonta kohtaavat. Saamelaistyö on luontevasti osa seurakunnan kokonaisvaltaista työtä ja näin ollen se on myös diakoniatyön eräs ulottuvuus. En minä, virkanimikkeestäni huolimatta, kysele avuntarvitsijan syntyperää. Silti tiedostan vahvasti, että olen olemassa ensisijaisesti saamenkansaa varten.

Ikäsuuskysymys täällä tuntuu olevan pohdinta siitä, kuka on saamelainen, kuka lappalainen. Kuka tuli ensiksi ja mistä; kenellä mihinkin on oikeus. Itse en voimavarojani tuonkaltaisten asioiden pohtimiseen jaksa tuhlaa. Minusta tärkeintä on löytää tapa elää sovussa rin-

nakkain tätä päivää. Aina ei vastauksia menneisyydestä löydy. Omaan työhöni nämä kysymykset eivät onneksi heijastu juuri millään tavalla, vaikka toisin voisi luulla. Eräs saamelainen vanhus oli pohtinut virkanimikettäni ja sanoi: »Se on mukava nimi. Sie olet meän sisar ja kuitenkin et ole yksin meän.» Siinä se on. Kaikki olennainen kiteytettynä.

KULTTUURI, SITÄ ON PAKKO YMMÄRTÄÄ

Saamenkieltä käytän työssäni silloin, kun toinen osapuoli sitä haluaa. Saamenkielen asema on nykyisin, uskaltaisain sanoa, melko vakaa. Vanhempi saamelainen sukupolvi on kuitenkin elänyt lapsuudessaan aikaa, jolloin omaa äidinkieltä ei saanutkaan käyttää. Koulussa ja asuntolassa saamen puhuminen oli kielletty, jopa rangaistava teko. Muuta kieltä ei ollut ja oli opeteltava uusi käyttökieli. Monille on käynyt niin, että kirjoittaminen ja lukeminenkin on vaikeaa, koska sitä ei ole saanut oppia omalla kielellä. Työssäni törmään tilanteisiin, jolloin joudun suomentamaan tai saamentamaan eri tahojen lähettämää, vaikeaselkoista viranomaispostia.

Saamenkielen käyttö on lähes välttämätöntä dementoitumassa olevien tai jo dementoituneiden ihmisten kanssa kommunikoidessani. Heidän maailmansa tavoittaminen onnistuu luonnollisesti parhaiten heidän omalla äidinkielellään. Ehkä kaikkein eniten käytän saamea laulaessani ihmisten kanssa virsiä ja lauluja. On myös niitä vanhuksia, jotka eivät enää halua käyttää saamen kieltä, sen jälkeen, kun heidät on kerran siitä pakotettu luopumaan. Asia on liian kipeä.

Saamelaisalueella liikkuessani minun on istutettava kaikin tavoin oma työni vallitsevaan kulttuuriin. Tullessani vastavalmistuneena diakonissana v. 1988 Inarin seurakuntaan sijaiseksi, sanoi silloinen esimieheni ohjeena työhön: »Met se emmä sitten täällä ennen puoltapäivää mene ihmisten koteihin niitä häirittemhän.» Se oli hyvä ohje ja pääsääntöisesti yhä toimiva. On myöskin turha mennä erotusaikana kotikäynnille kylälle, josta kaikki vähänkin kynnelle kykenevät ovat erotuksessa. Esimerkiksi kauneimpien joululaulujen ajankohtaa pohdin kyläläisten kanssa hartaasti joka vuosi. Ettei vain sattuisi erotus! Suvun ja sukulaisuuden merkitys on myös korostunut aivan eri tavalla suomalaiseen kulttuuriin verrattuna. Kummit ovat tärkeällä sijalla ja heidät katsotaan sukulaisiksi vaikka varsinaisia verisiteitä ei olisikaan.

Työnkuvani on laaja, kuten yleensäkin diakoniatyössä. Valtaosa työstäni on kotikäyntityötä sekä puhelimitse tapahtuvaa asiointia. Autossa vietän suhteellisen paljon aikaa johtuen näistä pitkistä välimatkoista. Tuon ajan käytän mahdollisuuksien mukaan kaikenlaiseen hiljaiseen mietiskelyyn ja ympäröivän luonnon tarjoamien näkymien nautiskeluun. Näitä näkymiä riittääkin. Saariselän karun kaunis tunturimaisema, vehmas Ivalojoenlaakso ja monimuotoinen Inarinjärven seutu. Yltäkyläistä! Eikö?

MET ELÄMÄ NIINKU MEILLE ON HYVÄ

»Miten te raukat siellä pohjoisessa» kuulee vieläkin joskus sanottavan. Asenne, joka saa minut jokseen-

kin raivostumaan. Hyvin me täällä, pohjimmiltaan. Diakoniatoimistoon tulee melko harvakseltaan avun pyytäjiä. Joskus eksyy etelän kulkijoita. Tuli mies, löi nyrkkiä pöytään ja vaati rahaa. Oli tullut Helsingistä, kun siellä ei ollut töitä. Sanoin, että nyt olet kyllä tullut väärään paikkaan. Meillä niitä töitä on vielä vähemmän. »Lähe hyvä mies hopun kyytiä takasin.»

Silloin, kun paikallinen ihminen tulee apua pyytämään, hän pyytää todella tarpeeseen. Täällä ihmiset ovat tottuneet tyytymään vähempään, tottuneet selviytymään itse, yrittämään. Uskallanpa tuoda tässä julki sellaisenkin ajatuksen, että en itse kovin suurena syntyinä jaksa nähdä hirven kaatamista lupa-ajan ulkopuolella. En todellakaan, jos tarpeeseen kaadetaan. En sano, että kyseessä oleva teko on suositeltava, mutta sen voi ymmärtää. Parempiko sosiaalitoimiston tai diakoniatoimiston luukulla? Jos taloudellinen pärjääminen olisi seurakunnan varassa niin heikoilla oltaisiin. Yhteisöverotuksen muuttumisen jälkeen olemme ainakin me pohjoisen seurakunnat itse avun tarpeessa. Mistä antaa, kun itsellä ei ole?

Loppuviimeksi paljastan vielä huolestuttavan seikan työstäni näin uupumusten luvattuna aikana. Minulla on toimisto kotini yhteydessä ja tietysti mielessä työ on elämäntapa. Olen jo kauan sitten lakannut pikkutarkasti erottelemasta työtä ja vapaa-aikaa, sillä se kävi turhan työlääksi. Sen sijaan olen keskittynyt siihen, että jaksan ja voin hyvin. Se toimii tässä työssä, tässä kulttuurissa minun kohdallani hyvin; riittävän itsekäs kun olen. Kuulenko pahaenteisiä huokauksia? Kukaties olen jonnain päivänä varoittava esimerkki. Uupunut ja kaikkeen kyllästynyt. Mutta tänään se päivä tuntuu olevan erittäin kaukana. Katseeni on jo suunnattu tiukasti hikiseen, mutta niin ihanaan hilla-aikaan. Jos nyt ehtisin ensimmäisenä sinne Nuolivuomalle!

Kirjoittaja toimii saamelaisdiakonissana Inari-Sodankylä saamelaisalueella

Anja Karhula on kuvassa edessä oikealla ryhmän kanssa, joka on esittänyt kauneimpia Lapin lauluja yhteisvastuun hyväksi.

RITVA SZAREK

Naispappin elämää katolisessa Puolassa

Miten Adam Malyszyn ensimmäinen hyppy päättyi? Sukilleen. Ilmassa suuret lainamonot putosivat jaloista ja Adam töksähti maahan. Adamista on tullut kuuluisa ja suosituista ihmisistä tässä maassa syntyy kaskuja ja tarinoita. Erityisen suosittu Adamista luterilaisten keskuudessa tekee sen, että mies kuuluu samaan vähemmistökirkkoon. Hän lienee suosituimpi kuin luterilainen pääministeri ja kukapa puolalainen olisi ikinä tyytyväinen päättäjiin?

PAPPILAN VÄLITÖNTÄ TUNNELMAA

Isoturpainen lurppana Sesam tarkastelee elämää puutarhan aidan takaa. Tämä leppoisa Bernin paimenkoira ei nimestään huolimatta paimenna, vaan on ylintä ystävää jokaisen tulijan kanssa. Pappilan eteisestä saattaa myös kuulua naurua ja tokaisu puolaksi »Beo, senkin hölmö». Beo, gracula religiosa, siinä vain antoi tervetulotoivotuksen. Uskontotuntien väliajalla tai loputtua lapset pelaavat pöytätennistä ja Beo-lintu tyytyy enimmäkseen seuraamaan muutamalla vihellyksellä, samoin kuin pyhäkoululasten kirmailua sunnuntaisin.

Vanha pappilamme sijaitsee Bielsko-Bialan kaupungissa Etelä-Puolassa, noin 400 km Varsovasta. Tampereen kokoisessa kaupungissa on kolme luterilaista seurakuntaa, seurakuntalaisia yhteensä noin 4.000. Tavallisena sunnuntaina jumalanpalvelukseen osallistuu runsas neljännes seurakuntalaisista. Virsilaulu kantaa ja kaikki säkeistöt lauletaan. Mieheni Piotr on ahkera Crux-lehden käyttäjä, varsinkin saarnoja valmistellessaan. Kotikasteita ei tunneta, kaste on yleensä ennen saarnavirttä. Pohjolan tuliaisiani lienee se, että lapsia tulee ehtoollispöytäsiunattavaksi. Hautajaiset ovat kolmen päivän sisällä — harvoin pappia kutsutaan muistotilaisuuteen, ei sellainen ole tapanakaan. Suositellun kirkollisveron seurakuntalaiset yleensä maksavat. Lisäksi häistä ja hautajaisista seurakuntalaiset maksavat erikseen.

Elämä pappilassa lienee varsin sa-

manlaista kuin missä tahansa pienessä seurakunnassa Suomessa. Ihmisiä tulee ja menee, eivät aina muista toimiston aukioloaikoja. Touhukkaana ensimmäisenä leidinä en ole paikkaani löytänyt — enkä etsinytkään. Vahvoja, taitavia naisia on riittämiin. Mieluusti laitain kupin kahvia yllätysvieraille ja iloitsen, jos on korvapuusteja (niistä saa kehujaikin). Mukava on myös kutsua vieraita kylään pitkän pöydän ääreen. Suomesta ja Varsovasta käy silloin tällöin suomalaisia — yhteisen touhun keskellä on aikaa jutella ja olla yhdessä armollisen Jumalan edessä.

VÄHEMMISTÖKIRKON PAPPINA PUOLASSA

Ison katolisen kirkon rinnalla Puolan luterilainen kirkko on piskuinen. Siihen kuuluu noin 80.000 jäsentä. Ekumenian arki on välillä rosoista. Hämästyks on monelle suuri heidän kuullessaan, että Pohjoismaat ovat vahvasti luterilaisia maita ja että siellä on myös naispappeja. Lienee yhtä eksoottista, että Suomessa on katolinen piispa kotipaikkamme Bielsko-Bialan naapurikylästä kuin se, että täällä on suomalainen naispappi. Kumpikin omalla maa-perällä ei olisi mitään erikoista. Itse olen toiminut Puolassa pappina runsaan kahden vuoden ajan Suomen Merimieskirkon palveluksessa.

Merimieskirkon toiminta on kestänyt satamakaupunki Gdanskissa jo 50 vuoden ajan. Työnkuva on muuttunut sitten Ismo Saarikosken ja Seppo Airolan päivien. Laivaliikenne on vähentynyt ja harva ehtii kirkon saunaan. Sen sijaan kuvaan ovat tulleet siirtokunta, turistit ja kansainvälisen seurakunnan kokoontumiset. Asemanhoitajana on diakoni. Hänen kanssaan yhdessä toimitamme Puolan suomalaisille neljästi vuodessa ilmestyvää lehtistä Muukalainen.

Varsovasta on kymmenessä vuodessa tullut yksi Euroopan kasvukseksista. Siksi moni suomalaisfirma-

*Kirjoittaja toimii Suomen
Merimieskirkon pappina Puolassa*

SATU NORJA

Pappina Pariisissa

kin on aloittanut siellä toiminnan ja tuonut mukanaan uutta siirtokuntaa. Varsovan alueella suomalaisia lienee noin 200. Kilpailu liike-elämässä on kovaa ja joskus tuntuu, että vaatimukset ja odotukset kotimaassa ovat liian suuria. Eikä ole ihan helppoa kotiutua kulttuuriin, jonka kieli ei muistuta lainkaan koulussa luettuja kieliä. Välillä olen huolissani, miten ihmiset jaksavat. Jatkuva kysymykseni on, miten osaisin olla heitä tukemassa. Usein se lienee sitä, että olen erityisesti tekemisissä kotiäitien kanssa ja olenhan »Varsovan iloisten rouvien» eli suomalaisnaisten yhdistys WIR:n kunniajäsen. Kahden kulttuurin perheissä yhteys syntyy helpoimmin suomalaisen puolison kanssa.

Jumalanpalvelukset ovat kerran kuukaudessa luterilaisessa kirkossa, joita Varsovassa on kaksi. Käytämme perhemessun kaavaa, virret yritän valita tutuimmasta päästä. Meitä on koolla vaihtelevasti, 20–60 osallistujaa. Viikonloput ovat intensiivisiä, sillä yritän jumalanpalvelusten lisäksi sopia tapaamisia. Yövyen yleensä eri perheissä ja näin pääsen olemaan läsnä ilman kiirettä. Neljän tunnin juna-matkalla kotiin ehdin palautua jälleen omaan kotiäidin elämään.

VAPAAEHTOISTYÖ ARVOSSAAN

Sikäläiselle kirkolle maksamme korvauksen kirkon ja seurakuntatalon käytöstä. Myös kanttorille, sun-tiolle ja emännille maksetaan pieni palkkio. Koleh-titulot eivät aina riitä kattamaan näitä maksuja ja matkakulujani. Onneksi WIR:n naiset vuorollaan huolehtivat kirkkokahvitarjoiluista. Lisäksi naiset ovat ahkeria joulumyyjäisten järjestelyissä, minkä tuotto menee enimmälti Gdanskin merimieskirkon tukemiseen. Puola ei enää ole mikään erityisen halpa maa. Tuloerot kasvavat ja Puolan mahdollinen EU-jäsenyys innostaa ja pelottaa. Olen patis-tellut ystäväni ja sukulaisiani tukemaan Suomen Merimieskirkon työtä Puolassa, minkä vastineeksi he saavat myös pari kiertokirjettäni vuodessa.

Kirkollisia toimituksia kaipaen. Kasteita on ollut kaksi, vihkimisiä yksi, minkä toimitin yhdessä puolalaisen papin kanssa. Vihkilupa-anomus on tehty, alustava tieto Puolan viranomaisilta on kieltävä. Vähitellen olen saanut kutsuja tulla puhumaan Suomesta, luterilaisesta kirkosta ja omasta pienestä työsarastani. Iloitsen, että puolalaisia on matkustanut Suomeen seurakuntien vieraisiksi ja vastaavasti sieltä tulee silloin tällöin ryhmiä Puolaan. Täällä kirkolla on edullisia ja viehättäviä leirikeskuksia — ja pappien lomakoti Betania on nykyään myös muiden vieraiden käytettävissä. Puola on historian-sa ja nykypäivän valossa mielenkiintoinen maa, jota voin lämpimästi suositella. Jos matkasi käy kohti Puolaa, olen tarvittaessa ja mahdollisuuksieni mukaan mielelläni yhteyshenkilönä ja oppaana.

Z Bogiem, »Jumala kanssasi», näin puolalainen usein toivottaa keskustelun päätteeksi. Tätä samaa toivotan Sinulle, hyvä Cruxin lukija.

Siinä minä seisoin ja koetin hymyillä, kun kaksi naista kävelivät ohi silmissään kauhistunut katse. Tuo katse kohdistui seinällä levittyäntyvään banderolliin, jossa naispappi valkeassa kasukassaan katseli kansaa lempeästi. Mitäpä minä siihen voisin sanoa. Hampaiden välistä naiset mutisivat loukkaantuneina, ei tuo ole oikea pappi ja messu ei ole messu, jos sen suorittaa **tuo!** Heidän silmänsä sattuivat vielä esitteisiin, joissa niissäkin toisessa vilahteli samainen naispappi ja toisessa — kuinkas muutenkaan — minä itse.

En muista, koska olisin tuntenut saaneeni osakseni sellaista halveksuntaa.

Olin Pariisissa kirkollisilla messuilla esittelemässä suomalaista pappisvaatetusta, mutta huomasin ennen muuta esitteleväni naispappeutta. Ihmisten kysyvät ja kummastelevat katseet piirtyivät syvälle sisälleni, vaikka itselläni ei ollutkaan papinpaitaa päällä. Seinällä hymyilevää virkasisarta ihmettelevät, kummastelevat ja kauhistelevat ihmiset tuntuvat tekevän samaa minulle.

Selitin satoja kertoja ranskalaisille, että tulemme Suomesta, kirkkomme on protestanttinen, tarkemmin sanottuna luterilainen ja meillä on pappeina sekä miehiä että naisia. Ensin tunsin suurta arkuutta tuosta asiasta. Hiljakseen minussa kuitenkin kasvoi vakuuttuminen siitä, että olen oikeassa paikassa. Haluan edustaa kirkkoani, haluan näyttää heille pää pystyssä, että meidän kirkossamme pappeus kuuluu miehelle ja naiselle, koko ihmiselle.

Mielessäni laskeskelin ja-kaumia: kuinka moni puhekumppaneistani tuntui pahas-tuvan, kuinka moni puolestaan ihastuvan naispappeudesta. Tuntumaksi jäi, että puolesta

Kirjoittaja on Kirkkopalveluiden kirkkopäiväsihteeri

**»Kauhistanut katse kohdistui seinällä levittäytyvään
banderolliin, jossa naispappi valkeassa kasukassaan
katseli kansaa lempeästi.»**

ja vastaan kommentteja oli aika lailla saman veran. Ne eivät myöskään jakaantuneet maallikko-pappi-akselilla suuntaan tai toiseen, keskustelin monen miespapin kanssa varsin sympaattisesti aiheesta. Heille paljastin olevani itse pappi. Hämmästyttä lisäsi tietysti se, että sanoin olevani naimisissa ja kolmen lapsen äiti.

Kävin keskusteluja miesten ja naisten kanssa siitä, onko naispappuus mahdollista katolisessa kirkossa ja jos niin milloin. Arviot vaihtelivat hyvin lyhyestä ajasta seuraavaan vuosituhanteen. Keskustelimme myös siitä, tulevatko naispappuus ennen kuin naimattomuussääntö poistuu — jos koskaan.

En muista myöskään, koska olisin voinut olla niin suureksi rohkaisuksi ihmisille. Silmät loistaen ihmiset toivottivat siunausta ja voimaa ja toivoivat, että näkisivät meidät siellä jälleen. Toiset eivät malttaneet lopettaa puhumista kanssani ja itseäni hieman huvitti, kun he kertoivat menevänsä kotiin ja sanovansa tavanneensa **aivan oikean naispapin!**

Noiden päivien aikana mietin, miten oma kirkkoni on muuttunut. Miten itsestään selvää on, että papit voivat olla sekä miehiä että naisia, eihän se enää ole uutinen. Miten hyvältä se tuntuukaan. Ajattelin, että jos olisin ollut papinpaita päällä seisomassa, mitähän minulle olisi tapahtunut...

NÄKÖVAMMAINEN SEURAKUNTALAINEN JA KIRKON VIRSITAUULUT

»Mistähän se johtuu, että pappi kyllä voi sanoa, että seuraavan virren aikana kannamme kolehdin siihen ja siihen tarkoituk-

seen; muttei sen virren numeroa?» Tämä kysymys, jonka näkövammaisen seurakuntalainen on esittänyt, on helppo ymmärtää. Mutta siihen vastauksen an-

taminen onkin jo pulmallisempaa.

Virsitaulujen käyttäminen jumalanpalveluksissa ja muissa kirkossa pidettävissä tilaisuuksissa, on elimellinen osa jumalanpalveluskulttuuria. Niin kauan kuin voi itse nähdä virsitaululle, ja satuu myös istumaan paikassa, josta sinne näkee, ei asiaa tule edes ajatelleeksi. Mutta jos kirkkovieras on täysin sokea — osaa kyllä virret suurelta osin ulkoa, muttei tiedä, mitä virttä aletaan laulaa, on tilanne turhauttava. Samoin, jos virsitaululle on vaikea nähdä joko näkövammaisen tai vain huonon istumapaikan vuoksi, on tulos sama!

On siis kolme ihmisryhmää, joita tilanne vaivaa: sokeat, hyvin heikkonäköiset ja ne, jotka eivät voi paikaltaan nähdä virsitauluille. Tilannetta on hämmentänyt tavallisten ihmisten keskuudessa varsin usein esitetty perustelu, joka kirkkaimmillaan kuuluu: »Virsien kuuluttaminen, niiden numeroiden ääneen sanominen, on sellainen ohjelmallinen elementti, joka ei ole jumalanpalveluksen luonteen mukainen.» Tämähän onkin osittain totta! Esim. vaikkapa kolminaisuusvirren numeron sanominen juuri suuren kunnian jälkeen tuntuisi varmaankin päälle liimatulta asialta. Niin ikään on tietysti kysyttävä, kuka tämmöisenä »airue» toimisi ja sanoisi virsien numerot? Kanttori urkuparvelta vai joku muu toimittajista ja avustajista?

Asia on kuitenkin ainakin meille näkövammaisille tärkeä. Silloin, kun itse sokeana pappina vain istun kirkon penkissä, joudun miettimään sitä monta ker-

Onko kutsumusta?

taa! Jumalanpalvelusta on voitu uudistaa niin, että melkein heti loisteliaan alkusoiton jälkeen voidaan johdantosanoissa puhua jopa melko triviaaleilta kuulostavista asioista, kunhan ne vain liittyvät jotenkin alkavaan palvelukseen. Voisiko virsien kuulumisen mieltää samanlaiseksi informaatioksi?

Kirkon jumalanpalvelus- ja musiikkityön keskus on tietoni mukaan asettanut työryhmän tätä asiaa pohtimaan. Ei kuitenkaan liene pahitteeksi keskustella siitä myös ruohonjuuritasolla. Haluan-kin kysyä oletteko kohdanneet itse seurakunnissanne tällaisen ongelman? Onko siihen löytynyt ratkaisuja? Voisiko virret saada vaikapa seurakunnan puhelin-vastaajasta etukäteen soittamalla? Tulisiko autetuksi, jos istuisi kirkossa tiettyssä kohdassa, jolloin joku vapaaehtoinen tai seurakunnan työntekijä voisi kertoa virsien numerot ja informoida muuta-kin tarpeellista?

Kun monet teistä olette ottaneet käyttöön uuden virsikirjan, jossa on lisävirsiä pitkälle päälle seitsemäsadan ja käyttäte sitä jumalanpalvelusohjeena, niin löytävätkö seurakuntalaiset helposti kulloinkin etsimänsä numeron?

Tärkeintä minusta on saada asia ratkaistuksi kokonaiskirkon tasolla ja siihen toivotan asettulle työryhmälle menestystä. Mutta näyttää myös siltä, että erilaista muutakin apua jotkut seurakuntalaiset tarvitsivat! Esimerkkeinä mainittakoon messu-monisteen seuraaminen, ehtooliselle tuleminen, Tuomasmessun kaltaisissa tilanteissa paikasta toiseen liikkuminen, jne.

Tahtoisin kuulla kokemuksi-
anne ja kommenttejanne sisaret ja veljet! Niitä voi esittää suoraan minulle sähköpostiosoitteella: mikko.ojanen@nkl.fi (ei siis evl.fi!) tai kommentoida asiaa Pappisliiton nettisivujen debattialustalla. Käytäköön keskustelua myös jäsenlehden palstoilla!

*Kirjoittaja on seurakuntapastori
Lapteenrannasta*

Kun aloitin opiskeluni Diakonia-ammattikorkeakoulussa vähän yli kolme vuotta sitten, koin silloin jotain sisäistä varmuutta siitä, että haluan diakoniksi seurakuntaan. Tällä hetkellä en koe tunnetta sen voimakkaampana. Tunnen vain epävarmuutta siitä, olenko valmis kohtaamaan työelämän haasteet. Sosiaali- ja diakonia-ala on tällä hetkellä hyvin pirstaleinen, eikä ole helppoa löytää paikkaansa sieltä. Toisaalta on turha murehtia liian aikaisin, kyllä työ tekijäänsä opettaa.

Kutsumuksensa löytämistä ei auta diakoniaa opiskelevien huono kesätyötilanne. Kun nuorisotyönohjaaja- ja teologiopiskelijat ovat kirkon töissä, diakoniaa opiskeleva saa tyytyä johonkin hieman alaa sivuvaan työhön. No toisaalta sittenpä hän on mahdollisuus olla töissä esimerkiksi kotipalvelussa, onhan sekin tärkeää työtä. Onkin varmasti ihan tervettä hankkia työkokemusta myös seurakunnan ulkopuolelta.

Kutsumuksen löytämistä voisi edistää esim. vapaaehtoistyön sisällyttäminen koulutusohjelmaan. Monet laitokset (esim. vanhainkodit) olisivat tyytyväisiä, jos löytäisivät vapaaehtoisia hartaustilaisuuksien vetäjiä. Tällä tavalla voitaisiin helpottaa paikallisen seurakunnan työntekijöiden työtaakkaa ja samalla myös opiskelija saisi valmiuksia tulevaan työhönsä.

Diakonia-ammattikorkeakoulu antaa kuitenkin laaja-alaisen koulutuksen. 3,5 vuodessa voi nähdä koko sosiaalialan kirjon. Huomattava osa DIAKissa valmistuvista suorittaa pelkän sosionomi amk tutkinnon kun taas seurakuntatyöhön valmistuva saa kaksoispätevyyden: opiskelee sosionomi amk tutkinnon ja saa lisäksi seurakuntatyön pätevyyden (nuorisotyönohjaaja, diakoni). Kaksoispätevyys antaa jonkinlaista turvaa tälle epävarmalle ajalle, jolloin seurakunnassa on usein pätkätöitä, tai vapautuva virka saatetaan jättää.

Onko 3,5 vuotta kuitenkaan tarpeeksi pitkä aika, jotta opiskelija voisi omaksua kaiken tarpeellisen, jota hän tarvitsee toimiessaan sosiaalialalla yleensä sekä seurakunnassa? Pitäisikö seurakuntatyöhön valmistuvan opiskeluissa painopisteen olla vielä enemmän hengellisellä puolella? Voisiko kirkolla ja paikallis seurakunnilla olla aktiivisempi rooli yhteydenpidossa opiskelijoihin?

Vaikka suurin osa DIAKista valmistuvista sosionomeista meneekin töihin muualle kuin seurakuntaan, toivottavasti meidän kirkkomme virkaan valmistuvien kutsumus ei kuitenkaan katoa, vaan voisimme olla viemässä Jumalan valtakuntaa ihmisten keskelle niin sanoin kuin teokin.

*Lassi Nahkuri
diakoniaopiskelija*

KIRKON LÄHETYSTEHTÄVÄ MUODOSTUU LÄHETYSTYÖSTÄ, KANSAINVÄLISESTÄ DIAKONIASTA JA...

Mitä seurakunnan lähetystehtävä tarkoittaa tämän päivän maailmassa? Ensi vuoden tammikuussa Tampereella järjestettävän Kirkon Missio 2000-luvulla kongressin tarkoituksena on etsiä vastausta tähän kysymykseen. Kirkon lähetystehtävän ymmärtämistä koskeva kansainvälinen kehitys edellyttää muutoksia sekä seurakuntien ja kokonaiskirkon että lähetysjärjestöjen toiminnassa. Tampere-talossa järjestettävän kongressin tarkoituksena on mahdollistaa tätä koskeva laaja keskustelu, jossa paikallisseurakunnan näkökulma on etusijalla.

Mikä on se muutos, josta puhutaan lähetystyön ymmärtämisessä ja toteuttamisessa? Nostan tässä esille vain yhden eli kysymyksen lähetystehtävän kokonaisvaltaisuudesta. Miten se tulisi ymmärtää ilman että — viitaten **Risto A. Ahosen** artikkeliin *Lähetetty kirkko* (Crux 1/2001) — siihen sisällytetään kaikki mitä kirkko tekee? Tähän näyttäisi olevan ainakin kaksi ratkaisumallia.

MISSIONAARISESTA DIMENSIOSTA JA INTENTIONA

Kansainvälisessä keskustelussa lähetystyksen kaiken peittävää laaja-alaisuutta pyrittiin 1950- ja 60-lukujen aikana hallitsemaan muistuttamalla yhtäältä kirkon missionaarisesta dimensioista (ulottuvuudesta) ja toisaalta sen missionaarisesta intentiona (englanninkielinen sana tarkoittaa aikomusta, tietoista tarkoitusta tai suunnitelmaa, joka aiotaan toteuttaa). Taustalla oli tuolloin se ekumeenisessa lähetyskeskustelussa vallinnut sekaannus mm. Missio Dei -käsitteen ympärillä, jota Risto A. Ahonen hyvin kuvaa sekä em. artikkelissaan että ansiokkaassa uudessa kirjassaan *Lähetys uudella vuosituhannella* (Suomen Lähetysseura, 2000). Dimension ja intention, ulottuvuuden ja tietoisuuden tarkoitusten, välinen käsitteellinen erittely on tärkeä ja tiettyä keskusteluvaihetta hyvin kuvaava. Nykyistä keskustelua ajatellen se ei mielestäni kuitenkaan

selvennä kovin paljoa sitä, mitä tarkoitetaan kirkon lähetystehtävän kokonaisvaltaisuudella. Jos erittelyyn liitetään ajatus, että missionaarinen dimensio on kokonaisvaltainen mutta intentio puolestaan ei, se päinvastoin enemmän sekoittaa kuin selventää.

Dimensio eli ulottuvuus on näistä kahdesta helpommin todettavissa. Kaikella mitä kirkko on tai tekee on ns. missionaarinen ulottuvuus yksinkertaisesti siksi, koska kirkko on yksi, pyhä yhteinen ja apostolinen (ks. tarkemmin Risto A. Ahosen artikkeli). Kirkkoa ei ole olemassa ilman Jumalan aloitamaa ja jatkamaa lähetystä, missiota. Dimensiossa kysymys on enemmän kaikenkattavuudesta kuin kokonaisvaltaisuudesta. Tärkeämpää onkin se, miten kirkon missionaarinen intentio määritellään. Risto A. Ahonen kuvaa lähetystyksen intentiona mm. puhumalla »spesifisen lähetystyön kantamisesta, missä kirkko osallistuu konkreettisesti maailmanlaajan lähetystehtävän täyttämiseen». Oma tarkoitukseni on puhua juuri tämän specifisen lähetystyön tai -tehtävän kokonaisvaltaisuudesta. Tässä kohtaa mielestäni hyödyllisempää on ottaa esiin toinen erittely.

KIRKON SISÄÄNPÄIN JA ULOSPÄIN SUUNTAUTUVA TOIMINTA

Toinen ja mielestäni käytännöllisempi tapa määritellä kirkon lähetystehtävä (intention merkityksessä) joksikin muuksi kuin kaikki mitä kirkko tekee, on ajatella tuttua jakoa kirkon ns. sisänpäin suuntautuvaan toimintaan ja ns. ulospäin suuntautuvaan toimintaan. Tässä yhteydessä on puhuttu yhtäältä kirkon syventävästä ja toisaalta kirkon avavasta toiminnasta. Edellisessä keskeisiä ovat mm. jumalanpalvelukseen, kristilliseen kasvatukseen ja sielunhoitoon liittyvät tehtävät, jotka tähtäävät seurakuntayhteyden vahvistumiseen sekä uskon, kristillisen tiedon ja sitoutumisen syventymiseen. Jälkimmäisen esim. Kirkko 2000 asiakirja sanoo olevan »suuntautumista seurakunnasta ulospäin, kirkon yhteiskuntavastuuta, uskon relevanttisuuden

osoittamista ja seurakuntayhteyden avaamista niille, jotka ovat jääneet siitä etäälle tai kokonaan sen ulkopuolelle» (Kirkko 2000, s. 53). Kun tähän liitetään maailmanlaaja näköala, joka mainitusta asiakirjasta puuttui, ollaan melko hyvässä seurakunnan lähetystehtävän kuvauksessa.

Kirkon ulospäin suuntautuva toiminta tarkoittaa aina rajan ja rajojen ylittämistä. Se on tietoisista pyrkimystä (intentiota) ulottaa evankeliumi etnisten, kulttuuristen, maantieteellisten, uskonnollisten, ideologisten tai sosiaalisten rajojen yli. Luterilaisen maailmanliiton (LML) lähetysasiakirja Yhdessä Jumalan lähetysessä (1988) pelkistää rajan uskon ja epäuskon väliseksi rajaksi, jossa on kirkon lähetystehtävän pysyvä paikka. Samalla korostetaan, että lähetysten kokonaisvaltaisuuden on käytävä ilmi sanan ja teon ykseytenä kaikessa kirkon ulospäin suuntautuvassa toiminnassa. Molemmat ovat Jumalan varauksettoman rakkauden välineitä.

MITÄ SITTEEN LÄHETYTEHTÄVÄÄN KUULUU?

Luterilaisten kirkkojen piirissä on noin 30 vuoden ajan tehty määrätietoisesti työtä kirkon lähetystehtävän selkeyttämiseksi sekä teologisesti että käytännössä. Se on ymmärretty Jumalan pelastavaksi toiminnaksi maailmassa ja kirkon osallistumiseksi tähän toimintaan. Yksi Tampereen kongressin ulkomaisista puhujista, Luterilaisen Maailmanliiton lähetysten ja kehityksen osaston johtaja **Péri Rasolondraibe**, on hiljattain muistuttanut siitä mitä tähän osallistumiseen kuuluu:

»Kirkon lähetystehtävä tarkoittaa koko evankeliumin esittämistä koko ihmiselle; evankelioiminen, diakoninen palvelu, profeettallinen todistus yhteiskunnallisesta oikeudenmukaisuudesta ja kirkkojen keskinäinen toistensa vahvistaminen ovat kaikki kirkon lähetystehtävän kokonaisuuteen kuuluvia osia. Sitoutuminen taisteluun rasismia, köyhyyttä sekä taloudellista ja sosiaalista epäoikeudenmukaisuutta vastaan, ja huoli (concern) ekumeenisista suhteista ja rauhasta, edustavat mission yhtä ulottuvuutta.»

Luultavasti monen lukijan mielestä tämäkin määrittely tuntuu tarpeettoman laaja-alaiselta. Joku saattaa kysyä missä tässä näkyy se lähetyskäskyn ilmaisema ydin. Joku saattaa seurakuntatyön näkökulmasta olla sitä mieltä, että nyt menee lähetystyö lähetyspiireineen ja muine itsestäänselvyyksineen liian hankalaksi. Näitä kysymyksiä ja tuntemuksia kannattaa tulla jakamaan Tampere-taloon ensi tammiukuussa. Niihin ei välttämättä ole helppoja tai lyhyitä vastauksia.

Oma näkemyseni on joka tapauksessa, että myös Suomen ev.lut. kirkon ja sen seurakuntien lähetystehtävä on osallistumista kolmiyhteisen Jumalan jatkuvaan pelastavaan toimintaan maailmassa. Siihen kuuluu evankeliumin julistamista, diakonista palvelua, toimintaa taloudellisen, sosiaalisen ja yhteiskunnallisen oikeudenmukaisuuden puoles-

ta sekä kirkkojen välistä yhteistyötä Jumalalta saatujen lahjojen (resurssien) tasaamiseksi. Työ tapahtuu aina sekä seurakunnan omissa toimintaympäristössä että maailmanlaajuisesti toisten kirkkojen kanssa.

Maantieteellisten rajausten sijasta on tärkeä puhua maantieteellisistä sekä uskontoja, ideologioita ja oikeudenmukaisuutta koskevista painopisteistä, kun tiedetään että evankeliumin vapauttava vaikutus ei ole läheskään tasaisesti jakautunut maailmassa. Kaksi kolmasosaa maailman väestöstä ei ole kristittyjä. Globalisoituminen, kansallisuusaatteiden voimistuminen ja väestön keskittyminen kaupunkeihin aiheuttavat yhteiskunnallista, sosiaalista ja taloudellista hätää erityisesti maailman köyhimmissä maissa. Kaikki eivät oikeasti ole kuulleet tai nähneet evankeliumia.

SE ON AINAKIN LÄHETYSYÖTÄ JA KANSAINVÄLISTÄ DIAKONIAA

Vaikka lähetystehtävän ymmärtämistä koskevassa muutoksessa yhdeksi vaikeudeksi tulevat olemassa olevien termien käyttö, voidaan yksinkertaistaen sanoa kirkon lähetystehtävän Suomessa koostuvan lähetystyöstä ja kansainvälisestä diakoniasta. Aina-kin niin kauan kuin asia muutenkin on selvä. Lähetystyöllä tarkoitetaan seurakuntaelämän arkikie- len tiettyä merkityssisältöä, joka käytännössä tulee lähelle sitä mitä kirkon lähetysjärjestöt tekevät. Perinteisesti se on — ilman että on vielä sanottu mitään siitä millaista toimintaa siihen kuuluu — määritelty evankeliumin levittämiseksi niiden keskuuteen, jotka eivät (vielä) ole kristittyjä (esim. Kirkkolaki 4. Luku, 3§). Vaikka ns. lähetystyössä ja lähetysjärjestöjen toiminnassa jopa valtaosa on sel- laista, mikä sopii molempien käsitteiden alle, kansainvälinen diakonia on totuttu liittämään ennen muuta Kirkon Ulkomaanavun (KUA) toimintaan. Tiedetään että se on syntynyt sitä varten ja on erikoistunut siihen. KUA on luonnehtinut toimintaansa tekojen todistukseksi Jumalan varauksetto- masta rakkaudesta kaikkia ihmisiä kohtaan. Toiminnan perustana on kristillinen usko, jossa koros- tetaan palvelemista eli diakoniaa yhtenä kirkon perustehtävänä. Kirkon ja seurakunnan kokonais- valtaiseen lähetystehtävään sopii hyvin se, että eri järjestöt valitsevat oman erikoistumisalueensa ja määrittelevät työnsä sisällölliset painotukset.

JA MITÄ VIELÄ?

Aloitin tämän kirjoituksen puhumalla muutoksesta kirkon lähetystehtävän ymmärtämisessä. Kokonais- valtaisuuteen kuuluu myös maantieteellinen ulottu- vuus. Toisen kirjoituksen aihe olisi se, että edellä sanotun perusteella oman kirkkomme lähetystehtä- vään kuuluu myös evankelioiminen ja kaikki se seurakuntien taisteleva ja heikkoja puolustava dia-

konia, jossa suuntaudutaan ulospäin, ylitetään raja ja viedään apu hädässä oleville. Mille tahansa Aasian, Afrikan tai Latinalaisen Amerikan kirkolle tämä olisi itsestäänselvyys. Lähetystehtävä on myös Suomessa kirkon ja seurakunnan rajaseututyötä, jossa otetaan yhteen »maailman» ja sitä edustavien voimien kanssa. Riippumatta siitä mitä edellä on sanottu lähetystehtävän painopisteistä.

Hyvänä esimerkkinä maailmanlaajassa kirkossa meneillään olevasta muutoksesta ja oman kirkkomme tietystä varovaisuudesta siihen sopeutumisessa voidaan ottaa vuoden 1977 LML:n yleiskokouksen raporttikirjasta, jossa pohditaan suomalaista tilannetta Tansaniassa koetun valossa: »Julistus, palvelu ja yhteiskunnallinen vastuu ovat usein (kohtelias ilmaisu, kirj. lisäys) eriytyneet Suomen seurakunnissa

eri toimikuntien ja toimintapiirien tehtäviksi. Mitä mahdollisuuksia näillä eri piireillä olisi toimia yhteistyössä esim. jonkun 3. maailman kirkon työn tukemiseksi? Olisiko myös seurakunnan oman, paikallisen lähetystehtävän toteuttamisessa pyrittävä enemmän eri työalojen määrätietoiseen yhteistyöhön?» (Timo Saarelma, Uusi yhteisö Kristuksessa, 1978, s.39). Nämä ovat kuluneiden 25 vuoden jälkeen edelleen täysin ajankohtaisia ja aiheellisia kysymyksiä vuoden 2002 Tampereen kongressissa — toivokaamme sieltä paljon hyviä löytöjä. Näiden toivottavasti jatkoa saavien pohdintojen tarkoitus on toimia johdantona tulevalle isolle kokoukselle.

Kirjoittaja on Kirkon lähetystyön keskuksen
lähetys sihteeri

VARTIJA

vuodesta 1888*

Asiantuntevasti etsien ja kyseenalaistaen. Uusia näkökulmia
ja virikkeitä kaipaavan teologin käsikirjaston välttämätön osa.

Aiheita vuonna 2000:

- Apokalyptiikka: mitä, miksi ja milloin? (Martti Nissinen)
- Avoimuus ja älyllinen epärehellisyys kirkossa (Jorma Hietamäki)
- Etiikka ja uskonto ytimessä yksilö? (Sami Pihlström)
- Historian Jeesus, kyynikko vai syntipukki? (Risto Saarinen)
- Qumranin löydöt ja kriittinen raamatuntutkimus (Raija Sollamo)
- Rahan teologia rahatalouden aikana (Tapio Saraneva)

Tilaukset Tili ja toimistopalvelu Alfa-Beta

Miniatontie 3 A 1, 02360 Espoo

aino.sandstrom@app.inet.fi

Vuosikerta 6 numeroa, 250 s. 150 mk, opiskelijat 70 mk.

Päätoimittajat (myös tilauksia ja lisätietoja): matti.myllykoski@helsinki.fi

martti.makisalo@surfeu.fi

*Vartijaa julkaisee kaikista organisaatioista ja intressiryhmistä riippumaton kannatusyhdistys. Lehden talous perustuu suurelta osin Opetusministeriön kulttuurilehtitukeen.

RUOTSIN VIRSIÄ SUOMEN KIELELLÄ

Keväällä 1997 kyseli kolumnisti Ruotsin kirkon suomenkielisessä Ankkuri-lehdessä otsikon »Voiko hurskautta kääntää» alla: »Voiko ylipäättään suomalaisen hurskauden syvimpiä ilmauksia kääntää? Sellaiset virret kuin 361, 'Koska valaisee kointähtönen' tai 173 'Ilmoita, Herramme voimasi meille' ja monet muut riipaisevat syvältä, juuri suomeksi.»

Virren kääntäminen ja uuteen virsikirjaan siirtyminen tuntuvat olevan aina syvältä riipaisevia asioita. Vaikka virsiä on käännetty läpi kirkon historian, jokainen sukupolvi, joka joutuu ottamaan uuden virsikirjan käyttöön, esittää epäilyä siitä, onko uusi ja kenties käännetty edellistä parempi.

Niin - mitenkä on noiden Ankkurin kolumnissa mainittujen virsien laita. Ainakin toinen niistä, virsi 361 on käännoästä, sen on kirjoittanut ruotsalainen virsirunoilija Anders Odhelius. Hän on muuten täysin tuntematon virrentekijänä Ruotsissa. Niin suomalaiseksi hän on vuosisatojen aikana muuttunut.

Ruotsin kirkossa on parhaillaan meneillään merkittävä työ, jonka tulokset todennäköisesti säteilevät Suomeenkin, onhan Ruotsin kirkko saamassa uuden suomenkielisen virsikirjan. Vaikka oma historian perspektiivimme ulottuu vain muutaman vuosikymmen taa, on Ruotsin kirkolla pitkä suomenkielinen historia. Lienee niin, että ensimmäinen uskonpuhdistuksen oppien mukainen suomenkielinen saarna on pidetty Tukholmassa. Meneillään oleva käännoästyö ei ole ensimmäinen laatuaan.

Senkin jälkeen, kun Suomi liitettiin Venäjän valtakuntaa, jäi Ruotsin rajojen sisäpuolelle runsaasti suomea puhuvia asukkaita ennen muuta Tornionlaaksossa ja Tukholmassa. Kirkko ei unohtanut tätä väestöä, vaan suomenkielinen seurakuntatyö jatkui ainakin jollain tavoin. Tätä varten tuli tarve uudistaa virsikirjakin, tosin se tapahtui Ruotsissa myöhemmin kuin vastaava uudistus Suomessa. Vasta 1898 Ruotsin kirkko sai vuoden 1701 virsikirjaa seuraavan suomenkielisen virsikirjan vuoden 1937 virsikirjankin toimitettiin suomeksi 1949 ja käännettiin kokonaan 1974. Sitä käytettiin tosin lähinnä vain Luulajan hiippakunnan perinteisillä suomenkielisillä alueilla sekä Tukholman suomalaisessa seurakunnassa.

Sotien jälkeen Suomesta muuttaneet siirtolaiset käyttivät jumalanpalveluksissaan Suomen ev. lut. kirkon kirjoja. 1980-luvun lopulla alkoi määrätietoinen työ ankkuroida suomenkielinen työ osaksi Ruotsin kirkon omaa työtä. Vuoden 1983 Evankeliumikirja ja vuoden 1986 Kirkkokäsikirja käännettiin suomeksi ja hyväksyttiin viralliseen käyttöön vuoden 1994 alusta.

Käsikirjan kääntäminen synnytti tarpeen saada Ruotsin kirkon virsikirjan virsiä suomeksi. Varhaisimpia yrityksiä on Tornionlaaksolaisen Tornen rovastikunnan lääninrovasti Lennart Malmströmin 1990 Jumalanpalvelus- ja evankelioimistyön toimikunnalle lähettämä kirje, jossa hän toivoi, että vähintään 100 virttä Ruotsin kirkon uudesta v:n 1986 virsikirjasta käännettäisiin suomeksi. Hän perustelee ehdotustaan mm. sillä, että Ruotsissa asuva suomea puhuva väestö on huomattavasti suurempi kuin Suomen saamelaisväestö ja jo tämän takia ruotsinsuomalaisten tulisi saada oma virsikirja, olihan Suomessa juuri ilmestynyt uusi saamenkielinen virsikirja

Vuosien 1990 ja 1991 kirkolliskokoukselle jätettyjen aloitteiden pohjalta virsien suomennoästyötä alettiin valmistella. Asian hoitaminen annettiin Seurakuntatyön toimikunnalle, jonka suomenkielisen työn johtokunta nimitti työryhmän miettimään asiaa. Työryhmä esitti, että koko Ruotsin kirkon virsikirja (Den svenska psalmboken) käännettäisiin suomeksi. Tämän esityksen kirkolliskokous hyväksyi vuonna 1992.

Seurakuntatyön toimikunta nimesi vuonna 1993 työryhmän käännoästyötä varten. Puheenjohtajaksi valittiin Luulajan hiippakunnan emerituspiispa Olaus Brännström ja varapuheenjohtajaksi Tukholman suomalaisen seurakunnan kirkkoherra Pekka Turunen. Runoilijajäseniksi kutsuttiin runoilija Anna-Maija Raittila ja rovasti Niilo Rauhala sekä muusikkojäseniksi kirkkomuusikot Katarina Engström ja Jarmo Kainulainen. Sihteeriksi nimettiin työalasihteeriksi Tomi Valjus ja vakinaiseksi apujäseniksi työalasihteeriksi Nils-Henrik Nilsson ja musiikiksihteeriksi Hannu Vapaavuori. Tavoitteena oli, että työryhmä voisi työskennellä kokonaan suomenkielillä ja että se edustaisi korkeaa kääntäjä-, runoilija- ja kirkkomuusikkotasoa.

Työryhmä kutsui runoilijajäsentensä ohella kääntäjiksi runoilija Anna-Mari Kaskisen ja lehtori

Pekka Kivekkään. Katarina Engströmin tilalle kutsuttiin 1997 Sirpa Lampinen. Työryhmää on täydennetty vuosien mittaan muutamalla varajäsenellä.

RUOTSIN KIRKON VUODEN 1986 VIRSIKIRJA

Ruotsin kirkon nykyinen virsikirja hyväksyttiin kirkolliskokouksessa 1986. Kirja ei ole oikeastaan vain Ruotsin kirkon virsikirja, vaan se on ekumeeninen virsikirja. Kirjan virret 1–325 ovat viidentoista kirkon ja uskonnollisen yhteisön, niin katolisten kuin helluntailaisten, yhteinen virsikirja. Jokainen kirkko tai yhteisö voi yhteisten virsien lisäksi jatkaa virsikokoelmaa omalla kokoelmallaan. Ruotsin kirkon »omassa osassa» on 369 virttä, ja siten virsikirjassa on yhteensä 694 virttä.

Ruotsin kirkon virsikirja on tekstiltään moniulotteisempi kuin Suomen kirkon virsikirja. Anna-Maija Raittila on luonnehtinut Ruotsin kirkon virsikirjaa ilmavammaksi, modernimmaksi, rohkeammaksi ja avoimemmaksi kuin Suomen kirkon virsikirja. Niilo Rauhala on todennut, että ruotsalaiset virret ovat vivahteikkaampia, rikkaampia sekä melodisempia kuin perinteiset suomalaiset virret.

Koska virsikirja on osaltaan ekumeeninen eivät kaikki virret siten ole yhtä lailla dogmaattisesti sidoksissa luterilaiseen uskontulkintaan kuin Suomen ev. lut. kirkon virsikirjan virret ovat. Tämän vuoksi myös virsien käännökset ja kieli voivat olla vapaampia kuin mihin suomalaisissa virsissä on totuttu, eivätkä virret aina noudata perinteisen suomalaisen virren mallia.

Virsikirjan aihepiiritkin omalta osaltaan edellyttävät erilaista otetta käännöstyössä. Onhan mukana virsiä, joissa esille nousee epäily ja epävarmuus. Jotkin virret ovat kirjoitettu hyvin henkilökohtaiseen sävyyn, jossa laulaja voi helposti samaistua virren sisältöön.

Virsi 532

1. Tulin kirkkoon jotain etsimään. / Tulin, koska jonkun tarvitsin, joka hyvyydellään ymmärtää, / petyin kaikkiin muihin auttajiin.
2. Sinä tunnet minut, Jumala, / tuskin osaan olla kirkossa. Musiikissa saavu sydämeen, / istu viereen, käsi ojenna.
3. Sinä olet sana, kerrottiin. / Vastaat yksinäisen rukouksiin. Toivon, että olet lähellä, / Jeesus, leivässä ja viinissä.

Britt G. Hallqvist, suom. Anna-Maija Raittila ja Anna-Mari Kaskinen

Ehtoollisvirsienvä motiivivalikoima on myös rikkaampi kuin Suomen Virsikirjan. Yhteisiä ehtoollisvirsiä löytyy toki, mutta niiden lisäksi virsistä löytyy muitakin ehtoollisen ulottuvuuksia. Virressä 392 alttaria ei kuvata vain Kristuksen haudaksi, vaan se on myös seimi:

1. On armon leipä tuotu alttarille / kuin Jeesus, joka seimeen laskettiin.
Ja malja näyttää tietä etsiville / taas kärsimysten Jerusalemiin.
2. On tässä seimi, joka lasta kantaa. / On tässä lähde, pelastuksen maa.

Oi sakramentti, joka armon antaa! / Jumalan päällä maan jo nähdä saa.

E. Erlandsson suom. Anna-Mari Kaskinen

Yhteys ei ole vain yhteyttä Kristukseen vaan toisiin kristittyihin. Vastuu lähimmäisestä on esillä monessa virressä, esim. virsi 394

3. Kaiken Herra antimillaan / kansat ruokkii alttarillaan.
Luojan maailma on yksi. / Yksi leipä. Malja yksi.
Näin hän kaikki rajat kaataa, / yhteen vastakkaiset saattaa.
Pyhä Henki, tulellasi / kasta meidät, voittamasi.

A. Frostenson, suom. Anna-Maija Raittila

tai virsi 398

1. Yksi on vain peltojen leipä. / kaikki murtavat sen.
Yksi on myös kaikkien Herra, / leipä ehtoollisen.
Kun nostamme leivän, näytämme merkin, / että oikeus voittaa,
ja maistamme aikaa, kun kaatuvat muurit, / toivo köyhille koittaa.
2. Kaikille vain yksi malja, / riemun, laulun se luo.
Kaikille hän, ristille lyöty, / täyden vapauden tuo.
Kun nostamme leivän maljan, näytämme merkin, - -
3. Pöydässään hän yhdeksi meidät, / kirkokseen kokoaa.
Meissä hän näin toivon ja ilon / maailmaa rakentaa.
Kun nostamme merkit, uskomme kaikki, että - -

J. Jonson, suom. Pekka Kivekäs

Vaikka monissa virsissä on voimakas yhteyden motiivi, ehtoollisvirsi voi tulla hyvin lähelle laulajaa. Virsi 399 »On mielestämme monta nyt luona alttarin» kehottaa sovintoon ja miettimään, onko oma hurskaudemme sittenkin esteenä sille, että joku toinenkin löytäisi sinne tiensä:

2. Muistamme niitä, joille / tie kirkkoon vieras on
ja joille uskon varmuus / on saavuttamaton,
tai sitä joka meiltä / on saanut haavoja
tai jolta peittelimme / armosi suuruutta.
3. Niin monen mieltä painaa / voi toisen ylemmyys,
myös meidän kylmyytemme / ja hurskas itsekkyyks.
Oi auta meitä, Herra, / kun vielä aikaa on,
kaikille teitä luomaan / ilon ja sovinnon.

S. Ellingsen, suom. Anna-Maija Raittila

SÄVELMISTÖ

Myös sävelmistöltään Ruotsin kirkon virsikirja on monipuolisempi kuin perinteinen suomenkielien virsikirja. Virsikirjan sävelmistön perustana ovat perinteiset protestanttiset koraalit. Niiden lisäksi on sävelmistössä runsaasi monityylijä aineistoa eri puolilta maailmaa esim. Etelä-Afrikasta, Kiinasta, Sri Lankasta, Filippiineiltä ja Etelä-Amerikasta. Virsien joukossa on esilaulajan ja seurakunnan väliseksi vuorolauluiksi merkittyjä virsiä, kertosaakeisia psalmivirsiä, Taizé-hymnien tapaisia raamattuhymnejä ja kaanoneja. Virsikirjan ekumeenisuudesta johtuu, että 1800-luvun anglosaksinen sävelmistö on edustettuna voimakkaammin kuin Suomen kirkon virsikirjassa.

Suomen kirkon Virsikirjassa ja Ruotsin kirkon virsikirjassa on lähes 200 yhteistä virttä. Ne ovat

ennen muuta perinteisiä luterilaisia »peruskoraaleja» sekä vuoden 1986 Virsikirjaan tulleita uusia virsiä. Työryhmä on kuitenkin voinut ottaa vain noin 35 virttä sellaisenaan Suomen virsikirjasta. Yhteisiä virsiä on vuosisatojen aikana muokattu eri tavalla Ruotsissa ja Suomessa. Erityisesti 1980-luvun uudistus on etäännyttänyt käännöksiä ja muokkauksia toisistaan. Käännöstyöryhmä on pitänyt lähtökohtanaan Ruotsin kirkon virsikirjan tekstiä, virren on ilmaistava suomeksi samaa sanomaa kuin ruotsiksi.

Lisäksi yhteisiä virsiä on lyhennetty eri tavoin Suomessa ja Ruotsissa. Esimerkiksi Enkeli taivaan -virressä on Suomen virsikirjassa 10 ja Ruotsissa 15 säkeistöä. Kun Ruotsin kirkon virsikirjan melodiasa on säilytetty lyhyet kohotavut, sai Niilo Rauhala kääntää koko virren uudelleen. Samalla se on esimerkki yhdestä käännöstyön haasteista: miten saada pitkä tai lyhyt tavu ja pitkä tai lyhyt sävel vastaamaan toisiaan. Tekstin poljento on koetettu mahdollisimman hyvin sopeuttaa sävelmän rytmiin. Painokkaan sävelen kohdalle on pyritty sijoittamaan pitkä, painokas tavu, vaikka näin onkin syntynyt rajoituksia kääntämiselle.

VIRSIKÄÄNNÖS JA KIELI

Siirtolaisten ja yleensä vähemmistöryhmien kieli on aina konservatiivista. Kieli muuttuu hitaammin kuin enemmistön kieli, sanavalikoima supistuu ja vähän käytetyt sanat unohtuvat. Silti ei ole nähty tarpeelliseksi tehdä virsikirjaa, jossa olisi käytetty jotain erityistä ruotsinsuomea vaan tavoitteena on hyvää normaalisuomea laulava virsikirja.

Työryhmä on tosin joissain tilanteissa valinnut »yksinkertaisemman lukutavan», vaikka sillä saate-taan menettää jotain virren sisällöstä. Toisaalta työryhmä on korostanut että virsikirjankin avulla voidaan ruotsinsuomalaisten kieltä ja sanavarastoa varjella, jopa rikastuttaa. Tietoisena siitä, ettei voida tyytyä köyhtyneeseen kieleen tai sanavalikoimaan, ei työryhmä ole kaihtanut käyttäjä sellaisi-kaan sanoja ja sanontoja, joita aikaisemmissa suomalaisissa virsikirjoissa ei ole esiintynyt. Jotkin oudot sanat ja sanonnat selitetään alaviitteissä. Virsi-kirja on käännetty tulevia polvia varten, ei vain Suomesta muuttanutta, ensimmäistä ruotsinsuomalaista sukupolvea varten. Jotta virsikirja välittäisi suomalaista virsiperintöä edelleen, on tarkoituksena liittää »käännösvirsien» jatkoksi noin 50 virttä Suomen ev. lut. kirkon virsikirjasta.

Suomen kielessä on tunnetusti paljon pitkiä sanoja kun taas ruotsissa on paljon lyhyitä sanoja. Koska runomitta ja sävelmä asettavat rajoituksia käytettävissä olevaan tavumäärään, ovat kääntäjät joutuneet usein ratkaisemaan, mitä teemoja kusta-kin säkeistöstä käännetään: Samaan tavumäärään ei saa mahtumaan kaikkea ruotsiksi sanottua. Ongelma ei ole tosin uusi eikä ainutlaatuinen virsien suomentajille. Emil Liedgren toteaa vuonna 1927

ilmestyneessä kirjassaan »Den andliga sången på anglosaxisk mark» virsien kääntämisestä englannis-ta ruotsiin: »Man var och en, som något prövat svårigheten att på vårt språk återge engelsk vers, vet, hur tolkningen av enstaviga orden i originalet brukar nödga till uteslutning av än den ena, än den andra skönheten vid översättningen.» Liedgrenin lause kuvaa hyvin suomentajan ongelmia.

MIKSI?

»Suomen virsikirja on melko tuore, eikä se riitä ruotsinsuomalaisille?» Ruotsinsuomalaisten ei tarvitse tyytyä siihen. Ruotsin kirkolla on oma suomenkielinen kirkkokäsikirja ja evankeliumikirja. Ruotsinsuomalaiset ovat Ruotsin kirkon jäseniä ja siksi on luonnollista laulaa Ruotsin kirkon virsikirjaa, vaikkakin suomeksi. Onhan Suomen luterilaisella kirkolla jopa kolme erikielistä virsikirjaa. Tornionjokilaakson suomenkielinen väestö ei myöskään tunne Suomen kirkon virsikirjaa omakseen, eivätkä sitä välttämättä tee suomalaiset siirtolaiset, eivät ainakaan toisen tai kolmannen polven ruotsinsuomalaiset.

Monet ruotsinsuomalaiset käyvät suomenkielisten jumalanpalvelusten puutteessa ruotsinkielisissä jumalanpalveluksissa, ja ovat siellä oppineet uusia ruotsalaisia ja muunkin maalaisia virsiä, joita ei ole Suomen kirkon virsikirjassa. Tämän käännöksen myötä on mahdollista saada ne kaikkien suomenkielisten yhteiseksi rikkaudeksi.

Virsikirja on kirkon opin, elämän ja tunnustuksen ilmentäjä. On luonnollista, että samassa kirkossa käytetään vain yhtä, yhteistä virsikirjaa yhden kieliryhmän sisällä. Ruotsin kirkko elää ja toimii myös suomeksi. Niin kauan kun käytössä on Suomen kirkon virsikirja, on olemassa vaara, että Ruotsin kirkon suomenkielistä työtä pidetään Suomen kirkon työnä suomalaisten siirtolaisten parissa, joka tulee päättymään jossain vaiheessa.

Näillä näkymillä vuoden 2002 Kirkolliskokous saa hyväksyttäväkseen Ruotsin kirkon uuden suomenkielisen virsikirjan. Jo nyt tuntuu siltä, että tällä kirjalla tulee olemaan kysyntää Suomessakin. Saadaanhan sen kautta Suomen kirkkoon uutta, tuoretta virsimateriaalia, jota ennen muuta kuorot voivat hyödyntää. Kenties se virittää keskustelua Suomen kirkon virsikirjan lisävihkon tai vastaavan tarpeessa. Kävipä siinä miten kävi, voimme olla jo nyt varmoja, että tämänkin kirjan »käännösvirsistä» muutaman vuoden tai vuosikymmenen kuluttua on hioutunut käyttöön virsiä, jotka mitä syvällisemmin ilmaisevat juuri suomalaisen hurskauden syvimpiä tunteita, eikä niitä enää tunnisteta käännöksiksi, kuten on käynyt alussa mainitulle ruotsalaiselle Koska valaisee -virrelle.

Kirjoittaja toimii jumalanpalveluselämän työalasihteerinä Ruotsin kirkossa

Rotaatiosta

Minusta on tullut rotaation puolestapuhuja. Omat virkavapauskauteni, olivatpa ne äitiyslomia, hoitovapaita tai sairaalapapin sijaisuuksia, ovat kaikki vahvistaneet ja selkiyttäneet kutsumustani ja identiteettiäni pappina vähintäänkin yhtä paljon kuin työvuodet seurakuntapappina. Viimeisimmästä kiertäyskokemuksestani, puolentoista vuoden työrupeamasta Seurakuntaopistolla opettajan tehtävissä, jaksan vieläkin hehkuttaa. Niin paljon se antoi ja opetti. Vieras, uusi työyhteisö ravistelee terveellä tavalla ja pakottaa arvioimaan omaa persoonaa ja ammatillista identiteettiä.

Jouduin monta kertaa pienelle paikalle. Mutta samassa prosessissa sain kokea myös iloa ja tyydytystä siitä, että sille osaamiselle ja ammatitaidolle, jota olen seurakunnan perustuksessa oppinut, annettiin uudessa työyhteisössä arvoa ja tilaa.

Huomasin katselevani myös »vanhaa» työyhteisöä uusin silmin. Ongelmat suhteutuvat ja asettuvat uusiin uomiin, kun niitä tarkastelee kauempaa. Erituiset poissaolot ovat kukin tavallaan syventäneet vakaumustani seurakunnan merkittävydestä. Tunuu kuin näkisin aikaisempaa selkeämmin seurakunnan perustehtävän sekä oman tehtäväni yhtenä työntekijänä. Tosin mietin, kuinkahan kauan tämä mieli ja selkeys säilyy.

Erilaisia rotaatiomahdollisuuksia perustellaan usein yksilökeskeisesti, työntekijän oikeutena. Sanoetaan, että yksityinen työntekijä saa mahdollisuuden oppia uutta, kehittyä ja virkistyä. Hyvä niin. Mutta vielä on pitkä matka siihen, että seurakuntien työyhteisöissä alettaisiin nähdä rotaatio myös yhteisön ammatillisen kehittymisen kannalta. Liian usein työntekijöiden vaihtumiset, projektit, opintovapaat tms. nähdään pelkästään työtä hankaloittavana asiana tai kateuden aiheena. Voi olla, että pitkänkään koulutuksen tai haastavan projektin jälkeen ei kukaan kysy yhtään ammatillista kysymystä. Harvoissa seurakunnissa koulutuksiin osallistuminen perustellaan seurakunnan kehittymistavoiteista, vaan enemmänkin sattumanvaraisesti yksityisen työntekijän mielenkiinnon kohteista.

Moni uudistunut ja innostunut työntekijä turhautuu, kun se tieto, näkökulmat tai kriittisyys, jota on virkavapaalla tai koulutuksessa saanut, ohiteaan tai mitätöidään. Luulen, että monen työväsymys ei johdu aina työn määrästä, vaan myös monia työyhteisöjä vaivaavasta itseriittoisuudesta. Niin

helposti arvioivan keskustelun virittäminen koetaan uhkana ja arvosteluna.

Miten voisimme luoda sellaista työkulttuuria, joka tukisi ja pitäisi yllä ammatillista keskustelua ja työn jatkuvaa arviointia. Se ei merkitse hektistä vimmaa uudistaa tai muuttaa kaikkea, vaan rohkeutta ottaa tosissaan ihmisten elämäntodellisuus ja uskollisuutta perustehtävällemme olla uskon ja rakkauden yhteisö.

*Leena Heinonen
Tapiolan pappi*

Yhteisiä huolenaiheita?

Puheenjohtaja Leena Vanne

Purit huoliasi diakoniatyöntekijöiden koulutuksen kysymyksistä puheenjohtajan palstalla (Crux 1/2001). Kirjoituksesi osoittaa, että olet huolissasi koulutuksen antamasta osaamisesta diakoniatyössä. Mekin haluaisimme olla seurakunnissa ja muualla diakoniaa harjoittavien kanssa kouluttamassa hyviä ammattilaisia.

Emme ole varmoja, kenelle kirjoituksesi oli suunnattu tai mihin sillä tähtäsit. Kirjoituksestasi ei myöskään suoraan ilmene, haluatko ojentaa kätesi ja ryhtyä meidän kouluttajien kanssa keskustelemaan asiasta ja kehittämään koulutusta sen keskeisissä kysymyksissä. Viestisi oli kuitenkin selkeä: DIAKista valmistuvat diakonian ammattilaiset eivät kokemukseksi mukaan osaa tehdä sielunhoitotyötä eivätkä pitää hartauksia. Raamatun tunteminen on niinkään heikkoa. Opiskelijajäsenille ja valmistumassa oleville välitit tietoa siitä, mitä kentällä kaivataan.

Ammattikorkeakoulujärjestelmämme mukaisesti DIAK kouluttaa sosiaali-, kasvatus- ja terveysalan ammattilaisia, jotka tietyt piispainkokouksen hyväksymät opinnot suorittaessaan saavat kelpoisuuden kirkon virkaan. Olit kokenut omassa koulutuksessaasi hyvänä erityisesti seurakuntatyöhön keskittyvän viimeisen vuoden. Tätä vanhan hyvän ajan mukaista yhtä vuotta ei enää ole, koska koulutus ammattikorkeakoulussa on lyhentynyt. Jaamme kansasi huolesi ja pidämme sielunhoitoa ja spirituaaliteettia keskeisinä seurakunnan työntekijän osaamisessa.

Meillä on lisäksi toinenkin huoli. Kirkko ei

kuva Jarmo Jussila

enää opiskelijoiden kokemusten perusteella ole itsestään selvä ja houkutteleva työnantaja. Palkat ovat alhaiset ja työyhteisöissä on monenlaista pahoinvointia. Tämä yhdessä koulutuksen sisällön kehittämisen kanssa on mielestämme yhteinen haaste kouluttajille ja diakoniatyöntekijöille. Mahdollisia muutoksia koulutuksen rakenteeseen odotellessamme voisimme miettiä, mitä jo nyt voisimme tehdä. Meillä on tässä muutamia ehdotuksiaakin. Yksi mahdollisuus parantaa tulevien työntekijöiden kirkollista osaamista on tarjota heille kesätyöpaikkoja ja muita lyhyitä »keikkoja» seurakunnissa. Nuorisotyön alueella onkin ilahduttavan paljon molempia. Toisena näemme opinnäytetöiden aiheiden etsimisen seurakunnista. Kolmanneksi voimme yhdessä ottaa kantaa peruskoulutuksen jälkeiseen lisä- ja täydennyskoulutukseen ja pyrkiä kehittämään sitä. Tärkeimpänä yhteistyön paikkana näemme kirkollisen työn harjoittelun kehittämisen yhdessä teidän, diakonia-alan ammattilaisten, kanssa. Harjoittelupaikkojen löytyminen on vuosien mittaan tullut entistä vaikeammaksi. Onneksi on niitäkin diakoniatyöntekijöitä, jotka ilomielin ottavat vastaan opiskelijan seurakuntaansa.

Keskustelu kasvatusten on lähes aina hedelmällisempää kuin ajatusten vaihto lehden palstoilla. Mutta annoit impulsseja, joista innostuimme. Tästä on hyvä jatkaa yhdessä koulutuksen kehittämistä!

Ystävällisin terveisin

*Eila Jantunen ja Esa Konttinen
Diakonia-ammattikorkeakoulu, Helsingin
Alppikadun yksikkö*

Köydestä puhuminen hirtetyn miehen talossa?

Kari Vappula esitti viime numerossa (Crux 1/2001 »Kirkas näky ohjaa uskaltamaan muutoksiin») ylevän asiantuntijalausannon: »Työssä voi uupua, mutta sen korjaa uni. Miksi pitäisi uupua.» Sanomattakin on selvää, ettei kenenkään *pitäisi* uupua, eihän meidän pitäisi sairastua, tai suuttua. Tietysti unen *pitäisi* uupumus korjata, mutta luulin kaikkien teologienkin jo tietävän, että keskuudessamme on kasvava joukko niitä, joiden uupumus tulee siitä, että uni ei tule. Pikkulasten vanhemmat ainakin tietävät, että voimme tarvittaessa vaikka pakottaa vauvan pysymään vuoteessaan, mutta emme voi pakottaa häntä nukahtamaan.

Unettomuus on sekä masennuksen että stressin tyypillisimpiä oireita. Ammattikunta joka tekee työtä persoonallaan, jolla on diffuusi toimenkuva, omittuiset työajat ja kohtuuttomat odotukset kentältä, helposti sairastuu sekä stressiin että depressioon. Keinoja sen ennaltaehkäisemiseksi tai hoitamiseksi tarvittaisiin, ei ylvästelyä sillä että minä vahva tämän heikkouden tunnen vain koska siitä kaupungilla kerrotaan. Lisäksi arvelen, ettei kukaan omasta pyynnöstään ole uupunut tai uneton tai muuten vaan siipeensä saanut, eikä siinä auta veljellinen kehoitus *ryhdistäydy ja ala nukkua*.

Onneksi Herran työssä näyttää toistaiseksi olevan käyttöä myös meille sairaille, väsyneille, vanhoille ja köyhille.

Virkistäviä unia jatkossakin toivottaen

*Riitta Salmenkylä
Uneton Veräjämäessä*

TEKSTIN ÄÄIRESSÄ

CRUX

8.4.

Palmusunn.

Kunnian kuninkaan alennustie

Jh 12: 12–24

Virret:

Alkuvirsi 15 tai 54

Päivän virsi 61

Uhrivirsi 3

Ehtoollisvirsi 299

Päätösvirsi 60: 4–6

Näetkö kuninkaasi, jolla on ratsuna aasi?

1. adventtisunnuntaina Jeesus ratsastaa Mt:n, palmusunnuntaina Jh:n mukaan. Palmusunnuntaihin kuuluu oikeutetusti juuri Jh:n:n teksti, sillä ainoana evankelistana Johannes mainitsee nimenomaan *palmun* oksat (*ta baia ton foimikon* j. 13), jotka olivat juutalainen voittoa hallitsijan symboli (vrt. 1 Makk. 13: 51; 2 Makk. 14: 4; vrt. myös Ilm. 7: 9). Poliittiset messiasodotukset korostuvat siis selvemmin kuin synoptikoilla.

Samaan suuntaan viittaa kansanjoukon huuto: »Hoosianna! Siunattu olkoon Israelin kuningas!» Johannes muotoilee huudosta ohjelmanjulistuksen: juuri tässä on todellinen Israelin kuningas (vrt. myös Natanaelin tunnustus 1: 49). Lähes välittömästi seuraa Sak. 9: 9: »Kuninkaasi tulee.» Tosin aasi kuormahtana viittaa tämän kuninkaan toisenlaisuuteen:

rauhanruhtinaalle ei sovi uljas kuninkaallinen sotaratsu.

Termi Israel lieene tässä huudossa tarkoitettu varsin painokkaaksi. Hieman ylikorostaen sanottuna Johanneksella käsite »juutalaiset» edustaa Kristuksen vastustajia, kun taas »Israel» viittaa »todelliseen» Israeliin, Jeesuksen seuraajista koostuvaan Jumalan kansaan, joka ylittää maantieteelliset rajat (vrt. esim. 10: 16). Molemmat käsitteet ovat yhtä symbolisia, joten Johanneksen juutalaiskuvasta on turha lähteä tekemään sen historiallisempaa kuin sen tarkoitus on alun perin ollut.

Koko pitkän jakson voi visualisoida »näkeminen»-teeman ympärille: Mitä kansanjoukko näkee? Jeesuksen — tosin omien odotustensa valossa: tässä on nyt messias kuningas. Juhlille (lehtimajanjuhlaan?) tulleet ihmiset tarjoavat lukijalle Jeesuksen seuraamisen mallin: He kuulevat — ja tulevat katsomaan (vrt. 1: 46). Eräille riittää pelkkä huhu hänen tulostaan (j. 12), toiset taas kuulevat todistuksen Lasaruksen kuolleista herättämistä ja rientävät tämän tunnusteen (*semeion* j. 18) takia Jeesusta vastaan. Tosin vain hetkeä myöhemmin sama kansanjoukko on valmis tuomitsemaan kuolleista herättäjän kuolemaan. Eikö hän ollutkaan sitä, mitä he olivat hänessä nähneet?

Mitä fariseukset näkevät? He näkevät (*theoreite* j. 19) vain sen, etteivät voi hänelle mitään. He eivät lähde mukaan. He eivät edes puhu *Jeesukselle* (kuten par. Lk 19: 39–40) vaan *Jeesuksesta*. He jättäytyvät sivullisiksi, kun »koko maailma» (*kosmos* j. 19) juoksee Jeesuksen perässä. Jos tämä olisi salapoliisiromaanin, lukija päättelisi: »Tästä ei hyvää seuraa.» Ristin varjo häivähtää.

Fariseusten sanaan kätkeytynee myös johanneslaista ironiaa. He sanovat toisilleen: »Te ette voi hänelle mitään» — ja tulevat näin tietämättään lausuneeksi harvinaisen oikeaan osuvan todistuksen hänestä, jolle »maailma» ei lopulta todellakaan voi mitään vaan joka on kuolemaakin voimakkaampi.

Mitä kreikkalaiset näkevät? He halusivat nähdä Jeesuksen ja tutustua häneen (j. 21). He astuvat yllättäen esiin — ehkä jopa eräänlaisina symbolisina järjen ja filosofian edustajina? He eivät lähesty suoraan, vaan kohteliaasti Filippuksen ja Andreaksen

välityksellä, siis niiden kahden opetuslapsen, joista tunnetaan ainoastaan kreikkalainen nimi. Mutta Jeesus ei lähde erikseen heitä varten »näytille», vaan kertoo sen hetken koittaneen, jolloin Ihmisen Poika kirkastetaan. Vasta kirkastettuna hänet voidaan nähdä oikeassa valossa.

Mitä opetuslapset näkevät? Kaiken sen, mitä tapahtuu — mutta ymmärtämisen aika tulee vasta myöhemmin, sitten kun Jeesus on kirkastettu (j. 16). Mihin tämä viittaa? Heti tämän jälkeen kerrottavaan taivaalliseen ilmestykseen (12: 28), vai ylösnousemukseen (13: 32), vai Pyhän Hengen lähettämiseen (7: 39; 16: 14)?

Minäkin haluan nähdä Jeesuksen. Heittäydyn siis mukaan juhlaulkueeseen ja etsin omaa rooliani. Kenen joukossa siis seison?

Seisonko kansanjoukossa? Huudanko hoosiannaa Jeesukselle: »Saavu jo kuningas luoksemme/täyttämään toivomme». Mutta petyinkö nopeasti sellaiseen messiaaseen, joka ei täytäkään minun toiveitani, joka ei sovi hänestä luomaani kuvaan? Millainen kuva minulla ylipäänsä on hänestä?

Seisonko opetuslasten joukossa? Kutsuuko Johannes minua opetuslapsijoukon kanssa tarkastelemaan kaikkea ylösnousemuksen perspektiivistä käsin?

Vai seisonko kreikkalaisten joukossa? Ehkä en tunne Jeesusta kovin hyvin, mutta haluaisin oppia tuntemaan. Ainakin kiinnostukseni on herännyt.

Vai seisonko fariseusten joukossa? Fariseukset jäävät nyt tarkkailijan, sivustaseuraajan osaan. Mutta tarkoittaako se kääntäen, että jos minä haluan tarkkailla kaikkea hieman kauempaa, minustakin tulee automaattisesti fariseus? Haluaisin irti mustavalkoisuudesta ja helppohintaisesta fariseusten mustamaalaamisesta, joten ehkä käännänkin kysymyksen näin: Asuuko jokaisessa meissä pieni fariseus? Se kriittinen tarkastelija, joka kehottaa sitä toista sisäistä ääntä, pientä opetuslasta, miettimään kulloinkin tarkkaan, kenen perässä juoksee. Ei kai tällainen kritiikki liene sinänsä pahasta, vaikka evankeliumin tekstimaailman fariseukset ovatkin yksiselitteisesti tarinan konnia?

»Ken tahtoo käydä Herran askelissa/kuin siemen hänkin kuolee.» Palmusunnuntain symbolisessa kertomuksessa kukaan tekstin hahmoista ei ymmärrä sitä symboliikkaa, jonka kanssa päähenkilö, Kuolemaan Astuva Siemen, pelaa. Juhlaulkue muuttuu mestausaatoksi, juhlahuutoja seuraa hiljainen viikko. Mutta siitä jyvistä, joka kuolee, leivotaan ehtoollisleipä.

Mika Aspinen

Helsingin yliopiston raamatuntutkija, Lausen, Sveitsi

9.4.

Hiljaisen viikon ma

Jeesus Getsemanessa

Lk 22: 39–62

Virret:

576

338

Iltakirkko Törnävän kirkossa Seinäjoella

Seinäjoella on useana hiljaisen viikon iltana järjestetty yhteisvastuun hyväksi lauluhetki. Tänä vuonna se toteutetaan »konserttina». Teemaksi on valittu »Voimalaulujen ilta». Illan kulusta vastaavat kanttori Johanna Ojala ja pastori Mauri Pitkäranta.

Seurakunta osallistuu yhteiseen virren veisuuseen. Laulettavat virret jäsentyvät aiheeseen. Virsien sanoma liittyy kevään odotukseen. Kevätväsymyksen kokeneelle ihmiselle virsi tuo lohdutuksen. »Jos raskas onkin talven ahdistus, niin väkevä on kevään vapaus.» Voiman tarve jokapäiväiseen elämään tulee ylhäältä Jumalalta. Hän on armollinen ja antaa joka aamu armonsa. Lina Sandell on lainannut virteensä Vanhan testamentin sanat »niin kuin päiväs, niin on voimas aina» Tähän turvaan yhä uudelleen.

Illassa Johanna Ojala laulaa valitsemiaan lauluja, jotka ovat olleet hänelle merkittäviä. Hän laulaa mm. seuraavat laulut: Tikka: *Simun luoksesi, Herra saan tulla*, Simojoki: *Jaksetaan uuteen kesään*, Laaksonen-Kaskinen: *Aika on*, Löytty: *Käy Herra meitä siunamaan*.

Laulujen välillä Johanna kertoo, miksi ko. laulu on hänelle antanut voimia.

Konsertin puolella välissä Mauri lukee illan evankeliumin. Evankeliumissa on monta yksityiskohtaa, joista alkuosa nivoutuu omalla tavallaan illan kokonaisuuteen. Jeesus käy kovaa taistelua.

Suuressa tuskassa Jeesus rukoili. Hän osoitti esimerkillään, mistä tulee apu. Valmistautuessaan suureen tehtäväänsä Jeesus sai vahvistuksen Isältään. Hän sai tuntea enkelin vahvistavan voiman, tai sananmukaisesti hänen annettiin nähdä enkeli.

Illan päätteeksi Johanna laulaa Kari Kuuvan laulun *Jumalan rauhaa*.

Tämän vuoden yhteisvastuukeräys keskittyy lähimmäisyyteen kaukana ja lähellä. Omaishoitajat tar-

vitsevat voimaa tehtäviinsä. Voimalaulut, joissa pyydetään voimaa ylhäältä, lohduttavat sairaan hyviä hoitajiakin.

*Mauri Pitkäranta
Seinäjoen kappalainen*

10.4.

Hiljaisen viikon ti

Jeesus tutkittavana

Lk. 22: 63–23: 12

Virret:

79: 1–6

430: 2–4

315: 2–4

58: 3–5

Miksi Kristus vaikeni?

Hiljainen viikko on kanssamme enemmistön elämässä aivan yhtä arkinen ja kiireinen kuin muutkin viikot. Mutta ne, jotka kokoontuvat seurakunnissa iltaisin hiljentymään ja kuulemaan Jeesuksen kärsimystien sanomaa, yllättyvät taas kerran. Hiljaisen viikon tapahtumat koskettavat jälleen. Joissakin seurakunnissa luetaan »ahti» ja annetaan sen yksin puhutella kuulijaa. Puheen pitämistä ei katsota tarpeelliseksi. Evankeliumi, virret ja rukoukset riittävät. On hyvä hiljentyä yhdessä.

Hiljaisen viikon tiistain evankeliumi haastaa jokaisen hereille kuin omassa asiassa. Esillä on maailmanhistorian kuuluisin oikeudenkäynti, jossa mekin olemme läsnä. Ihmisen osassa olemme sekä uhreja että synnintekijöitä. Jokainen on todella haastettu paikalle. Me olemme osallisia hänen kärsimyksiinsä. Mutta Jeesus kärsi yksinään eikä syytä meitä. Se on armoa. Saamme apua ja näköaloja omaan elämään syventymällä Jeesuksen kärsimystien tosiasioihin. Kuvataide on tuonut nähtäväksemme Jumalan Pojan kärsimyksen ja kuoleman. Myös arvostetut musiikkiteokset auttavat hiljentymään.

Millaiset olisivat seuraukset, jos Vapahtaja ei olisi kerran kulkenut alennustietään? Sitä vaihtoehtoa emme edes uskalla ajatella. Jeesuksen kärsimys ja kuolema ovat läsnä kaikkialla. Vain jotkut näin näkevät, koska enemmistöltä ne ovat vielä salassa. Jeesuksen julkinen toiminta oli takanapäin. Opetukset oli kuultu. Ihmetteot ja rakkauden osoitukset oli

nähty. Oli tullut aika saada päätökseen Messiaan sovitus työ. Aikaisemmin Jeesuksen vangitseminen ei ollut onnistunut. Kun sen aika tuli, tapahtumat alkoivat vyöryä kuin näytelmässä kirjoitusten mukaan. Ennustukset Herran kärsivän palvelijan vaiheista toteutuivat, niin kuin profeetta Jesaja oli ennustanut (Jes. 53). Mutta sitä eivät tienneet Jeesuksen vangitsijat ja syyttäjät.

Tuomioistuimen tehtävä on tutkia syytetyn syyllisyys. Sen tulee perusteellisesti kuunnella syyttäjää ja puolustusta. Mikä olisi ratkaisu maailmanhistorian tärkeimmässä oikeudenkäynnissä? Mitkä olisivat perustelut? Oikeustajumme vaatii: Ensin asia tutkitaan, sitten vasta hutkitaan, jos on aihetta.

Juutalaisten neuvostossa istuivat kansan vanhimmat, ylipapit ja lainopettajat. Sillä oli suuri ongelma. Sen piti löytää perustelut Jeesuksen kuolemantuomiolle. Suuri neuvosto oli juutalaisten korkein tuomioistuin. Siihen kuului 70 jäsentä. Puheenjohtajana toimi ylimmäinen pappi. Neuvosto oli päätösvaltainen, jos läsnä oli vähintään 23 jäsentä. Kuolemantuomion käsittelyssä voitiin vapauttava tuomio antaa jo yhden todistuksen perusteella. Langettavaan päätökseen tarvittiin vähintään kahden todistajan yhtäpitävät lausunnot. Siksi etsittiin syytöksiä Jeesusta vastaan. Kysyttiin suoraan, oliko Jeesus Messias. Myöntävä vastaus sisältäisi Jumalan pilkan. Juutalaiset olivat odottaneet Daavidin kaltaista Messiaa, joka osoittaisi valtansa ja vapauttaisi heidät vieraan vallan ikeestä. Miten luvattu voisi joutua vangituksi ja voimattomaksi vastustaja käsiin? Kuka uskoisi tällaisessa tilanteessa Jeesuksen olevan Messias? Mitä Jeesus vastasi suoraan kysymykseen?

Pietari oli tunnustanut, että Jeesus oli Messias. Yllättäen Jeesus varoitti opetuslapsia kertomasta tästä salaisuudesta kenellekään. Suuri neuvosto ei voinut löytää rehellisiä syytöksiä Jeesusta vastaan. Tosi-asiat käännettiin ylösalaisin. Evankeliumi kertoo, miten oikeutta käytiin juutalaisten tuomioistuimessa, sekä Pilatuksen että Herodeksen edessä. Miehitysvallan korkeimman viranomaisen piti vahvistaa kuolemantuomio. Vasta sitten se voitaisiin toteuttaa. Koska pääsiäinen oli lähellä, päätöksellä oli kiire. Pilatuksen edessä ei enää riittänyt uskonnollinen syyte. Oli keksittävä jotain muuta. Rooman maaherra olisi voinut jättää koko asian käsittelyn, koska hänellä ei ollut mitään tarvetta sekaantua juutalaisten uskonnollisiin kiistoihin. Silloin Jeesusta ei olisi voitu tuomita kuolemaan. Mutta maanpakkoon ajaminen olisi ollut mahdollista. Roomalaisen maaherran edessä Jeesusta syytettiin valtiollisena kapinoitsijana. Papit toimivat itse väärinä todistajina. Kolme syytöstä keksittiin: Jeesus villitsi kansaa, kielsi maksamasta veroa keisarille ja sanoi olevansa juutalaisten kuningas. Nämä syytökset kuultuaan Pilatus oli epävarma. Vastuusta päästäkseen ja aikaa voittaakseen hän lähetti Jeesuksen Herodes Antiaan luo. Tämä Herodes Suuren poika oli surmautanut Johannes Kastajan, jonka kanssa hän oli ensin käynyt keskusteluja. Veljen vaimon ottaminen ja sitä seuranneet nuhteet eivät johtaneet parannuk-

seen. Herodes on esimerkki etsikkoaikansa hukanneesta ihmisestä. Ehkä hän saisi paremman otteen galilealaisesta Jeesuksesta. Varmaan Herodeksen tietoon olivat tulleet Jeesuksen rohkeat puheet ja teot. Kuninkaalle tarjoutui mainio tilaisuus kohdata kuuluisin alamaishensa. Hän oli utelias. Mutta kun Jeesus ei vastannut mitään eikä suostunut taikuriksi, Herodes suuttui. Tässä tekstissä eniten puhutteli se, että Jeesus vaikenä syyttäjien ja uhkaajien edessä. Olen saanut hänen vaikenemisestaan voimaa ja rohkeutta työpaikan kipeisiin ihmissuhteisiin.

Kun Jumala ei enää puhu, asiat ovat huonosti. Herodes ei voinut tehdä enää muuta kuin uhkailla ja pilkata. Siten hän paljasti oman heikkoutensa. Jo aikaisemmin Jeesus oli paljastanut millainen mies Herodes oli kutsuessaan tätä ketuksi.

Jeesus on ollut maailmanhistorian erikoisin ja hankalin tuomittava. Epäilemättä juutalaisten neuvosto, Pilatus ja Herodes olivat kiusallisessa tilanteessa. Tajusivatko he vastuunsa? Tietämättään he päättivät tuomiosta, joka oli langetettu jo ajat sitten. Itsenäistä ratkaisuvaltaa heillä ei ollut. Nämä päätöksentekijät ovat silti muistutus ihmisen paatumisesta ja pahuudesta. Sama ilmiö toistuu tänä aikana, kun joku raivostuu ja menettää malttinsa itseriittisuudessaan ja kompuroidessaan totuuden ja ihmis-suosion välillä. Jeesusta syytettäessä esitettiin monia kysymyksiä. Kuultiin vähän vastauksia. Jeesus vaikei. Tiedämmekö synn? Valheita vastaan ei kannata puolustautua. Ei varmaan monta kertaa viisaampaa vaieta ja puhua vähemmän. Pilatus ihmetteli Jeesuksen vaikenemista. Tässä on merkki siitä, että hän oli joutunut Jeesuksen lähellä tutkimaan itseään. Oma-tunto kyseli. Pilatus vakuuttui siitä, että Jeesus oli syytön ja täysin vaaraton, mutta hänen oli päästävä eroon kiusallisesta tapauksesta mahdollisimman pian. Miksi kuulusteluissa ei otettu esille Jeesuksen viisas-ta opetusta ja hyviä rakkauden tekoja? Silloin olisi tullut ilmi, tekikö Jeesus hyvää vai pahaa. Jeesuksen vertaus vehnänjyvistä selvittää meille erään elämän kaikkein syvimmistä totuuksista. Se totuus on tämä: Ilman uhria ja kärsimystä ei ole mitään elämää. Se on ostettava kärsimyksellä ja kuoleamalla. Ihmisestä tuntuu uhrin tie raskaalta ja kolkolta. Hän etsii mieluummin jonkin helpomman tien. Mutta mitään oikotietä elämän onnistumiseen ei ole. Kristus antoi elämänsä meille. On aika ottaa hänet vakavasti.

Kristus antaa pelastuksen toivon. Jos se sammuu, niin kaikki on menetetty. Älkäämme heittäkö pois toivoamme Kristukseen, sillä sen palkka on suuri. Toivo, rakkaus ja usko vievät perille. Usko taistelee, mutta rakkaus sitoo haavat, lääkitsee ja sytyttää valoja kärsimyksen pimeään. Kun usko uupuu ja kärsii haaksirikon, niin vielä silloinkin rakkaus valvoo, toivoo, antaa anteeksi ja kestää. Rakkauden tie ei ole helppo. Se oli Jeesukselle kärsimyksen ja ristin tie. Niin on aina ollut. Usein vasta sitten, kun ihminen on juossut itsensä uuvuksiin ja käyttänyt kaikki mahdollisuutensa loppuun, tulee Kristuksen aika, rakkauden ja läheisyyden toteuttamisen aika.

Jeesusta piinattiin ja hän alistui siihen; ei hän

suutansa avannut (Jes. 53: 7). Armottomat ruoskaniskut tuottavat kipua meillekin, jos yritämme eläytyä tuomitun Jeesuksen tilanteeseen ja ymmärtää, miksi hirvittävä kidutus kohtasi Jeesusta. Hän seisoo yhä kaikkien sorrettujen ja kiusattujen lähellä, kaikkien väärinkohdeltujen Herrana, joka voi salaisella tavalla auttaa meitä omassa ahdistuksessaamme. Se joka vähiten tietää totuudesta, puhuu suurin sanoin ja suurella äänellä. Mutta se, joka tuntee itsensä ja omat heikkoutensa ihmisenä, ei voi syytellä lähimmäisiään. Jos Pyhä Henki saa herättää kuulihoissa syvää murhetta ja surua synnin tähden, ei Jeesukselakaan ole enää syytä vaieta. Hän haluaa sanoillaan armahtaa ja julistaa synnit anteeksi. Jeesuksessa on totuus ja armo.

Toivo Kilpeläinen
Ruokolahden kappalainen

11.4.

Hiljaisen viikon ke

Jeesus tuomitaan

Lk 23: 13–31

Virret:

Alkuvirsi 77

Tekstien välissä 78

Puheen jälkeen 80: 4–5

Loppuvirsi 55: 1–2, 6

Tuomittu ristinkantaja

KUORON LAULUT:

Charles Gounod: *Kyrie, Messe Brève Nr. 7*
Martti Uoti: *Ristinkantaja*, Westerlundin kuoro-ohjelmisto sekakuorolle, sarja II N:53

Kuoro laulaa ensimmäisen laulun johdantosanojen yhteydessä ja toisen saarnan yhteydessä.

TILAIUUUDEN KUVAAUS

Tämä jumalanpalvelus toteutetaan modernissa kirkkotilassa. Kirkkosaliin johtava käytävä reunustetaan kivillä ja tuikuilla. Papit, kanttori, kirkkokuoro ja suntiot pitävät alkurukouksen ennen ristikulkuun lähtöä kohti kirkkosalia. Joku kirkkokuorolaisista

kantaa ristiä, sitten kuoro ja viimeisenä kaksi pappia kulkevat laulaen virttä 77. Kanttori säestää pianolla ja laulaa samaa virttä kirkkosalissa seurakunnan kanssa. Kulkue saapuu kirkkosaliin. Risti asetetaan sille kuuluvaan jalkaan kirkkosalin etuosaan. Ristin jalka on ympäröity eri kokoisilla kivillä.

Tilaisuus noudattaa hiljaisen viikon iltajumalanpalveluksen kaavaa. Johdantona käytetään mesun alkusiunausta. Johdantosanat sisältävät otteita Psalmista 69: 17–34. Toinen papeista lukee epistolan, toinen evankeliumin. Lukukappaleitten välissä veisataan virsi. Saarna pidetään meditatiivisen keskustelun tapaan ristin juurella. Iltajumalanpalvelus päättyy virren jälkeen hiljaisuuteen. Ei siis poistumiskulkuetta, vaan risti jää kirkkosaliin. Ihmiset poistuvat omia aikojaan ilman erityistä lähettämistä. »Ristin juurelle» penkkiin voi jäädä tarvitsemakseen ajaksi.

SAARNAN JUURIA

Ihmisillä on kokemuksia niin tuomitsemisen halusta, eri asteisesta tuomitsemisesta ja tuomituksi tulemisesta. Jeesustakin arvosteltiin ja ilkuttiin ja yritettiin myös kivittää. Jeesus jäi usein yksin, puolustajia ei löytynyt. Hän pysyi kuitenkin kannassaan eikä taipunut arvostelijoittensa edessä kuten Pilatus. Hän uskalsi käydä myös kiusatun puolustajaksi ja sai kivittäjät pudottamaan kivensä. Pohditaan tuomitsemisesta pidättäytymistä. »Älkää tuomitko, ettei teitä tuomittaisi» (Mt 7: 1–2)

Pohditaan anteeksi antamista ja vihollisen rakastamista. Vaaditaanko meiltä liikaa? Mitä teemme vihan ja tuomion tunteillemme? Ketä tai mitä minä kivitän omassa elämässäni? Kuka on viholliseni? Voisinko antaa anteeksi? Onko minulla halua oppia antamaan anteeksi — vai lakaisenko loukkaukset vain maton alle kasvamaan katkeruudeksi? Tunnistanko oman vihani ja haluni kivittää? Mihin olen pettynyt? Mistä ja kenelle olen katkera? Minne voisin tyhjentää katkeran maljani? Kenet minä hylkään ja miksi? Miten kestan yksinäisyyteni, kun en löydä ymmärtäjää tai en haluakaan jakaa sisimpäni tuskaa? Kauanko kestäen pakahtumatta vihani kuorman alla? Löytäisinkö tien vapautua omasta sisäisestä ankaruudesta? Löytyisikö tämän ristin juurelta kivi, jonka olisin mielelläni heittänyt, jos olisin uskaltanut? Onko täällä jo montakin minun kiveäni? Tännekö voin laskea myös kivisen sydämeni? Miten voisin Jumalan rakkauden avulla oppia rakastamaan sekä itseäni että lähimmäisiäni?

Entä ristin tie? Mikä se oikein on? Millaista on kantaa ristiä — omaa tai toisen takia? Olenko kenties tuntenut Simon Kyreneläisen tavoin joutuvani sivullisena ristin kantajaksi? Onko jokaisella todellakin oma ristinsä, niin kuin usein sanotaan? Vai pääseekö joku tämän elämän läpi ilman ristiä ja taistelua? Mikä oikeastaan on ristin tarkoitus? Mitä se hyödyttää? Minne sitä kannetaan? Meidät on kutsuttu ja kastettu Herran ristin kantajiksi. Olemme ristiäisissä ristittyjä — kaikesta pahasta lunastet-

tuja. Ristin raskas tuska, ristin kevyt ilo — aika outo yhdistelmä, mutta ainoa toivomme.

Työryhmä: Vanajan seurakunnan pastorit Terho Asikainen ja Sari Lindström sekä kanttori Kaisa Kautto.

12.4.

Kiirastorstai

Pyhä ehtoollinen

Lk 22: 14–22

Virret:

Alkuvirsi 300

Päivän virsi 222

Uhrivirsi 221

Päätösvirsi 220: 1

Verukkeita käännekohtaan

Pääsin aikoinaan tekniseen opistoon, johon en kuitenkaan mennyt. Silloin tällöin mietiskelen, miltä nyt näyttäisi työllisen tai työttömän koneinsinöörin taivas ja missä se olisi lähietäisyyteen saatavissa. Kävisinkö usein ehtoollisella? Mitä insinööri Perälä tuumailisi ehtoollisen sakramentista?

Silmiin pisti 11.2. Helsingin Sanomien työpaikka-ilmoitus. Markkinointipäällikköä etsivä firma luonnehti haettavaa henkilöä myös näin: »Taitojen lisäksi arvostamme sielukasta elämänasennetta.» Kävisikö tällainen markkinointipäällikkö ehtoollisella?

Voiko ehtoollinen murtaa keskinäistä eristäytymistä? Eikö ehtoollinen pikemminkin ole eräs alttarille eristäytyneiden joukko? Eikö ehtoollinen ole vain sosiaalinen tapa, melko vaatava esittäytyminen kirkon etuosassa? Onko yksinäisyyttä, jonka ehtoollinen voisi murtaa? Onko ehtoollinen mahdollinen koskettamaan nykyihmisen yksituisuutta? Onko ehtoollisessa enemmän kysymys messusta kuin syntien anteeksiantamisesta? Eikö ehtoolliselle osallistuminen laajalti enää ole hyvä tapa saati sisäinen tarve?

»Idästä ja lännestä, pohjoisesta ja etelästä tulee ihmisiä, jotka käyvät aterialle Jumalan valtakunnassa.» (Lk 13: 29). Kiirastorstain ehtoollisella tämä jossain määrin toteutuu — kaupungin rajojen puitteissa toki. Useimmat kiirastorstain tulijat lienevät taakilla hiljaisen viikon käännekohtasta. Heille puhumme. Viisas pappi varmaankin tajuaa muistella

Jeesusta. Kun muistelen niin palaan johonkin meneeseen. En vain maailman historiaan vaan Jeesukseen omassa lapsuudessa, nuoruudessa, hänen hetkelä. Siinä Jeesuksen muisto on ihana!

»Heille hän myös monin kiistattomin todistein osoitti kuolemansa jälkeen olevansa elossa.» (Ap. t. 1:3a). Miten kiistattomalla tavalla Jeesus onkaan minua lähestynyt! Tunnistanko minä tämän todisteen? Kiirastorstai on evankeliumin julistamisen päivä vasten kuolemaa ja syntiä. Evankeliumi vastaanotetaan ripin synninpäästönä. Pitoihin tulleet ovat olleet kutsuttuja vaikka kutsuttuja on ollut enemmänkin. »Mutta yksi toisensa jälkeen nämä alkoivat esittää verukkeita.» (Lk 14: 18a). Nykymaailmassa kenenkään tuskin tarvitsee esittää verukkeita muille kuin itselleen. Riittää kun sanomalehden gallupissa vastaa vain, ettei kirkkoon tuleminen kuulu tapoihini tai että »se vaan ei ole mun juttuni». Huoli sielusta ei ole sellainen polttava kysymys, että ajaisi kirkkoon ja ehtoolliselle.

»Tulkaa, kaikki on jo valmiina.» (Lk 14: 17b). Se oli se kertomus, jonka mukaan eräs mies järjesti suuret pidot. Havainnollinen kuva. Sillä tavallako uskon aarre peittyi nytkin, että Jeesuksesta tulee eräs monien joukkoon. Jotain, mitä juuri nyt ei ehdi enemmin ajatella. Koolla oleva seurakunta on nähtävissä. On syytä puhua heille, jotka ovat kirkossa. Samalla on muistettava oikea mittakaava. Pyhässä ehtoollisessa on kysymys Jumalan valtakunnasta. »Ei Jumalan valtakunta tule niin, että sen tulemistä voidaan tarkkaila.» (Lk 17: 20).

»Jeesus esitti vielä vertauksen, koska hän oli jo lähellä Jerusalemiä ja monet luulivat Jumalan valtakunnan ilmestyvän aivan kohta.» (Lk 19: 11). Yksi asia on täysin selvä: kiirastorstain ripissä ja ehtoollisella on täyteläinen Jeesuksen muisto ja omien syntien anteeksiantamus. Toisenkin asian pitää olla selvä: Jumala katselee syvemmälle ja pidemmälle kuin näkyvään alttarikaareen. Sopii muistaa hädän ja kiireen ero. Kun ihmisillä on kiire elää viimeistä päivää alkaa Jeesus siis kertoa tarinaa. Ylhäinen mies lähti matkalle ja antoi palvelijoilleen yhden kultarahan kullekin. Varmaan aika loukkaavaa kuunnella Jeesuksen suusta kertomus rahankäytöstä kun oma sielu huutaa maailmanlopun pikaisuutta.

»Leipä on yksi, ja niin mekin olemme yksi ruumis.» (1 Kor. 10: 17). Kiireelliset ja kiireettömät. Voisimmeko seurakunnassa jotenkin sovitella yhteen erilaiset näkemykset viittaamalla juuri ehtoollisen sakramenttiin. Ehkä E. Brunnerin hengessä. Brunnerin mukaan sakramentti on ainoa raamatullinen seikka kirkossa. Raamattukin voidaan tulkita vastakodakseen, koska sen tulkinta ei säästy »pastorin mielivallalta». Sakramentti puhuu kieltä, joka on papista riippumaton. Tämänhän me papit tiedämme. Ehkä sitä voi hiljaksen muistella ennen kiirastorstain ilta-kirkon saannaa.

Millä ehdoilla Herra tekee liiton teidän kanssanne? (vrt. 2 Moos. 24: 8–). Kiirastorstain puheeseen ei varmaankaan voi lastata paljon, vaikka sanottavaa olisikin. Raamatun maailmaan ei kuitenkaan kuuluu

vain liitto vaan myös liiton ehdot. Papillekin saattaa taitojen ohella olla eduksi sielukas elämänsäsenne: »...meidät on pyhitetty ainutkertaisella uhrilla...» (Hepr. 10: 10).

Matti Perälä
Kuusankosken kirkkoherra

13.4.

Pitkäperjantai

Jumalan Karitsa

Lk 23: 32 - 46

Virret:

Alkuvirsi 67

Päivän virsi 68

Virsi 63

Päätosvirsi 70

Piinasta paratiisiin

Jumalanpalvelusten kirja antaa s. 166 - 173 ehdotuksen pitkäperjantain sanajumalanpalveluksesta. Uskontunnustuksen jälkeen on tässä kaavassa kohta »Ristin äärellä». Tähän hetkeen ja kokemukseen myös saarna tähtää, ja jo saarnassa on keskeistä pysähtyminen Kristuksen kärsimyksen eteen. Kirkkovuoden suurina pyhinä on jumalanpalveluksen toimittajien haasteena tuoda pyhät tapahtumat lähelle seurakuntalaista. Pitkäperjantaina ei ehkä tarvita niin paljon selityksiä kuin harrasta hiljentymistä, koko seurakunnan yhteistä murhetta Kristuksen ristin juurella ja yhteistä kiittolisuutta Jumalan Karitsan uhrikouluun.

Luukkaan ristiinnaulitsemiskertomuksessa vuorottelevat hyvyys ja pahuus. Enimmäkseen pääsevät ääneen pilkkaajat ja herjaajat, mutta pahuuden läpi välähtää välillä esiin Jeesuksen hyvyys ja rakkaus. Hän säilyttää oman olemuksensa näin äärimmäisessäkin tilanteessa. Hän ajattelee muiden parasta ja auttaa niillä keinoilla, joilla ristille kiinnitettynä, kuolemaa tekevä Jumalan Poikana voi.

Teloituspaikka on paljas kallio Jerusalemin ulkopuolella - Pääkalloksi kutsuttu paikka. Jae jakeelta tapahtumat etenevät kohti Jeesuksen kuolemaa. Luukas sisällyttää kertomukseensa lähteistään saatuja ja Vanhan testamentin kirjoituksiin pohjautuvia irrallisiakin seikkoja. Hänelle oli tärkeää, että kaikki tapahtui näin, että Jeesus sanoi sanansa ja pahat kanssaih-

miset toteuttivat omat tehtävänsä: pilkkaamisen, arvanheiton ja hapanviinin tarjoamisen.

Vain toinen ristillä riippuvista pahantekijöistä sanoo jotakin hyvää. Muiden teot ovat Luukkaan mukaan pelkkää pahaa. He vain katselevat, ivailevat, pilkkaavat ja herjaavat. Hallitsevana ivan aiheena on Jeesuksen maanpäällisten tekojen ja tämänhetkisen olotilan välinen valtava ristiriita. Hän on auttanut muita, mutta näyttää nyt täysin avuttomalta. Hän on pelastanut ja parantanut muita, mutta ei kykene nyt tekemään mitään itsensä hyväksi. Ristiin kiinnitetyssä kirjoituksessa kyllä luki, että hän on kuningas. Mutta mikä on sellainen kuningas, joka nöyryytettynä riippuu ristillä kaikkien pilkattavana.

Ehkä jotkut viime hetken pelastautumista kerjäävät olivat uskomaisillaan Jeesuksen messiaanisuuteen. Ehkä joku aidosti toivoi, että Jeesus kuitenkin tekisi ihmeen ja pelastaisi sillä tavalla itsensä kuolemalta. Nyt oli viimeinen mahdollisuus vakuuttautua siitä, että Jeesus oli puhunut totta. Voi olla, että herjaava pahantekijäkin toivoi oikeasti Jeesuksen pelastavan heidät kaikki.

Toisella ristinryöväillä oli kuitenkin erilainen ajatus. Hän tunsi ansainneensa oman kuolemansa. Hän ei pyytänyt pelastua hengenlähdöltä. Mutta hän rukoili armoa iankaikkisen kuoleman edessä. Hän pyysi, että Jeesus muistaisi häntä. Tämä mies uskoi siihen, että kohta piina olisi Jeesuksen kohdalta loppu - ei ihmeellisen viime hetken sensaation avulla - vaan siten, että kuningas pääsee kuoleman kautta omaan valtakuntaansa. Maallisilta rankaisijoilta pahantekijä sai ansionsa mukaan, mutta Jeesus lupasi hänelle suurinta hyvää, vieläpä yllättävän pian: »Totisesti: jo tänään olet minun kanssani paratiisissa.» (23: 43) Jeesus ei sittenkään ollut voimaton.

Jeesuksen lupaus osoittaa myös hänen oman luottamuksensa. Hän on kohta itse paratiisissa, pois tästä Pääkallopaikan helvetistä. Ja ristillä nöyrytynyt ryöväri on siellä hänen kanssaan. Pitkäperjantain vastakohtauudet ja ristiriidat siis vain jatkuvat. Pahan peittäessä koko kertomuksen ja jopa keskipäivän taivaankin, hyvä pitää pintansa. Muiden seuratessa miesten vähittäistä kuolemaa Jeesus ja pahantekijä katselevat jo paratiisiin!

Luukas ei ota kertomukseensa lainkaan Jeesuksen tuskaista kokemusta Jumalan hylkäämäksi tulemisesta (Mt 27: 46; Mk 15: 34). Jeesuksen viimeiset sanat henkivät suurta luottamusta Isään, vaikka ne lausutaankin kovalla äänellä huutaen. Iltarukouksen sanoin Jeesus jättää itsensä Jumalan, oman Isänsä käsiin. Pitkäperjantaina, jolloin kristityn ajatukset kulkevat myös omaan kuolemaan, on hyvä opetella tätä kuoleman tuskan keskellä elävää luottamusta Jumalaan. Jeesus luotti kuollessaankin Isäänsä.

Riitta Särkiö

Lahden Launeen seurakuntapastori

14.4.

Pääsiäisyö

Jeesus haudassa

Mk 16: 1–8

Virret:

(Rippivirsi 102: 1–2)

Alkuvirsi 89: 1–4

Kiitosvirsi 727 tai 126

Päivän virsi 87

Virsi kasteen muistamisen yhteydessä

97: 5–6

Esirukouksen yhteydessä

kertosäkeenä virsi 90

Ehtoollisvirret 228, 229

Ylistysvirsi 93: 8

Kohti aamuaurinkoa

Kuinka lähestyä liturgisesti pääsiäisyön salaisuutta? Urku auki — vai vähittäinen crescendo? Alusta lähtien riemuisasti ja voittoisasti — vai ensi alkuun aavis-tellen ja epäroiden, suurta salaisuutta lähes pelonse-kaisesti kunnioittaen, jotta draaman teho korostuu?

Jumalanpalvelusten kirjan pääsiäisyön messun (A) ensimmäinen virsiehdotus on paljon puhuva: »Mur-hemielin, kyynelöiden...» Ensireaktioni on tyrmisty-nyt: Tämäkö on suomalaista melankolista pääsiäisen-viettoa? Olemmeko jääneet pitkäänperjantaihin — »niin kuin Jeesus yhä vielä/olisikin haudassaan»?

Mutta toden totta, vielä ei ole aamu, »nyt se suuri päivä» (vrt. virsi 84) ei ole ihan vielä koittanut. Jeesuksesta ei ole havaintoa hautaamisen jälkeen — eipä tosin sen puoleen tyhjistä haudastakaan, aina-kaan ennen aamua. Hämärä kirkko huutaa ilmoille kysymyksen: Onko Jumala elävä vai kuollut? Onko kellään havaintoa Herrasta, elonmerkkiä Eläväksite-kijästä?

Etsimme häntä yhdessä naisten kanssa. Emme löy-dä. Mutta hämärä kirkko valaistaan messun edetessä, ja alamme nähdä entistä enemmän. Vastaamme tulee nuorukainen.

Nuorukainen on valkeissa vaatteissa; se paljastaa hänet Jumalan sanansaattajaksi. Hän istuu; se koros-taa hänen auktoriteettiaan. Hän asettuu oikealle, »hy-vän onnen» puolelle; jo se viittaa siihen, että hänellä

on hyviä uutisia kerrottavanaan.

»Älkää pelästykö.» Kun Jumala tai hänen sanansaattajansa lähestyy, ihmisen reaktiona on pelko. Siksi viesti alkaa lohdutuksella ja rohkaisulla (vrt. esim. 1 Moos. 15: 2; Tuom. 6: 22–23, ym.).

»Jeesusta te etsitte.» Kreikan sanajärjestys on käännöstä painokkaampi. Nuorukainen kohtaa naiset sielä missä he ovat, jatkaen heidän ajatuksiaan, tuoden julki heidän motiivinsa. Olisiko tässä kätkeytyä pieni sielunhoidollinen armon murunen: Viestintuoja ottaa tilanteen haltuun ja menee suoraan asiaan. Hän ei ensin kysy: »Ketä te etsitte?» (vrt. Lk 24: 5). Elämän, kuoleman ja ylösnousemuksen salaisuuden äärellä ei vaadita mitään, ei pikaista vastausta, ei nopeaa reagoitua, ei puolusteluja eikä selittelyjä.

»Nasaretilaista, ristiinnaulittua.» Henkkarit on lyöty tiskiinkin, väärinymmärryksen mahdollisuudet poissuljettu, epäilyksen varjo hälvennetty. Kyllä, samasta miehestä puhutaan. Hänen maanpäällinen alkupeiränsä ja kohtalonsa tulevat kerrattua, ja mieleen muistuu ristin päällekirjoitus.

»Hän on noussut ylös.» Tai oikeastaan passiivisesti: »Hänet on herätetty» (*egerthe*). Viestin huippukohta, koko pääsiäisen salaisuus, yhdellä ainoalla sanalla ilmaistuna. Passiivi kertoo sen, että varsinaisena subjektina on Jumala. Hän on tehnyt Poikansa eläväksi — ja hänen kanssaan koko luomakunnan.

Tämän enempää salaisuutta ei raoteta. Pääsiäisäämua riemuiten odottavalle seurakunnalle riittää, että Kirkon Herra on herätetty kuolleista. Muut kysymykset (miten, milloin...) saavat jäädä taka-alalle. Itse ylösnousemustapahtumaa ei kerrota (toisin kuin esim. myöhemmässä Pietarin evankeliumissa, 35–49).

»Ei hän ole täällä.» Se, jonka Jumala on kutsunut luokseen, ei ole enää siellä, mistä ihmiset häntä etsivät. Samalla kun korostuu tapahtuman ainutlaatuisuus, tämä lause liittyy toisaalta myös VT:n perinteisiin. Henok vaeltaa aikansa, ja »sitten häntä ei enää ollut» (1 Moos. 5: 24). Kun Elia on otettu tulisilla vaunuilla taivaaseen, ihmiset etsivät häntä mutta eivät löydä (2 Kun 2: 16–18). Nyt naiset haudalla etsivät kuollutta, mutta eivät löydä. Hauta on kuoleman paikka, siksi pääsiäiskertomus tähtää sen ulkopuolelle. Hautajaiset seis, vainaja puuttuu. Kuin varmemmaksi vakuudeksi: »Tuossa on paikka, johon hänet pantiin.»

»Menkää nyt sanomaan.» (j. 7). Mutta »he eivät kertoneet kenellekään mitään» (j. 8). Mk:n tarina päättyy pelonsekaisiin tunteisiin (j. 8 lieenee evankeliumin alkuperäinen lopetus). Maailmanmissiosta ei vielä puhuttakaan. Loppukohtaus toistaa Markuksesta tutun vaikenemismotiivin, mutta kääntää asetelman samalla päinvastoin: Ennen ylösnousemusta Jeesus käskee vaikenemaan, mutta ihmiset eivät voi olla puhumatta (esim. 1: 43–45). Nyt tulee käsky puhua, mutta salaisuus, *mysterium tremendum*, mykistää.

Lukijoita/Kuulijoita ei jätetä kuulopuheiden varaan. Tarina jää avoimeksi ja odottaa jatko-osaa. Ajasta kauan sitten siirrytään nykyhetkeen. Mieleeni tulee loppu elokuvasta »Schindlerin lista»: mustavalkoisuus vaihtuu väreiksi, ja elokuvan roolihahmot

saapuvat Schindlerin haudalle käsi kädessä niiden juutalaisten kanssa, joita he esittivät. Menneisyys ja nykyisyys, filmi ja elävä elämä lyövät kättä toisilleen. Niin tässäkin: Naiset häipyvät näyttämöltä, ikään kuin heittäen pallon lukijalle, joka saa puolestaan odottaa luottavaisesti, kuuluisiko hänenkin läheltään ääni, joka sanoisi: »Älä pelkää.»

Pelkkä tyhjä hauta ei herätä uskoa, vaan vain pelkoa ja epävarmuutta. Vasta Ylösnousseen kohtaaminen synnyttää todellisen pääsiäisriemun.

Siksi pääsiäisyön messussa vaeltavaa Jumalan kansaa kutsutaan ehtoolliselle, kohtaamaan Herransa, riemuitsemaan. Nyt on paasto päättynyt. Nyt on aika nauttia leipää, kallistaa viinimaljaa!

Yö on aavistuksen aikaa, mutta aamu jo sarastaa. Aurinko nousee, ja möllöttää taivaalla kirkkaan oranssina niin kuin pääsiäismunan keltuainen. Munan kuori murtuu, ja uusi elämä puhkeaa esiin.

Ja pääsiäisliturgiassa kantautuu kertosäkeenä: »Kristus nousi kuolleista, kuolemallaan kuoleman voitti ja haudoissa oleville elämän antoi.»

Mika Aspinen

Helsingin Yliopiston raamatuntutkija, Lausen, Sveitsi

Pappisliiton kotisivujen osoite on
<http://www.evl.fi/jst/pappisliitto>

C R U X

**lö y t y y s a m a s t a
o s o i t t e e s t a**

CRUX

2 • 2001

59

15.4.

Pääsiäispäivä

Kristus on ylösnoussut

Lk. 24: 1–12

Virret:

Alkuvirsi 90

Kiitosvirsi 92: 1, 5–7

Päivän virsi 85 vuorovirtenä

Uhrivirsi 91

Ehtoollisvirsiä 101 ja 105

Ehtoollisen kiitosrukous ja ylistys 419

Päätösvirsi 90

Pääsiäispäivän messu Joensuun kirkossa

YLEISTÄ

Joensuun seurakunnassa eletään historiallista juhla-kautta. Tammikuussa juhliittiin seurakuntamme 150-vuotista taivalta ja goottilaistyyliässä noin 1000 hengen tempelissämmen urkuparvella olevat rakennustelineet kertovat juuri alkaneesta kirkon peruskorjauksesta, jonka on määrä olla valmis v. 2003. Silloin vietetään »kirkastunein ilmein» tämän Jumalan huoneen 100-vuotisjuhla.

Seurakunnassamme on vähän yli 15.000 jäsentä, joista lapsiperheitä kokoa erityisesti uusi Nollakan kirkko. Joensuun seurakuntaa on luonnehdittu nimienomaan ehtoollisseurakunnaksi. Joensuun kirkossa — kaupungin keskustassa — vietetään usein myös Tuomasmessua ja nyt Pääsiäisyön messun jälkeen siellä ovat valmiina rukousalttarit ja eteisen vastaanottoalttari, jossa on valtaisa kimppu keltaisia pääsiäisnarsisseja. Tällä tahdomme kertoa jo heti kirkkoon tullessa valosta, ilosta ja ylösnousemusriemusta!

Seurakunnassamme yleensä sama pappi yhtenäisyyden vuoksi toimii sekä liturgiina että saarnaajana. Pääsiäisen suurta juhlaa korostaa se, että alttarilla on nyt kaksi liturgia, joista musikaalisempi laulaa mm. Kyrie-litanian ja Herran siunauksen. Musiikista vastaa kanttori yhdessä Canzonetta-kvartetin ja trumpetistin kanssa. Esirukouksen valmistavat Rukouspysäkin ja Tuomasmessun rukousryhmäläiset, jotka kokoavat myös rukousalttareille tulleet esirukouspyynnöt, joita seurakuntalaiset kirjoittavat meillä poikkeuksellisen

paljon. Uhrilahjan, pääsiäislahjan, kantavat Kirkon Ulkomaanavulle Lähimmäispalvelun ystävät, joita on myös tekstinlukijapariskunta. Lähimmäispalvelusta vastaava diakonissa on kolmen papin kanssa jakamassa ehtoollista.

MESSUN RAKENNE

Kulkuemusiikki virsi 90

Alkusiunaus

Vuorotervehdys

Johdanto

Synnintunnustus yhteen ääneen: (vaihtoehto 4: Oi Sinä kaikkein armollisin...)

Synninpäästö

Seurakunnan aamen x 3

Kiitosrukous synninpäästöstä

Psalmilaulu kuoro; Egil Hovland: *Pääsiäisajan psalmi*

Kyrie-litania (liturgi laulaa)

Herra armahda (3 x)

Kunnia

Kiitosvirsi 92: 1, 5–7

Päivän rukous (vaihtoehto 3) Ylösnoussut Kristus, alussa Sinä olit kirkkaana...

VT:n teksti: Hoosea 6: 1–3

Vastausmusiikki: trumpetti ja urut G. Faure:

O Salutaris

Kirjeteksti: 1 Kor. 15: 1–11

Päivän virsi 85 vuorovirtenä (srk: 2, 4, kuoro: 1, 3, 5)

Evankeliumi

Kuoro laulaa evankeliumin keskellä; Pekka Kostiainen: *Evankeliumimotetti: »Miksi te etsitte»*

Evankeliumin lopussa Halleluja-laulu: virsi 85: 6 kuoro, urut, trumpetti, seurakunta

Saarna

Uskontunnustus (Nikean uskontunnustus)

Kuoro J.S. Bach: *Voiton sai Poika Jumalan*

Esirukous (Tuomasmessun ja Rukouspysäkin rukousryhmä)

Rukousmusiikki; *Taize-laulu: Riemuitkaa te taivaat*

Uhrivirsi 91

Ehtoollisliturgia

Ehtoollismusiikki: virret 101, 105

Kuoro: Seija-Sisko Raitio: *Nyt kiittäkää ja T. Lehtovaara (sov): Pilvimuurista valo välähtää*

Ehtoollisen kiitosrukous ja ylistys: virsi 419

Herran siunaus Liturgi laulaa (2. messusarjan muk.)

Päätöskulkue ja päätösmusiikki virsi 90

Seurakunta poistuu kulkueena laulaen »Kristus nousi...»

SAARNAN JUURIA

PÄÄSIÄINEN — JUHLIEN JUHLA

Evankelista Luukas (Lk. 24: 1–12) tuo eteemme rohkeat naiset tuoksuöljyineen ja sädehtivät enkelit, joiden kirkkauden edessä naiset painavat katseensa maahan. Hän näyttää meille tyhjän haudan kääriinliinoineen ja Pietarin juoksun haudalle, vaikka juuri oli kerrottu apostolien arvelleen, että naiset puhuivat omiaan.

Voimme miettiä, mikä olisi kaikkein suurin ajateltavissa oleva juhlan aihe — suurin syy juhlaa ja voimanlähde arjen taisteluunkin? Eikö se ole kuoleman voittaminen ja ylösnousemus!? Meillä on Pääsiäisessä kaikkein suurin juhlan aihe, jota kukaan muu ei juhli! Ei pääsiäinen, ei Pääsiäisyö eikä Pääsiäisaamun jumalanpalvelus ole kuolleiden muistopalvelus. Se on elävien juhla, juhlien juhla, Ylösnousemuksen juhla, sillä Jumalalle kaikki elävät! Kristus nousi kuolleista, kuolemallaan kuoleman voitti ja haudoissa oleville elämän antoi!

Tämän riemun toivoisin välittyvän meidän luterilaistenkin pääsiäispalveluksista, niin ettei tarvitse mennä oman messun jälkeen Ortodoksiseen kirkkoon sitä riemua hakemaan — niin kuin olen itsekin monta kertaa mennyt.

Elämän haaraus ja kuolema luo synkän varjon iloommekin. Mutta meidän ei tarvitse vajota katkeruuteen ja tarkoituksettomuuteen, jäädä ikään kuin surun ja vihan hautaan.

Kirkkoherra Petri Karttunen on pitänyt seurakunnassamme Riemuvuoden luentosarjaa, jossa olemme tutustuneet hengellisiin opastajiin 2000 vuoden matkalla. Juuri paastonaikaan siirryttäessä Sören Kirkegaard sai opastaa meitä syvempään elämään. Kirkegaard puhuu ensinnä esteettisestä tasosta, joka pysähtyy kaikkeen ulkonaiseen: miltä tämä näyttää... Sitten tulee eettinen ja uskonnollinen taso: lähdemme seuraamaan Kristusta ja kyselemme, minkä tehtävän Hän meille antaa. Se on elämän löytämistä. Mutta siinäkin joudutaan vaikeuksiin, joudutaan ristille; tulee uusi ahdistus ja masennus: en täytä mittaa. On otettava uusi hyppy pimeyteen — ja vapauteen. Se on yhtä kuin ylösnousemus — yhdessä Kristuksen kanssa. Voimavaratkin löytyvät Kristuksen kanssa!

Kivi Jeesuksen haudan suulla oli hyvin suuri. Naiset tajusivat, että tämän kiven siirtämiseen heidän voimavaransa eivät kerta kaikkiaan riitä. Kuitenkin he lähtivät liikkeelle! Se oli askel kohti tuntematonta — uskon ja luottamuksen ja rakkauden hyppy. He aavistelivat, että Jumalalla on joku tie tästä eteenpäin. Naisten suunnitelma ei toteutunut, mutta tapahtui jotakin paljon enemmän. Siinä ei ollut vain materiaallinen taso, vaan paljon syvempi, paljon enemmän! Enkelien viesti oli ja on nytkin tämä: Hän menee teidän edellänne... Meitä kutsutaan ottamaan uskonhyppy! Mutta meidän ei tarvitse lähteä yksin. Hän, ristin läpi kulkenut ja ylösnoussut Herra, kulkee edellä, takana ja rinnalla. Hän antaa voiman.

Mistä tällainen usko ja luottamus syntyy? Kirkegaard sanoo että kristinusko on ehdottomasti tosiasia, mutta sellainen tosiasia, joka voidaan vain uskoa. Kukaan ei uskonut tuona ensimmäisenä pääsiäisaamunakaan toisten kautta tullutta viestiä. Ei enkeleiden, ei naisten, ei toisten todistusten ja todistelujen kautta. Pietarinkin oli lähdeittävä itse katsomaan! Usko syntyi ja syntyy nytkin vain ja ainoastaan Ylösnouksen kohtaamisesta. Siitä syntyi koko kristinusko. Siitä, että Jeesus kutsuu seuraajakseen: Seuraa Sinä minua! Sen kautta myös risti saa merkityksensä; ensimmäinen, toinen ja kolmas uskonkappale saa

kirkkautensa. Koko elämän todellisuus olisi yötä, jos ei olisi ylösnousemusta!

Millä tavalla tullaan tästä Jumalan hyvyydestä, pääsiäisen todellisuudesta osalliseksi, kysyin kummi-pojaltani Jari Jolkkoselta. Nuori teologi ja perheenisä vastasi selkeästi ja kirkkaasti: Pyhän kasteen ja Ehtoollisen kautta! Sakramentit ovat lihaksi tullutta Sanaa. Kaste on jokaisen henkilökohtainen Pääsiäinen. Kasteessa tulen Pääsiäisestä osalliseksi. On sanottu, että kaste on uskoon tuleminen sakramentti, ja Herran Pyhä Ehtoollinen on uskossa pysymisen sakramentti. Ehtoollisessa Pääsiäisen ilo tulee »sisälleni»! Muistaessani Pyhää kastettani ja kumartuessani nauttimaan Herran Pyhää Ehtoollista soittavat kellot Pääsiäisen suurta juhlaa. On minun Pääsiäiseni, joka jatkuu edellä kulkevan askelissa. Ja on koko kristikunnan yhteinen Riemujuhla, jota vietetään nyt kaikkialla maailmassa yhtä aikaa.

Työryhmä: Joensuun seurakunnan kappalainen Aune-Inkeri Keijonen ja kanttori Arvo Mantere. Saarnan juurien kohdalla on kuunneltu hengellisiä opastajia 2000 vuoden ajalta.

16.4.

2. Pääsiäispäivä

Ylösnouseen kohtaaminen

Lk 24: 13–35

Toisen pääsiäispäivän sanajumalanpalvelus Turun tuomio-kirkossa

**TURUN TUOMIOKIRKKOSEURAKUNNAN
JUMALANPALVELUSELÄMÄSTÄ**

Turun tuomiokirkossa sykkii monipuolinen jumalanpalveluselämä viidellä kielellä: suomi, ruotsi, englanti, saksa ja viittomakieli. Satunnaisesti tulevat kielivalikoimaan lisänä venäjä ja arabia. Suurimman osan järjestää kuitenkin suomenkielinen Turun tuomiokirkkoseurakunta. Viikoittain meillä on viisi jumalanpalvelusta: sunnuntaiaamuisin klo 10 ja -iltaisin klo 18, keskiviikkoamuisin klo 8, torstaipäivisin klo 12

ja lauantai-iltaisin klo 18. Sunnuntain ja muiden pyhäpäivien pääjumalanpalvelus on joka toinen pyhä messu, joka toinen pyhä sanajumalanpalvelus, jonka järjestyksenä on ollut messun järjestys ilman ehtoollista. Silloin, kun aamulla on ollut sanajumalanpalvelus, vietetään iltakirkossa ehtoollista. Näin ollen joka pyhäinen ehtoollisen vietto kuuluu seurakuntamme elämään. Myös arkipäivien jumalanpalvelukset ovat messuja. Kutakin jumalanpalvelusta varten on osallistumista helpottava moniste. Ahkerat kirkoskävijät ovat oppineet uudet järjestykset niin, etteivät tarvitse monistetta.

Suuri kirkkorakennus antaa mahdollisuuden monipuoliseen tilan käyttöön. 1200-luvulla rakennetun kirkon nykyinen pääalttari sijaitsee 1400-luvulla rakennuksen jatkeeksi lisätyssä erillisessä kappelissaan melko kaukana kirkon päälaivan kokoontuneesta seurakunnasta. Suurissa juhlamessuissa ehtoollista jaetaan pääalttarin lisäksi eri puolilla kirkkoa. Keski- viikkoamun sekä lauantai- ja sunnuntai-iltojen messuissa muutaman kymmenen hengen seurakunta istuu pääalttarin kappelissa aivan alttarin ääressä. Tors- tain viikkomessu vietetään eteläisellä sivustalla sijaitsevassa Pormestarin kuorissa. Joskus voidaan ar- kipäivän messu pitää kirkon päälaivasta erillään ole- vassa Tarkkampujan kappelissa, joka palvelee pää- asiassa toimituskappelina. Sanajumalanpalvelukset, kuten tämä 2. pääsiäispäivän jumalanpalvelus, toi- mitetaan kirkon päälaivan etuosaan rakennetulta siirrettävältä alttaripöydältä, jonka takana liturgi sei- soo *versus populum* ja jonka yhteydessä on luku- pulpetti tekstien ja yhteisen esirukouksen lukua var- ten. Saarna pidetään saarnatuolista.

JUMALANPALVELUKSEN RAKENNE

Tämän vuoden pääsiäisen viettoon Turun tuomio- kirkossa kuuluu kaksi juhlamessua: Pääsiäisyön mes- su sekä pääsiäispäivänä arkipiispan johdolla vietet- tävä kirkon riemuvuoden päätösmessu. Toisena pää- siäispäivänä vietämme sanajumalanpalveluksen *post festum* -tunnelmissa. Vesa Nuorva toimii liturgina (L), Anneli Rantalaiho saarnaa, kanttorina Jukka Pietilä ja urkurina Anu Åberg. Vapaaehtoinen seu- rakuntalainen (S) toimii tekstien lukijana ja esiru- kousavustajana. Kuorot ovat pääsiäisurakkansa teh- neet, mutta musiikillista rikkautta lisää partiolippu- kunta Turun Sinikotkien soittokunta Rami Koski- sen johdolla. Suomen musiikkielämässä vietettävä Vaskivuosi on esillä myös Turun tuomiokirkossa koko vuoden ajan.

Urkomusiikkia kirkossa klo 9.45–9.58. Aspekteja pääsiäisviirsistä. Musiikki ei kuitenkaan jatku alku- soittoon saakka, vaan vanhan kirkollisen tavan mu- kaan jumalanpalvelus alkaa hiljaisuudesta. Noudate- taan kolmatta sävelmäsarjaa.

Alkusoitto, soittokunta. Beethoven: *Jumalan kunnia luonnossa*

Alkuvirsi 99:1–3, 6

Alkusiunaus (L)

Johdantosanat (L)

Synnintunnustus (L) johtaa, yhteen ääneen.

Synninpäästö (L) ja Aamen 3x

Herra armahda

Kunnia (esilaulajana kanttori) ja kiitosvirsi Pyhälle Kolminaisuudelle, virsikirjan jumalanpalvelus- liitteessä nro 726.

Päivän rukous L ja aamen 2x

VT:n lukukappale ja epistola (S), vastausmusiikkina »Hengellinen soitto Kuortaneelta» (soittokunta)

Päivän virsi 476

Evangeliumi (L), ennen evangeliumin lukemista ja sen jälkeen Halleluja-laulu, Jumalanpalvelusten kirja s. 503.

Saarnavirsi 104 soittokunnan säestyksellä

Saarna

Apostolinen uskontunnustus saarnaajan johdolla

A. Kothen: *hymni* (soittokunta)

Yhteinen esirukous, (L) ja (S), jaksetetaan virsi

451:4. Aamen 2x. Esirukous valmistetaan seura- kunnassa.

Virsi 103: 1–, jonka aikana kannetaan kolehti Suo- men Valkonauhaliitolle Turun alueella tehtä- vään päihdetyöhön.

Isä meidän

Ylistys, esilaulajana kanttori

Siunaus ja aamen 3x.

Päätösvirsi 92: 5–7 ilman soitinsäestystä

Päätösmusiikki tuntemattoman säveltäjän »Lost chord» (soittokunta).

Papit tervehtivät seurakuntalaisia kirkon pääovella jumalanpalveluksen jälkeen. Varsinaista kirkkokah- vitilaisuutta ei ole, mutta Tuomiokirkon kivijalassa oleva lähetyskahvila Domcafé on avoinna.

»VIA EPIFANIA»

Paluu pääsiäisjuhlista on alkanut viikon ensimmäise- nä päivänä iltapäivällä. Takana on Mestarin »via dolorosa», edessä Emmauksentien ihmeet.

Miesten ajatukset askartelivat Jeesuksen ympä- rillä. Heidän keskustelunsa aihe oli se, miten ran- kasti messiaaninen toive oli pettänyt. He eivät voineet asennoitua Jeesuksen kohtaamiseen — nä- kemiseen, vaikka Hän oli läsnä. Naisten kertomas- ta oli tullut pieni toivonsäde, mutta naisten todis- tus oli aina kyseenalaista. Luukas antaa ymmärtää, ettei tyhjän haudan havainto ilman Jeesuksen its- ensä ilmestymistä, voinut antaa varmuutta ylös- nousemuksesta (Nikolainen). Jeesuksen pitämä pe- rusteellinen raamattuopetukseen ei vielä avaa hei- dän silmiään. Vaikka ei ollut nykyistä tietoliiken- nettä, silti jokaisen piti tietää kaupungin tapahtu- mat pääsiäisjuhilla ja tuntea Jeesuksen »via dolo- rosa».

Nyt on alkamassa uusi vaihe maailman historias- sa: Jeesuksen ilmestyminen, se avautui Emmauksen- tien kulkijoille aterian yhteydessä. Ehtoollisessa nuo miehet tunnistivat Jeesuksen. Arkisella ilta-aterialla he kokivat kirkkauden murtautumisen omaan elä- määnsä ja aikaansa. Tämä kohta antaa syvän merki-

tyksen ehtoollisen salaisuudelle tänäkin päivänä; silmämme voivat avautua näkemään ja tunnistamaan Vapahtajan lähellämme, sydämissämme. Ylösnousemus vakuuttaa, että kärsimyksen ja kuoleman kautta syntyy pelastus.

Usko Jeesuksen ylösnousemukseen alkaa heidän keskuudessaan, jotka tunsivat historiallisen Jeesuksen.

Millä tiellä tai kadulla kuljemmekin tai asummekin saamme pysähtyä ja tunnistaa oman elävän ylösnousseen Vapahtajamme. Siinä toteutuu »via Epifania».

*Työryhmä: Vesa Nuorva, Anneli Rantalaiho,
Anu Åberg, Jukka Pietilä.*

22.4.

1. sunn. pääsiäisestä

Ylösnousseen todistajia

Jh 20: 19 - 31

Virret:

Alkuvirsi 265

Kiitosvirsi 126

Päivän virsi 513

Uhrivirsi 99/104

Ehtoollisvirsi 232

Päätösvirsi 94: 3

Rauhaa ja iloa!

Kristitty elää pääsiäistään ylösnousemususkossa. Jo kärsimysaikana hän tietää, mitä viikon ensimmäisen päivän aamuna tapahtuu. Jeesuksen opetuslapset olivat täysin erilaisessa tilanteessa. He olivat vielä pääsiäispäivän iltanakin pelkonsa ja toivottomuutensa vankeina. Murhe ja pettymys olivat niin suuria, etteivät tyhjä hauta ja Magdalan Marian kokemaa ylösnousseen ilmestyminen olleet heitä vielä lopullisesti vakuuttaneet tai muuttaneet. He olivat koolla lukittujen ovien takana, eristyksissä.

Jeesus ei antanut pelon jatkua. Hän ilmestyi opetuslapsille ja täytti heidät rauhallaan ja ilollaan. »Rauhaa!» oli tietysti tavallinen tervehdys muutenkin, mutta tässä tilanteessa se sai erityisen merkityksen. Juuri rauhaa ja kaikkea muuta Jeesuksen lupamaa hyvää oppilaat nyt tarvitsivat. Hän ei salannut henkilöllisyyttään niin kuin tapahtuu ensin Marian kohdalla (20: 14 - 16). Opetuslapsille Jeesus näytti

heti kärsimyksensä jäljet todistukseksi siitä, kuka hän todella oli.

Johanneksen evankeliumissa pääsiäinen ja helluntai yhtyvät yllättävästi. Jeesus on jäähyväispuheissaan puhunut paljon Pyhästä Hengestä ja jo nyt pääsiäispäivän iltana hän antaa tuon Hengen opetuslapsilleen. Hän puhalttaa heitä kohti niin kuin Jumala puhalsi luodessaan maan tomusta ihmisen (1 Moos 2: 7). Lk 24: 13–35 voimalla opetuslapsista voi tulla ylösnousemuksen todistajia, sellaisia jotka uskaltavat myös lukittujen ovien ulkopuolelle maailmaan. Pyhän Hengen viisaudella he voivat päästää ja sitoa syntejä. Kuuliija ehkä kummastuu anteeksannon kieltämisestä puhuvaa jaetta 20: 23. Keneltä anteeksianto pitäisi evätä ja miksi? Gyllenbergin selityksen mukaan kohta voi viitata kasteeseen ja siihen, että kaikkia ei hyväksytty kasteelle.

Pyhän Hengen antaminen tapahtui Johanneksen mukaan pääsiäisenä. Varsinaisesta helluntaista synoptikkojen esittämällä tavalla ei silti ollut kysymys, sillä avoin, julkinen seurakunta ei vielä ollut syntynyt. Viikon päästä seuraavana sunnuntaina opetuslapset kokoontuvat edelleen omalla joukolla ja ovet ovat taaskin lukossa. He olivat kuitenkin ottaneet ylösnousemuksen päivän säännölliseksi kokoontumispäiväkseen - tai sitten he oleskelivat ja lymyilivät tuossa huoneessa ylipäänsä aina.

Jeesus joka tapauksessa tulee juuri ylösnousemuksensa oktaavina, sunnuntaina. Hän tulee nyt Tuomaan takia. Tuomas ei pystynyt uskomaan pelkästään ystäviensä todistuksen perusteella. Pääsiäisaamun jälkeen oli varmasti liikkeellä monia puheita Jeesuksen ilmestyksistä, juutalaisten versioita Jeesuksen haudan tyhjenemisestä ja eri ihmisten yrityksiä selittää ihmeellisiä tapahtumia. Ehkä Tuomas halusi pysyä varmalla pohjalla eikä halunnut uskoa enää mitään näkemättä itse.

Jeesuksen tullessa Tuomaan ei kuitenkaan tarvinnut mennä niin pitkälle kuin hän oli opetuslapsitovereilleen sanonut. Hän uskoi, vaikkei pistänytkaan sormeaan Jeesuksen naulanjälkiin. Hän puhkesi uskontunnustukseen: »Minun Herrani ja Jumalani!» Tähän huudahdukseen kristittyjen pääsiäisenvieton tulisi päättyä. Me emme näe Jeesusta edessämme, mutta meillä on paljon sellaista, jota Tuomaalla ei vielä ollut. Uskomme vahvistuu Uuden testamentin todistusten kautta. Me näemme kokonaisempansa sen, minkä Tuomas näki vain hajanaisina sirpaleina. Jumalanpalveluksessa elämme joka pyhä todeksi Jeesuksen tulemisen luoksemme - jopa läpi lukkojemmekin!

Alkukirkossa pääsiäisenä kastetut kulkivat valkoisissa kastevaatteissaan koko kasteen jälkeisen viikon. Tapa on varmasti vahvistunut kastettujen identiteettiä ja tehnyt kristityksi tulemisen selväksi ja julkiseksi. Tämä 1. sunnuntai pääsiäisestä oli »dominica in albis depositis», päivä, jolloin albat riisuttiin ja jonka jälkeen arki alkoi. Jumalanpalvelusta toimittaville jokainen sunnuntai ja pyhä on valkoisten albojen sunnuntai. Me puemme alban yllemme muistuttamaan kasteen antamasta puhtaudesta ja yhteydestä

Kristukseen. Kaste kantaa myös seurakunnan palvelijaa tehtävissään. Emme vain palvele muita, vaan olemme itse osalliset kaikesta siitä, mistä opetamme, mitä yritämme muille jakaa.

Riitta Särkiö
Lahden Launeen seurakuntapastori

29.4.

2. sunn. pääsiäisestä

Hyvä paimen

Jh 10: 11–16

Virret:

Alkuvirsi 375

Kiitosvirsi 128

Päivän virsi 378

(Saarnavirsi 252: 1)

Uhrivirsi 169

Ehtoollisvirsi 224

Päätösvirsi 177

Ettei hukka perisi lammasta

JEESUS ON PAIMEN

Mieleen tulee pyhäkoulutaulu, jossa oli Jeesus paimensauvoinen. Jokaisesta pyhäkoulukäynnistä sai yhden lampaan.

Kuva paimenesta on vanha — kuten ammattikin. Hallitsijat ovat kautta aikojen mielellään rinnastaneet itsensä paimeneen. Jo Hammurapi esittelee kuuluisan lakinsa alussa itsensä »ihmisten paimenena». VT:ssa odotetusta messiaskuninkaasta puhutaan paimenena. Ja Israelin Paimen on ennen kaikkea Jahve itse (vrt. psalmeista tutuin, päivän psalmi 23).

Jh:n kuvaama Hyvä Paimen ei ole niinkään hallitsija, vaan pikemminkin pelastaja. Hän taistelee lampaiden puolesta, mutta ei ottamalla vastustajia hengiltä, vaan päinvastoin antamalla oman henkensä. Jh:n teologiassa painopiste on todella sanalla 'antaa': kukaan ei ota Jeesuksen henkeä, vaan hän itse antaa sen (vrt. j. 17–18).

Puhe lampaista ja paimenesta tähtää siis jo kärsimyshistoriaan. Kärsiessäänkin Jeesus on aktiivinen

tehtävänsä täyttävä, paimen, ei lammasmainen passiivinen väkivallan kohde. Paljonkaan liioittelematta voisi sanoa, että Jh:n Jeesus ohjaa oikeastaan itse oman kärsimysnäytelmänsä. Jeesus, todellinen pääsiäislammasta, kuolee Jh:n mukaan (toisin kuin synoptikoilla) juuri sillä hetkellä, kuin pääsiäislampaat teurastetaan.

Siis paimen onkin myös lammasta. Jumalan Karitsa (1: 29), joka teurastetaan. Siksikö tämä paimen tuntee niin hyvin lampaansa (j. 14–15)?

PAPPI ON PAIMEN

VT:n lukukappale viittaa pakkosiirtolaisuudesta paluuseen (»minä tuon lampaani vieraasta maasta», Hes 34: 13). Jumalan kansan exodus kulkee orjuudesta vapauteen, Egyptistä Luvattuun maahan, Babylonias-ta takaisin Jerusalemiin. Kansa on matkalla — tekisi melkein mieli sanoa: jatkuvasti. Vaelluksesta tulee symboli. Laidunmaat vaihtuvat. Voi kuinka pieninä murusina onkaan lampaiden leipä maailmalla. Ja vaeltava lauma tarvitsee paimenta.

Vertauskuva kääntää pelin myös saarnaajan eteen. Entäs minä, pappi eli pastori eli paimen? (Tai kollegani, joka on kirkkoherde, kirkon paimen — mutta aivan varmasti ei sanan varsinaisessa mielessä »kirkkoherra».) Olenko kaksoisagentti? Jos Jeesus on paimen, joka onkin lammasta, olenko minä pappina kääntäen lammasta, joka on myös paimen?

Kirkon virkaan vihityt on saateltu piispan paimensauvalla alttarille. Ja kirkon virka on paimenvirka. Siis ei vain olla paimennettavana, vaan myös paimentaa. Olla toisille sitä, mitä Kristus on minulle. Mutta ei kai se kuulu vain pappisvirkaan? Eikö jokaisen kristityn kutsumus ole olla Kristuksena lähimmäisilleen?

Paimen-aiheiset tekstit näyttävät aluksi hempeiltä, suorastaan idyllisiltä. Mutta tarkemmin ottaen pastori, paimen, joutuu tiukan paikan eteen. Herra se on kirkkoherrallakin. Ja tiukka sana puolisydämisistä palkkapaimenista saa herkästi omantunnon kolkuttamaan — samoin luku Hes 34 (koko luvun lukeminen antaa siitä melko erilaisen kuvan kuin ensimmäiseksi lukukappaleeksi valittu teksti!).

Olen lammasta — ja liian usein myös lammasmainen. Ei olisi minusta antamaan henkeäni lampaideni edestä. Voinko siis laiskan protestanttisesti ajatella, ettei minun tarvitsekaan, koska Kristus on tehnyt sen puolestani? Vai tunnenko omantunnon syytöksiä ajatellessani niitä paimenia, jotka joutuvat hyvinkin ahtaalle lampaidensa puolesta? Mitä teen laumani kadonneiden lampaiden eteen? Toisaalta, teen sen mihin pystyn, ja enempää ei voine vaatia. Ja eikö minulla ole lupa odottaa, että se Paimen, joka kutsuu tehtävään, antaa myös tukensa — niin ettei kenenkään paimenen tarvitse jäädä yksin?

PERIIKÖ HUKKA?

Myös kuva susista herättää enemmän kysymyksiä kuin vastauksia. Mitkä ovat ne uhat, ne tämän päivän

sudet ja ruokolahdenleijonat, jotka laumaamme uhkaavat? Vastaus riippuu vaarallisesta määrästä, keltä kysyy. Jonkun mielestä isoa pahaa sutta edustavat kaikki vieraat uskonnot ja aatteet, toisen mielestä homoliittojen hyväksyminen, kolmannen mielestä suurin piirtein kaikki yliopistollinen raamatuntutkimus... Neljännen mielestä taas ehkä todellisia susia lampaiden vaatteissa saattavatkin olla ne seurakunnan sisäpiiriläiset, jotka katsovat kieroan kaikkia niitä, jotka eivät kuulu samaan sisäpiiriin kuin he itse. Valitettavan monessa laumassa siedetään huonosti mustia lampaita ja muita erilaisia.

Missä siis »susiraja» kulkee? Katsojan silmässäkö? Tai teologisemmin sanottuna: itse kunkin ihmisen sisällä, ei ihmisten välissä. Peiliin tässä siis joutuu katsomaan: Ennen kuin kiihotan laumaani pyhään vihaan kaiken maailman susia vastaan, joudun ensin tarkistamaan, kuinka terävät omat kulmahampaani ovat. Onko lampaankaapuni alla suden raatelevat hampaat? Vai olenko päinvastoin liian kiltti, hampaiton?

Voisikohan tästä muotoilla synnintunnustuksen: »Herra, olen susi. Susi lammasten vaatteissa. Sinun edessäni yritän olla lauhkea kuin lammis, mutta toisten lampaiden selän takana olen karkäs teroittamaan hampaitani. Suuri paimen, pidä minut lampaana sinun laumassasi.»

KARITSA ON KUOLLUT — ELÄKÖÖN KARITSA

J. 16 on alun perin viittannut ei-juutalaisiin: hekin kuuluvat Jumalan kansaan, vaikka tulevatkin »toisesta tallista». Nykylukijalle sama jae herättää ekumeenisia ajatuksia. Laumaan kuuluu muitakin, kaikista kielistä, kaikista kansoista. Piskuisesta laumasta on tullut luvuton joukko. Lampaat ovat monet, paimen on yksi (virttä 454 mukaillen — olisikohan siinä aineksia esirukouksen kertosaakeeksi?).

Ehtoollispöydän puolikaari viittaa lauman suuruuteen. Vain häviävän pieni osa siitä mahtuu kotikirkkoon. Ehtoollisella on lupa nauttia uuden liiton pääsiäislammas, teurastettu Karitsa. Hyvä Paimen kuolee, jotta hänen laumansa lammis saisi elää.

Mika Aspinen

Helsingin Yliopiston raamatuntutkija, Lausen, Sveitsi

6.5.

3.sunn. pääsiäisestä

Jumalan kansan koti-ikävä

Jh 16: 16–23

Virret:

Alkuvirsi 105

Kiitosvirsi 334: 1, 5–8

Päivän virsi 162

Uhrivirsi 622

Ehtoollisvirsi 623

Ylistysvirsi 339: 1, 4

Ettekä te näe minua

Oikeaa taivasta ei näe. Jos päämäärä on näkymättömissä, pitää kuvailla matkantekoa. Jos kauaksi ei näe täytyy keskittyä seuraaviin askeliin. Kelpo teema kun sunnuntain aihe on »Riemuitkaa!

Jokin riitelee Psalmien ylistyksessä Jumalan teoista ja Jeesuksen katoamisesta näköpiiristä. Kohota Jumalalle riemuhuuto. (Ps. 66: 1). Te saatte itkeä ja valittaa mutta maailma iloitsee. (Jh 16: 20).

Kevyt ilo vetää mukaan. Elämäntavan tuntomerkki nykyisin: pysy pinnalla. Älä mene syvemmälle! Onko iankaikkisuus kadonnut paitsi sanana myös toiveena, määränpäänä, uskon sisältönä? Aika vaikuttaa meihin. Emme ole irti oman aikamme tuntomerkeistä. Emme ole irti siitä mitä halveksimme. Sanomme, että nykyään pitää asiat saada helposti, heti ja viihteen kera. Ei se taida meille itsellekään vastenmielisiä olla.

Voimmeko, jaksammeko odottaa jotain taivaasta? Taivastakin on yhä enemmän alettu selittää jo nyt maan päällä olevaksi. Missä taivaaseen tarttua ja mistä? Kahva on vähän epämääräisesti määritelty. Jeesus, kyllä, mutta.

»Vielä vähän aikaa, eikä maailma enää näe minua, mutta te näette, sillä minä elän ja tekin tulette elämään.» (Jh 14: 19). Elämä Kristuksessa on taivasta — ja samalla lupausta. Tekin tulette elämään. Miten omistaa Jeesus, joka on hävinnyt näköpiiristä?

Arvelen, että tämä on hyvin terveellinen evankeliumi. Jos olisin ollut tuolloin Jerusalemissa en olisi ollut yhtään viisaampi kuin ihmiset Jeesuksen lähellä olivat. Hän olisi jäänyt tunnistamatta. Hän olisi jäänyt arvoitukseksi. Millä tavoin Jeesus nyt on kokonaan läsnä ja täysin poissa? Läsnä täysin siksi, että voin häneen luottaa. Läsnä siksi, että uskon hänen

huokaavan puolestani Taivaan Isän puoleen. Uskon voivani puhua hänelle kuin ystävälle ja sanoa: Sinä olet Vapahtajani. Kokonaan poissa siksi, etten voi häntä rajata, määritellä, komennella. Hän olkoon Vapahtaja ihmiselle, jota inhoan. Hän olkoon Vapahtaja ihmiselle, joka ajattelee minut surkean epäonnistuneeksi kristityksi. Mitäpä siitä, en minä Kristusta komentele. Mutta kieltämättä minun täytyy ottaa lukuun hänen poissa olonsa. Minulle on hyväksi, että hän on mennyt pois näköpiiristä.

Taivas sinivalkoinen on eri asia kuin taivas Isän Jumalan. Vaikka sinivalkoisella voi olla sijansa niin kuin punavalkoisellakin. Jos taivaassa olisi vain suomalaisia.

Arvelen, että kämppikseni taivaan monissa huoneissa voisi olla aidiin kuollut ugandalainen isoäiti. Eihän taivaassa mennä naimisiin. Mutta tutut sitten. Hänen ja minun. Olisiko perhetapaamisia? Onko taivaassa perhetyötä? Mieluummin tietysti toivon jatkoa tälle maalliselle vaellukselle ja tuttujen tunnistamista. Ymmärrän toki omat lähimmät ja toiveeni, kaipuuni. Suosittelen kuitenkin tässä papille: älä ihmeessä näistä näköaloista saamaa. Ajattelin tässä vain havainnollistaa taivaan Kristus-keskeisyyttä sananmukaisesti. Muulla tuskin on niin suurta väliä. Vai onko?

»He kumartuivat maahan asti ja osoittivat hänelle kunnioitustaan, ja sitten he riemua täynnä palasivat Jerusalemiin.» (Lk 24: 52) Kadonneen löytäminen on ilonhetki. Kuolemaan menetetyn tunnistaminen on äärimmäinen surun vastakohta. Ylösnoussut Kristus sanoi lähimmilleen tutut sanat: Rauha teille! Tämän sanottuaan hän näytti heille kätensä ja kylkensä. Ilo valtasi opetuslapset, kun he näkivät Herran. (Jh 20: 20).

»Sinä muutit itkuvirtteni karkeloksi, riisuit yltäni suruvaatteen ja puit minut ilon pukuun.» (Ps 30: 12). Ilosta on kysymys. Pulma vain on siinä, että tahdomme oikaista iloon ja niin tämä taivas on yhtä kuin tämä maa. Emme näe häntä, Kristusta. Emme näe mitään muutakaan. Tämän maailman peililasit heijastavat sielun takaisin alkuhämärään.

Toivo on siinä, että pysyvää kaupunkia ei ole. Vaeltajan toive.

Matti Perälä
Kuusankosken kirkkoherra

13.5.

4. sunn. pääsiäisestä/

Taivaan kansalaisena maailmassa

Jh 16:5–15

2. Rukouspäivä

Mt 18: 1–6

Virret:

Alkuvirsi 444

Kiitosvirsi 334: 5–8

Päivän virsi 569

Uhrivirsi 464

Ehtoollisvirsi 222

Pääätösvirsi 484

Lapsi esimerkkinä, lahjana ja haasteena

Kirkkovuoden mukainen teema »Taivaan kansalaisena maailmassa» näkyy jumalanpalveluksessa rukouspäivänäkin. Virret ja tekstit puhuvat Pyhän Hengen johtamasta Jumalan kansasta. Saarnatekstinä tulee kuitenkin olla jokin rukouspäiväteksteistä, tässä tapauksessa evankeliumi (Mt 18: 1–6). Toinen rukouspäivä on perheen ja lähi-suhteiden sunnuntai. Vuonna 2001 rukouspäivien yleistemäkin on juuri perhe. Toisena rukouspäivänä on siksi aiheellista palata tämän vuoden rukouspäiväjulistukseen ja sen pohdintoihin perheen asemasta suomalaisessa yhteiskunnassa.

Tämän rukouspäivän evankeliumissa perhettä lähestytään lapsesta käsin. Nykyisessä keskustelussa tehdään usein, ehkä syystäkin, toisinpäin. Puhutaan paljon vanhempien tehtävästä, heidän vastuustaan ja velvollisuuksistaan. Lapset voivat hyvin, jos vanhemmat täyttävät tehtävänsä äitinä ja isänä. Vanhemmuuden ongelma ei kuitenkaan ratkea ulkoapäin tulevilla määräyksillä. Äidin ja isän on itse sisäistettävä ainutlaatuinen vastuunsa lastensa vanhempina. Heidän on oltava aikuisia, mutta heidän on kunnioitettava lastaan ja nähtävä hänen arvonsa.

Jeesuksen opetus lapsen ohittamattomasta arvosta ei ollut kommentti perhettä koskevaan keskusteluun,

mutta se antaa näkökulman myös perheen todellisuuteen. Asiat ovat kunnossa, jos perheessä kunnioitetaan lapsen elämää ja halutaan antaa hänelle sitä, mitä hän tarvitsee. Lapsi ei saisi olla vanhempiensa toiveiden täyttymys tai kullisten kaunistaja, hänellä on arvo aivan sinällään. Hänen edessään on aikuisten nöyryyttävä ja kysyttävä, mitä lapsi nyt tarvitsee ja joskus on pyydettävä anteeksikin.

Aikuiset etsivät jatkuvasti lisää valtaa ja korkeaa asemaa. Myös Jeesuksen oppilaat kaipaivat hyviä paikkoja Jumalan valtakunnassa.

Pietari oli jo saanut erityisaseman opetuslasten joukossa: Pietari sai taivasten valtakunnan avaimet (Mt 16: 19). Varmasti muut oppilaat tuon jälkeen miettivät, mikä heidän asemansa olisi. Oliko Pietari heistä suurin vai koskiko Jeesuksen valtuutus heitä kaikkia? Pietari sai valtakunnan avaimet, mutta vielä suurempi kysymys on, kuka siihen valtakuntaan pääsee sisälle. Jeesuksen vastaus tähän on yllättävä: vain lasten kaltaisiksi kääntyneet. Taivasten valtakuntaan pääsy onkin nöyrytystä, ei vallan havittelua.

Rukouspäivä antaa Jeesuksen sanoille erityisen tulkintataustan. Perhe on paljolti yhteiskunnallinen instituutio. Perhe-elämässä kysytään yleistä ihmisyyttä, siinä on oltava aivan tavallisena kansalaisena maailmassa. Mutta kristityllä on perheessään erityinen kutsumus. Hän on taivaan kansalaisena paitsi maailmassa myös omassa kodissaan. Ja silloin suhde lapseen saa aivan uuden merkityksen. Pitaessään huolta lapsesta äiti tai isä saa kohdata itse Kristuksen. Samanlainen Kristuksen kohtaaminen tapahtuu kertomuksessa viimeisestä tuomiosta (Mt 25: 31 - 46). Siinä kohteena ovat Herran vähäisimmät veljet.

Kristillinen kasvatus on lapsen uskonnollisiin tarpeisiin vastaamista, lapsen vastaanottamista Jeesuksen nimessä. Kastetulle lapselle on annettu rikkaat kasteen lahjat, armo ja pelastus. Jumala on lahjoittanut hänelle myös oman uskon. Nämä lahjat tarvitsevat hoivaamista. Kun lasta ei oteta vastaan vain ruokkijan, vaatettajan, leikkijän ja huoltajan roolissa vaan myös Jeesuksen nimessä, hän saa kasvaa kokonaisena ihmisenä.

Uudessa kastekaavaehdotuksessa käytetään jakeen 18: 5 rinnakkaiskohtaa (Lk 9: 48) uudella tavalla. Kun lapsi on kastettu, voi pappi ottaa lapsen syyliin ja toivottaa hänet tervetulleeksi Kristuksen kirkon ja paikallisen seurakunnan jäseneksi. Lapsi ja hänen perheensä suljetaan seurakunnan esirukoukseen. Lopuksi lausutaan Jeesuksen sanat »Joka minun nimessäni ottaa luokseen tämän lapsen, se ottaa luokseen minut.» Kastejuhlassa, elämän alussa, tämä sana saa erityisen latauksen. Lapsen vastaanottaminen on suuri haaste, mutta myös luottamuksen osoitus ja lahja. Lapsen johdattaminen viettelykseen aiheuttaa jakeen 18: 6 mukaan pahat seuraukset samoin kuin 25. luvun kuvaamassa viimeisessä tuomiossakin. Pienet ja suuret Jeesukseen uskovat ovat Jumalan silmäterä. Epäuskoon vietteleminen on siksi suuri synti. Rangaistusta ei kuvata, se on jotakin kauheampaa kuin myllynkiven kanssa mereen uppoaminen. Kuva on niin

tehokas, että yhden jos toisenkin kaulaa aikaa kiristää. Niin kai on tarkoituksin: lapseen tulee suhtautua vakavasti.

Riitta Särkiö
Lahden Launeen seurakuntapastori

20.5.

5. sunn. pääsiäisestä (Rukoussunnuntai)

Sydämen puhetta Jumalan kanssa

Messu Tikan seurakuntakodissa

YLEISTÄ

Jyväskylän Kuokkalassa asuu runsaasti lapsiperheitä, maahanmuuttajia, opiskelijoita sekä akateemisesti koulutettuja. Korkea työttömyysprosentti on kuluneena nousukautena hellittänyt vain hiukan. Kaupunginosan jumalanpalvelukset vietetään yhä Tikan seurakuntakodissa, joka rakennettiin v. 1984 tilapäiseen käyttöön varsinaista kirkkoa odoteltaessa. Kirkkosaliin mahtuu alun toista sataa ihmistä, mikä on hieman alimitoitettu 14 000 tuhannen asukkaan asuinalueella.

Kuokkalassa alettiin jumalanpalvelusta uudistaa heti kun siihen oli mahdollisuus, 90-luvun alusta lähtien. Uusi messujärjestys ei näin ollen tuonut suuria muutoksia aiempaan. Satunnainen kirkossa kävijä saattaa kiinnittää huomiota alttarin käyttöön, viimeistään ehtoollisen vieton aikana. Altari on irti seinästä, ja alttarikaide on siirretty seinää vasten. Alttarin merkitystä ehtoollisenviettopaikkana korostaa se, että sen kynttilät sytytetään vasta ehtoollispöytää katettaessa. Ehtoolliselle saavutaan jonossa, ja se vastaanotetaan seisten alttarin äärellä. Leivän ja viinin saatuaan moni käy vielä rukoilemassa kaiteelle polvistuen, ennen kuin siirtyy takaisin paikalleen.

MESSUN KULKU LÄHINNÄ NIILTÄ OSIN, KUIN SIIHEN LIITTYY MUSIIKKIA

Alkumusiikki G. F. Händel: *Hallelaisia sonaatteja I*, a-molli, 1. osa adagio (huilu).

Alkuvirsi 271

Rippi: Synnitunnustus lausutaan yhteen ääneen, toistaiseksi vielä käytössä olevan vanhan virsikirjan liitteen vaihtoehtoista. Pappi lausuu sen keskellä seurakunnan edessä alttariin päin kääntyneenä.

Päivän psalmi Antifoni Jes 48: 20, psalmi 40: 2–6.

Rukoilevan kirkon psalmisävelmä 9, mahdollisuusien mukaan väh. 3-äänisesti

Kyrie-litania pääsiäisajan vaihtoehto

Kunnia ja Laudamus-hymni

VT:n lukukappaleen vastausmusiikki: Säestyksetön huilui improvisaatio. Vaihtoehtona päivän virren 313: 1–3 käyttäminen, jolloin päivän virtenä 313: 4–6

Päivän virsi 313: 1–3, 5 (vaihtoehto ks. ed.) Virren aikana liturgi sytyttää saarnatuolin kynttilän.

Evankeliumi Joh 16: 23–33, jonka ympäröi halleluja-hymni.

Virsi 514

Esirukous: Kertosäkeinä voidaan käyttää Taizé-hymniä »*Valvomaan ja rukoilemaan*». Kastetut, avioliittoon aikovat ja kuolleet liitetään esirukouksen sisälle.

Uhrivirsi 353, jonka aikana kerätään kolehti. Diakoni/pappi sytyttää alttarikynttilät, kattaa ehtoollispöydän ja jää odottamaan liturgia, joka ennättää alttarille siunattuaan kolehdin.

Ehtoollisen aikana kuorokappaleita: *Kaipauksemme, Herra* (sov. Arto Liukko) kokoelmassa *Laula kaikki maa, kuorosovituksia (SLS) Sinun rauhasi anna mulle* (Tuomo Nikkola), Fazerin nuorisokuorosarja n:o 1.

Virsi 228

Ylistysvirsi 336: 1, 4

Siunaus laulettuna jumalanpalveluskirjan sävelmälä, joka sopii käytettävään sävelmäsarjaan.

Päätösmusiikki *Händelin sonaatteja*, G-duuri, 3. osa andante.

Lähetäminen: Jos seurakunnalle on jotain tiedotettava esim. lähiajan toiminnasta, se sopii tähän, kun messu on päättynyt. Ite, missa est.

KOLME TOIVOMUSTA?

Rukoussunnuntain helatorstaita ennakoi evankeliumi lupaa aika paljon. »Mitä ikinä te pyydätte Isältä minun nimessäni, sen hän teille antaa.» Kun ihminen saa tällaisen tarjouksen, luulisi kaikkien ongelmien olevan poispyyhittyjä, jos lupauksella on katetta. Ja meneehän tällainen tarjous aika hyvin kaupaksi siellä täällä. Jonkun mielestä tämä kertomus on kuin satujen hyvän haltijan lupaamat kolme toivomusta. Mutta ei kai se niin voi olla, jos uskomme, että Raamatun sana on erityisellä tavalla tosi. Ja jos se sitten on tosi, niin miten selitämme sen, että elämämme ja maailmamme on tällainen, arkisen tavallinen, kolea ja risainen? Emmekö me rukoile tosissamme? Unohdammeko lopusta sen »Jeesuksen nimessä»? Vai lupaako Jeesus liikoja? Opetuslapset ainakin väittivät ymmärtävänsä.

Jokainen ihminen rukoilee, olipa sitten kristitty, buddhalainen tai ateisti. Kaikki eivät vaan rukoile niin kuin itse olemme tottuneet. Kristillisen uskon näkökulmasta katsoen me tiedämme, että rukouksemme osoite on kolmiyhteinen Jumala. Kertomus kolmesta yksinkertaisesta kalastajasta on oiva kuva kum-

mallisesta, vilpittömästä rukouksesta. Miehet eivät osanneet muuta rukousta kuin itse keksimänsä »meitä on kolme, sinä olet kolme, armahda meitä», samalla kun he muina miehinä kävelivät vetten päällä. Tarina löytyy mm. Anthony de Mellon kirjasta *Kuuletko linnun laulun?* (KATT, 1993)

Voi olla, että moni meistä on aika laiska rukoilemaan, niin että ihan varta vasten vetäytyisi pois arkikiireistä ja viettäisi hetken Jumalan kanssa. Että tähän yltäisimme, pitäisi tehdä parannus eli mielenmuutos, muuttaa rutiineja, kun elämän täyttää kaikenlainen touhuilu. Sekin on meihin sisäänrakennettu, että kaipaamme aika ajoin lepoa ja hiljaisuutta. Niin kauan sydämemme on levoton, kunnes se löytää levon Jumalassa, sanoi pyhä Augustinusk.

Saattaa kuulostaa laiskan rukoilijan selittelyltä, että ei ole aikaa säännölliselle rukoukselle, mutta jospa sittenkin armahtaisimme itseämme ja toisiamme ajatuksella, että Jumala kuulee ne meidän sanattomakin rukoukset, huokaukset ja sydämensykähtelyt. Elämämme perustana voi olla perusluottamus, että Jumala kantaa meitä silloinkin kun emme sitä itse huomaa. Hän valvoo kun me nukumme. Hän on läsnä elämässämme, vaikka emme sitä joka hetki muistaisikaan. Erityisesti myös kiperissä paikoissa. (Tätäkin voi havainnollistaa hieman hömpällä, mutta yksinkertaisella kertomuksella *Jalanjäljet hiekassa*, Ytterberg-Söderbäck: Uskonkuvakirja, Kirjaneliö 1995.)

Seurakunnan yhteiseen rukoukseen tarvitaan siten jo vähän sanojakin. Me ihmiset emme ole telepaatteja, että osaisimme juurikaan lukea toistemme ajatuksia, muuten kuin että voimme huomata, onko toisella suru vai riemu. Siksi me kristityt rukoilemme myös yhdessä, kokoamme rukousaiheita, kiitoksia, pyyntöjä ja esirukouksia, ja ääneen lausuen tuomme ne Jumalan eteen.

Työryhmä: pastori Seppo Wuolio ja kanttori Eija Väisänen

24.5.

Helatorstai

Korotettu Herra

Apt 1: 1–11; Mk 16: 14–20

Virret:

Alkuvirsi 106

Kiitosvirsi 126

Päivän virsi 107

(Saarnavirsi 420: 2)

Uhrivirsi 108

Ehtoollisvirret 221, 228

Ylistysvirsi 339: 3–4

Kaukaa sinua hain

Ylösnoussut on läsnä, mutta toisaalta Ylösnouseen ilmestykset loppuvat aikanaan. Tästä kokemuksesta versoo helatorstain kuvakieli. Helatorstain teksteissä uusi sukupolvi, jolla ei enää ole suoraa yhteyttä maanpäälliseen Jeesukseen, pukee symbolisen kertomuksen muotoon vastauksensa kysymykseen: Missä Jeesus on nyt?

1. SYMBOLI: PILVI

Pilvi vie Jeesuksen näkyvistä (Apt 1: 9). Se sama Jumalan läsnäolon pilvi, joka verhoaa pyhäkköteltan ja liitonarkun (2 Moos 40: 34; 4 Moos 9: 15ss ym.) sekä Jerusalemin temppelin (1 Kun 8: 10 ym.), siis ne paikat, joissa Jumalan uskotaan olevan erityisellä tavalla läsnä. Sama pilvi ilmestyy kirkastusvuorella (Mk 9: 7 par.). Pilvi on Jumalan varjo ja peite. Se ilmestyy — ja samalla kätkee. Kun Jumala lähestyy, hän verhoutuu.

Kielikuva saa ajatuksissani siivet ja liihottaa ohi alkuperäisten raamiensa: Onko niin, että kun pieni ihminen katselee taivaalle opetuslasten tavoin Jumalaansa etsien, hän ei voi nähdä pilvetöntä taivasta? Tai kääntäen: Kun synkkä pilvi peittää horisontin, voiko se olla lähestyvän Jumalan varjo?

2. SYMBOLI: YLÖS

Mä silmät luon ylös taivaaseen. Jumala on ylhäällä, ihminen alhaalla. Kolmikerroksiseen muinaisittamaiseen maailmankuvaan pohjautuva kuvakieli on säilyttänyt ilmaisuvoimansa, vaikka kirjaimellista paluuta

tuohon maailmaankuvaan ei ole.

Ylösnoussut nousee nyt ylös — siis astuu vielä ylemmäs? Varhaisimmassa perinteessä ylösnousemus tulkittiin todennäköisesti samalla taivaaseen korottamiseksi (vrt. esim. Fil 2: 6–11). Vasta kun alettiin kertoa maan päälle palanneen Ylösnouseen ilmestyksistä, tarvittiin taivaaseen korottaminen ikään kuin loppunäytökseksi, kertomaan siitä, että ilmestysten aika oli ohi.

Jeesuksen »ylös» eli taivaaseen ottamisen motiivilla on sekä esi- että vaikutushistoriansa. VT:n tuntevalle varhaiselle kristitylle on todennäköisesti tullut tämän kertomuksen äärellä mieleen Henokin (1 Moos 5: 24 ja siitä versova pseudepigrafinen kirjallisuus) ja Elian (2 Kun 2: 11) taivaaseenottaminen. Uudempaa vaikutushistoriaa edustaa puolestaan ainakin välillisesti 1950-luvun katolinen dogmi Neitsyt Marian ruumiillisesta taivaaseenottamisesta.

3. SYMBOLI: OIKEALLE PUOLELLE

Istuu Jumalan, Isän Kaikkivaltiaan oikealla puolella. Siis kunniapaikalla. Symbolina oikea on hyvä, vasen paha. Sen kokevat lampaat ja vuohet viimeisellä tuomiolla (Mt 25), ja sen ovat kokeneet ne entisajan vasenkätiset, joista on yritetty väkisin kasvattaa oikeakätisiä. Jaakobin lemmikkipoika, nuorimmainen, on Benjamin, »oikean käden poika». Oikealle puolelle istuminen toistuu myös päivän psalmissa (Ps. 110: 1) sekä Mk:n pääsiäiskertomuksessa (Mk 16: 5).

Kristuksen taivaaseen astumisesta puhuttaessa Ap. t. 1 ei mainitse kielikuvaa oikeasta puolesta, mutta apostolien puheissa se esiintyy (Ap. t. 2: 33s; 5: 31), samoin päivän evankeliumissa (Mk:n evankeliumiin lisätyssä lopussa, 16: 19) sekä kirjeissä (esim. Hepr. 1: 3; 8: 1; 10: 12; 12: 2).

VUORELTA ALAS

Kristus tuntuu siis olevan kovin kaukana. Pilvessä, ylhäällä, oikealla puolella? Nämä koordinaatit eivät suuresti auta, jos haluan lähteä häntä etsimään. Joudun vain itse yksyksiin, ja ennen pitkää joku kysyy niin kuin valkopukuiset apostoleilta: Mitäs siinä töl-listelet? Ketä etsit?

Joudun lähtemään vuorelta alas yhdessä apostolien kanssa. Läpi koko Raamatun vuori on Jumalan ilmes-tyksen paikka, mutta vuorelle ei voi jäädä loput- tomiin. Kirkastusvuorelta on laskeuduttava alas laak- soon, samoin nyt Öljymäeltä. Arki jatkuu, ja vuoren- huipulta avautuvat laajakulmat vaihtuvat askel aske- leelta taivaltamiseen. Katsetta ei voi pitää jatkuvasti suunnattuna kohti taivasta, muuten saattaa kompas- tua.

Polvistun ehtoollispyötyään. Siinä kohtaan hänet, joka ehkä sittenkin on lähempänä kuin pilvessä, ylhäällä tai oikealla. Hän on läsnä. Kristus syödään, Kristus juodaan, näin hän meitä lähestyy (virsi 221: 5).

Myrkynkään juominen ei vahingoita, julistaa Ylösnoussut Mk:n lopussa (16: 18). Apostoliset isät ovat

jatkaneet ajatusta edelleen: Ehtoollinen on vastamyrkky ja kuolemattoisuuden lääke (*farmakon athanasias*, Ign. Ef. 20: 2).

Lähimmäiseni on vierelläni ehtoollispöydässä. Hänessäkin voin nähdä Kristuksen kasvot. Hän, jonka sanotaan olevan siellä kaukana taivaassa, kulkeekin ehkä vierelläni. Pilveenkö verhottuna — vai muuten vain valepukuisena? Ehkä olenkin lähtenyt hakemaan Ylösnoussutta Vapahtajaa liian kaukaa...

Mika Aspinen
Helsingin Yliopiston raamatuntutkija,
Lausen, Sveitsi

**Diakoniatyöntekijä
- ai mää vai?**

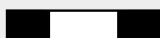
Diakoniatyöntekijöiden
neuvottelupäivät
Tampereella 3.-5.10.2001

**Diakoniatyöntekijä
— ai mää vai?**

Diakoniatyöntekijöiden
neuvottelupäivät 3-
5.10.2001
Tampere, hotelli Rosendahl

**PAPISTON
PÄIVÄT
2002**

Seuraavat papiston päi-
vät pidetään Finlandia
talossa Helsingissä
15.-16.10.2002.

SUOMEN KIRKON PAPPISLIITTO

**FINLANDS KYRKAS
PRÄSTFÖRBUND R.Y.**

Perustettu 14.1.1918

PUHEENJOHTAJA

Khra Juha Kauppinen
Helakallionkatu 6 F
33580 Tampere
(03) 219 0203 (työ)
(050) 554 2427 (GSM)
s-posti:
juha.kauppinen@evl.fi

TOIMINNANJOHTAJA

Teol. tri Esko Jossas
(09) 150 2467 (työ)
050 511 6683 (GSM)
(019) 387 014 (koti)
s-posti: esko.jossas@
pappisliitto.fi

APULAIS- TOIMINNANJOHTAJA

Pastori Hannu Ronimus
(09) 150 2466 (työ)
050 542 3664 (GSM)
(09) 855 2166 (koti)
s-posti: hannu.ronimus@
pappisliitto.fi

PROJEKTIPÄÄLLIKKÖ

Rovasti Osmo Setälä
(09) 1502 468 (työ)
050 546 2765 (GSM)
(09) 241 0015 (koti)

JOHTAJIEN SIHTEERI

HSO-siht. Tuula Anttonen
(09) 150 2453
s-posti: tuula.anttonen@
pappisliitto.fi

TOIMISTOSIHTEERIT

Liiton talous
Anne Taanila
(09) 150 2657
s-posti: anne.taanila@
pappisliitto.fi
Jäsenasiat
Heli Meinola
(09) 150 2653
s-posti: heli.meinola@
pappisliitto.fi

TOIMISTO

Akavatalo
Rautatieläisenkatu 6
00520 Helsinki
Avoimna arkisin
klo 9.00–15.00
fax (09) 148 5875
kotisivu: www.evl.fi/jst/
pappisliitto/
s-posti: suomen.kirkon@
pappisliitto.fi

DIAKONIA- TYÖNTEKIJÖIDEN LIITTO

**DIAKONIARBETARNAS
FÖRBUND R.Y.**

Perustettu 15.6.1958

PUHEENJOHTAJA

Diakonissa
Leena Vanne
Seilikaari 14 as. 8
02180 Espoo
(09) 8625 0431 (työ)
040 546 5193 (GSM)
(09) 502 3465 (koti)
s-posti: leena.vanne@evl.fi

TOIMINNANJOHTAJA

Diakonissa, terv. hoit.
Riitta Hiedanpää
(09) 150 2287 (työ)
040 516 5557 (GSM)
(09) 477 3853 (koti)
s-posti: riitta.hiedan-
paa@dtl.inet.fi

JÄRJESTÖSIHTEERI

Diakonissa,
Ttm Raija Pyykkö
(09) 1502 286 (työ)
040 7650 477 (GSM)
09-588 1357 (koti)
s-posti:
raija.pyykkko@dtl.inet.fi

TOIMISTOSIHTEERI

Seija Ruotsalainen
(09) 150 2487 (työ)
s-posti: seija.ruotsalai-
nen@dtl.inet.fi

TOIMISTO

Akavatalo
Rautatieläisenkatu 6
00520 Helsinki
Avoimna arkisin
klo 9.00–15.00
fax (09) 877 7397
kotisivu: www.dtl.fi

PERUSALOJEN AKATEEMISTEN TYÖTTÖMYSSKASSA

PL 44 / Fabianinkatu 17 B,
00131 Helsinki
puh. (09) 625 634
ma–pe 9–11,
lisäksi ma, ke, to 13–15
käsittelijät:
Marita Arjamo, Tarja
Kontkanen, Minna Reina
Kassanjohtaja
Eero T. Anttila
fax (09) 622 5631
s-posti:
etunimi.sukunimi@patkassa.fi

SUOMEN KANTTORI- URKURILIITTO

**FINLANDS KANTOR-
ORGANISTFÖRBUND R.Y.**

Perustettu 15.6.1907

PUHEENJOHTAJA

Kanttori, DU
Marjukka Andersson
Myllykallionrinne 2 B 15,
00200 Helsinki
(09) 675 248 (työ)
040 513 6235 (GSM)
(09) 679 443 (koti)

TOIMINNANJOHTAJA

Avoimna

TOIMISTOSIHTEERI

merkonomi Hely Munc
(09) 1502 446 (työ)

TOIMISTO

Akavatalo
Rautatieläisenkatu 6
00520 Helsinki
Avoimna arkisin klo
9.00–15.00
fax (09) 2787 177
kotisivu www.kolum-
bus.fi/skul/
s-posti: kanttori.urkuri-
liitto@kolumbus.fi

ERITYISKOULUTETTUIJEN TYÖTTÖMYSSKASSA

Asemamiehenkatu 2,
8 krs., 00520 Helsinki
puh. (09) 150 21
fax (09) 272 1212

Terttu Rahko

Köyhyyden kasvoja ruokapankin tiskillä

Millaiset kasvot oikein on köyhyydellä, josta niin paljon puhutaan ja kirjoitetaan? Ruokapankin jonosta löytyy monenlaisia kertomuksia köyhyydestä. Olen etsinyt muutamia tarinoita diakonin vastaanotolta, jotka varmaan ovat tuttuja diakoniatyössä koko Suomessa.

Mitä miettii perheessä työmarkkinatuella oleva pitkäaikaistyötön, jonka päivärahan puolison tulot pienentävät tuhanteen markkaan kuukaudessa? Puolison palkkakaan ei ole suuren suuri ja siitä vielä maksellaan vanhoja asuntolainoja. Asunto tosin on myyty ajat sitten, mutta velkaa on »säästöissä» vielä muutamaksi vuodeksi. Erityisen kipeästi oman tulotomuutensa kokee mies, joka joutuu turvautumaan vaimonsa palkkapussiin. Työttömyydestä seuraa usein masennus, siitä taas sosiaalisten tilanteiden pelko, pelko hakea työtä, kurssipaikkaa, pelko muutenkin lähteä ulos ihmisten ilmoille. Vaatteet hankitaan kirpputorilta tai saadaan tuttavilta. Hyviähän ne ovat, jos omat vaatteet ovat jo puhkikiluneet. Mutta miltä tuntuukaan vuodesta toiseen kulkea jonkun toisen kengissä ja vaatteissa, kun itsetunto muutenkin on kadoksissa? Eräs asiakas sanoi suoraan, ettei hän enää tiedä, kuka oikeastaan on. Joskus tilanne ajautuu siihen pisteeseen, että kantapäät pannaan vastakain ja puoliset muuttavat erilleen. »Nyt saan ainakin työmarkkinatuen täysimääräisenä ja toimeentulotukeakin, ainakin vuokraan», totesi mies, jonka vaimo muutti pois yhteisestä kodista.

Miten kokee köyhyyden eläkeläinen, jonka pienestä eläkkeestä osan vie aikuinen lapsi? Useimmiten tällaiseen tilanteeseen on joutunut äiti, jota lapsi surutta käyttää hyväksi. Rajat ovat hämärtyneet, kun aikuinen tytär tai poika käy kartuttamassa äitinsä

puhelinlaskua ja tyhjentämässä jääkaapin. Mutta ruokakassi on tarpeen tässä tapauksessa molemmille. Yhdessä asiakkaan kanssa mietitään, miten lapsi saataisiin ymmärtämään, ettei näin voi jatkua. Mutta melkein aina äiti toteaa, ettei hän voi lastaan hyljätä ja elämä jatkuu entisellään.

Oma taustani yksinhuoltajana on sekä vahvuus että heikkous, kun asiakkaana on yksinhuoltajaäiti. Murrosikäisten kanssa väsy, sen toki muistan. Mutta yli ymmärryksen menee, että tyttären postimyynnin kautta tilaamat tuotteet jäivät maksamatta. Alaikäisen lapsen tuoteostot postimyynnistä onnistuvat aivan liian helposti. Joskus äiti saa selville tuotteiden tilaamisen vasta siinä vaiheessa, kun lasku on jo perintätoimiston vaatimana maksussa. Tilauslomakkeeseen kun on niin helppo väärentää huoltajan allekirjoitus. Perintätoimiston lasku sentään säikäyttää useimmiten jo lapsenkin ja asialle on pakko tehdä jotain. Mutta postimyynti on loukku myös yksinhuoltajalle itselleen. Juuri tilaamisen helppous sokeuttaa silloin, kun raha on muutenkin tiukalla. Ostoksille houkutellessaan kuvastoilla ja tavaraa luvataan osamaksulla ja pitkällä korottomalla maksuajalla. Kun laskuja sitten listataan diakoniatyöntekijän vastaanotolla ruutupaperille, selviää viimeistään ostojen kalleus. Monista pienistä ostoista yhteissumma herkästi nousee yli tilaajan maksukyvyn. »Lapsilisät eivät riittäneetkään laskujen maksuun, kun sairasloma sotki perheen talouden», kuulen usein selityksenä.

Nuori mies kertoo innoissaan saaneensa työtä. Nyt hän saa myös kauan etsimänsä asunnon, sillä sen saamisen ehtona on ollut työpaikka. Muutto kavereiden nurkista omaan kämppään on iso juttu. Aikaa kuluu ja tapaamaan hänet jälleen vastaanotolla. Mies on murtunut, kaikki ei mennytkään suunnitelmien mukaan. Ei hän pystynyt pitämään asuntoa, palkasta ulosmitattiin vanhoja velkoja niin, että vuokra jäi maksamatta. Viinakin alkoi taas maistua, sitten meni työpaikka. Nyt ollaan taas pohjalla, tulona toimeentulotuki, sillä ensin on kärsittävä karenssi oman työstä irtisanoutumisen jälkeen. Myönnän, että minua harmittaa miehen puolesta, joka tosissaan yrittää saada elämän syrjästä kiinni. Velkaa on tullut nuorena kaverille taatusta lainasta ja omista maksamattomista laskuista, eikä siinä katumus auta, vaan velka on maksettava. Se on vain ehtinyt ulosotossa kasvaa vuosien mittaan liian suureksi, eikä sen lyhentäminen pienellä palkalla onnistu.

Nämä ovat vain pieniä välähdyksiä vastaanotolta, eivätkä suinkaan niitä kipeimpiä vastaantulevia kertomuksia. Arkityössä ne kuitenkin toistuvat, kasvot vain vastaanotolla vaihtuvat. Mutta kuinka kauan diakoniatyö tulee olemaan tätä? Me laskemme asiakkaan kanssa markkoja ja tiedämme useimmiten jo etukäteen tuloksen: tulot eivät elämiseen riitä. Seurakunta, tuomiokapituli ja diakoniarahasto saavat avustusanomuksia, eikä taloudellisessa avustamistyössä näy hitutakaan vähenemisen merkkejä. Mutta Ruokapankki Oulussa nykyisessä muodossaan suljetaan kesäkuussa ja tilalle tulee jotakin muuta.

Kirjoittaja on Oulun Karjasillan seurakunnan diakoni

2
Hannu Ronimus: Kutsumus ja pääsiäinen

3
Esko Jossas: Hallittuun ajankäyttöön

9
Leena Vanne: Nimikkeitten viidakossa

12
Jussi P. Mäkelä: Papilta odotetaan laatua

15
Marjukka Andersson: Soikoon virsi riemuinen

16
Lars Aejmelaeus: Jeesuksen ylösnousemus

19
Jaana Partanen: Nyt se suuri päivä koitti!

21
Juba Kauppinen: Kirkkovuoden suuret juhlat

22
Kirsi Hiilamo: Apupappien juhlaristeilyllä

25
Markku Tynkkynen: Papiston piireistä

28
Arkipiispa Paarma: »Koskettaako julistus?»

30
Elina Vuoristo: Sairaaleologi työnhajaajana

33
Kalervo Salo: Mitä asessori tekee työksensä?

36
Anja Karhula: Saamelaisdiakonissan mietteitä

39
Ritva Szarek: Naispapiin elämää Puolassa

41
Satu Norja: Pappina Pariisissa

42
Mikko Ojanen: Näkövammaisen ja virsitaulut

43
Lassi Nabkuri: Onko kutsumusta?

44
Hannu Paavola: Kirkon lähetystehtävä

47
Tomi Valjus: Ruotsin virsiä suomen kielellä

50
Kommentti

52
Tekstin ääressä

71
Terttu Rabko: Köyhyyden kasvoja

Liittojen puheenjohtajien näkemyksiä

»SELKEYTTÄ NIMIKKEISIIN», SANOO DTL:N LEENA VANNE (SIVU 9).
»VIRREN VUONNA 2001 TULEE VIRSILAULUN PERINTEEN VÄLITTÄMINEN OTTAA VAKAVASTI», KEHOTTAA SKUL:N MARJUKKA ANDERSSON (SIVU 15). »KIRKKOVUODEN SUURET JUHLAT OVAT Hieno MAHDOLLI-SUUS», TOTEAA SKPL:N JUHA KAUPPINEN (SIVU 21).

Arkipiispa korostaa saarnan merkitystä

ONKO SAARNA UNOHTUNUT JUMALANPALVELUS-UUDISTUKSEN PYÖRTEISIIN? ARKKIPIISPA JUKKA PAARMAN MUKAAN SEURAKUNTAPAPIN KESKEI-SIMPIIN TEHTÄVIIN KUULUVAT JUURI SAARNAAMI-NEN JA RAAMATUN OPETTAMINEN.

SIVUT 28–29

Kristinuskon perusta on Jeesuksen ylösnousemuksessa

PROFESSORI LARS AEJMELEAUS TARKASTELEE YLÖSNOUSEMUSUSKON SYNTYÄ JA SEN VAIKUTUKSIA. ARTIKKELI HERÄTTÄÄ OSALTAAN KYSY-MYKSEN KIRKON TOIMINNAN PERUSTEISTA. MILLÄ VALTUUTUKSELLA KIRKKO JA SEN TYÖNTEKIJÄT POHJIMMILTAAN TYÖTÄÄN TEKEVÄT?

SIVUT 16–18

Selektiiviyön monet kasvot ja Vieraalla maalla kaukana

MIKÄ NEUVOKSI, KUN ON TULLUT VÄÄRÄÄN PAIKKAAN? »LÄHE HYVÄ MIES HOPUN KYITYÄ TAKASIN», SANOISI SAAMELAISTYÖTÄ TEKEVÄ DIAKONISSA ANJA KARHULA. TUTUSTUMME MYÖS SAIRAALATEOLO-GIIN TYÖNOHJAAJANA JA ASESSORIN KIIREISEEN ELÄMÄÄN. LISÄKSI VIERAILEMME PUOLASSA JA PARIISISSA.

SIVUT 30–41

Näkövammaiset kirkossa

KYSEESSÄ ON KESKUSTELUNAVAUS.
ARVIOI ASIAA, OTA KANTAA, TEE EHDOTUKSIA.

SIVUT 42–43

SUOMEN KIRKON PAPPISLIITTO
DIAKONIA TYÖNTEKIJÖIDEN LIITTO
SUOMEN KANTTORI-URKURILIITTO

CRUX

2 ■ 2001

